

B I B L I O T E K A

ZLATNA LAĐA

UREDNIK
DAVOR USKOKOVIĆ

IZDAVAČ
MOZAIK KNJIGA - ZAGREB

ZA IZDAVAČA
MARIJAN GROŠELJ

GRAHCKI UREDNIK
SREĆKO JOLIĆ

OBLIKOVANJE BIBLIOTEKE
ANDREA KNAPIĆ

ILUSTRATOR
TOMISLAV TOMIĆ

KOREKTOR
MLADEN JANKOVIĆ

TISAK
ZRINSKI D.D., ČAKOVEC, 2001.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Za-
greb

UDK 821.1B3.42-93-31

JELAČIĆ Bužimski, Dubravko
Sportski život letećeg Martina /
Dubravko Jelačić Bužimski - Zagreb :
Mozaik knjiga. 2001, - Biblioteka (Zlat-
na lađa)

ISBN 953-196-758-x

410111022

SPORTSKI
ŽIVOT LETEĆEG
MARTINA
DUBRAVKO JELAČIĆ BUŽIMSKI

PREDGOVOR
JURE KA RA KAS

mozaik knjiga
Zagreb, 2001.

PREDGOVOR

Postoji li na svijetu djevojčica ili dječak koji bar jednom u životu nisu poželjeli biti najbolji u nečemu, toliko dobri da postanu glavni u svom razredu ili školi... da postanu slavne osobe čija će se slava proširiti po cijeloj domovini, pa i po svijetu.

Recimo, jedan dječak u tvom razredu odgovara matematiku. Prozvala ga profesorica pred ploču, cijeli je razred odahnuo jer se svi nadaju da će ga pred pločom držati do kraja sata pa nitko drugi neće doći na red. A dječak baš i nije neki matematičar. Nerado se izvlači iz klupe, netko se zlobno smijucka, netko ga ohrabruje, a njemu se iznenada pojavi smiješak na licu. Toga je trenutka shvatio da čita profesoričine misli. I riješio je prvi zadatak upravo onako kako je profesorica to željela. I drugi, pa i treći, i tako do kraja sata. Postao je zvijezda razreda. Od toga slavnog sata mogao je čitati misli svakom s kim bi razgovarao. Kako je bio skroman, nikome nije odao svoju tajnu. Tko zna što bi se s njim dogodilo da su ga se dočepali moćni političari ili, ne daj bože, mafijaši.

Nešto slično događa se i s Martinom, glavnim junakom ovog neobično uzbudljivog romana. On u određenim uvjetima može skakati uvis i u daljinu više i dalje od bilo kojeg čovjeka na svijetu.

Martin je običan petnaestogodišnji dječak. Ni po čemu se ne razlikuje od svojih vršnjaka. Nosi traperice, tenisice i sportske majice, ide u školu, nije ni bolji ni lošiji od drugih. Živi s djedom na Trešnjevci u Zagrebu. Djed je o Martinu preuzeo brigu kad su dječakovi roditelji stradali u prometnoj nesreći. »Vodio ga je u školu, kupovao mu odjeću i knjige i kuhao sjajne ručkove za obojicu, koliko je dopuštala njegova skromna mirovina.« Bio je to neobičan starac, snažan i otporan. Najprije je radio kao kuhar u zagrebačkim restoranima, a potom je kuhao »skoro dvadeset godina na trgovačkom brodu, valjao se po svim morima svijeta i ulazio u sve krčme i mračne četvrti lučkih gradova pune pijanih grubih mornara... Onda se oprostio od mora i sve do mirovine kuhao u kuhinji najvećeg i najskupljeg hotela u gradu...«

Martin iznad svega voli svog djeda. Njih dvojica imaju papagaja. Nazvali su ga Falstaff po debeljku, hvalisavom proždrljivcu iz Shakespeareovih drama. Falstaff govori nekoliko engleskih i hrvatskih rečenica, a omiljena mu je uzrečica »Martine, crazy sine«. Da stvar bude čudnija, Falstaff je pijanica pa je pijan i stradao - oštećeno mu je jedno krilo.

Ima Martin i djevojku. Zove se Veronika. Ide u školu do njegove, poslije redovne nastave pohađa muzičku školu i vježba violinu. Škole im imaju zajedničko dvorište pa se njih dvoje često sastaju. Jednom prilikom Martin je prošao pokraj nje a da je nije vidio i to ju je toliko povrijedilo da je htjela prekinuti s njim jer je pomislila kako se pravi važan. Bio je na silnim mukama dok je nije uvjerio da u njegovu životu ne postoji druga.

I tako Martin živi u slozi i ljubavi sa svojim djedom i Falstaffom, uživa u Veronikinu društvu, škola mu ne zadaje previše pro-

blema, a redovito odlazi u nedaleku šumicu s potokom gdje se natječe s Falstaffom u brzini. U takvim trenucima opuštenosti, sreće i zadovoljstva, on čini čudesa: dirigira radoznom kosu koji pjeva pod njegovom dirigentskom palicom a u jurnjavi za Falstaffom s lakoćom preskače granu na visini od dva i pol metra i potok širok oko devet metara.

O toj svojoj sposobnosti nikome ništa ne govori niti o tome razmišlja. No, otkrio ga je jedan dječak iz susjedstva i tu počinju Martinove nevolje.

Dječak je, ne misleći ništa loše, tajnu odao debelom službeniku Državnog centra za fizičku kulturu, masnom Dabi, i još za to dobio novaca.

Masni Dabo stvarno se uvjerio u Martinove sposobnosti i trljao je ruke od zadovoljstva. Zadužen je za otkrivanje sportskih talentata, a ovo otkriće donijet će mu veliki ugled u svijetu sporta i šefovi će prema njemu biti tolerantniji. A njegovi šefovi su mračni tipovi, ne zna se koji je gori. Prvi je ljigavi Lobo koji neprimjetno krade novac namijenjen razvoju sporta, šverca devizama i taj kriminalno stečeni novac čuva u - čarapi. Drugi je mračni Gobo kojeg su izbacili još iz gimnazije zbog pokvarenosti ali je uspio nabaviti lažnu diplomu o završenom fakultetu pa je postao direktor Državnog centra za fizičku kulturu.

Ni masni Dabo nije ništa bolji od svojih šefova. Lakom je, lijen, samo misli kako bi se najeo i napio, nema povjerenja ni u koga, ulizuje se šefovima, ne voli djecu, zna opaliti i pljusku ako ga ne slušaju, i stalno se znoji od debljine.

Kako se u Zagrebu uskoro održava Svjetski atletski miting na kojem će nastupiti najbolji atletičari svijeta, a Državni centar za fizičku kulturu nema atletičara koji bi bio ravnopravan svjetskim rekorderima, Martin bi spasio situaciju svojim senzacionalnim skokovima i tako prikrivio nesposobnost šefova Državnog centra i još im donio slavu i ugled.

Martin se silno iznenadio kad im je masni Dabo glumeći ljubaznost došao u kuću i objasnio djedu zbog čega ih je posjetio. Nije im se dopao. To je čak i Falstaff osjetio pa mu je izvalio neku bezobraztinu.

1 sad nastaju problemi.

U ovoj napetoj knjizi ima elemenata i kriminalističkog i pustolovnog i ljubavnog i znanstvenofantastičnog romana. Pisac je tako rasporedio događaje da od prvog do dvadesetog poglavlja neprekidno drži čitatelja u napetom iščekivanju što će se dalje dogoditi. A kroz te događaje otkriva se velegradska, zagrebačka, sredina u kojoj se lako mogu prepoznati različiti ljudski karakteri: talentirani sportaši i oni koji žive na račun njihova talenta; lijeni, glupi, brbljavi, nesposobni, opaki; puzavci i ljigavci; huligani i sitni lopovi; umišljene veličine koje ništa nisu postigle... ali i marljivi skromni građani koji znaju da se uspjeh u životu postiže samo poštenim radom bez obzira što je takav put do uspjeha trnovit, strm, a često puta i ne završava prema očekivanju. Naše simpatije su na strani tih običnih građana upravo zato što njihovo djelovanje dokazuje da je pošten rad jedini pravi životni put koji čovjeku daje sigurnost i životnu stabilnost.

1 ljubavna priča Martina i Veronike usko je vezana uz burna događanja. Kao i svaka velika ljubav i ova nailazi na teške zapreke, a hoće li te zapreke uspjeti svladati dvoje mladih, imaju li oni snage za to, dodatna je zanimljivost ovog romana.

Mnoge zgode i nezgode prikazane su na humorističan način, što ovom romanu daje posebnu draž jer je humor sastavni dio života mladih i čini život radosnijim, ljepšim i uz njega se sve lakše postiže. Silno zadovoljstvo izazivaju nezgode u koje upada zločesti Dabo. Premda su te nezgode za njega bolne i ponižavajuće, one izazivaju smijeh i predstavljaju kaznu za njegova nedjela.

U *Sportskom životu letećeg Martina* Zagreb se otkriva i sa svojim gradskim četvrtima, ulicama, trgovinama punim svijeta, sa

svojim parkovima i stadionima, a tko ga imalo poznaje lako će odgonetnuti kuda se kreću Martin i svi oni što su upleteni u radnju. A sve je smješteno u realne, stvarne okvire kao da se upravo sada odvija pred našim očima.

I tako je dječak sa zagrebačke Trešnjevke ušao u našu književnost za mlade svrstavši se u galeriju nezaboravnih likova.

Napisao je Dubravko Jelačić Bužimski još dva maštovita i uzbudljiva romana o Martinu: *Balkanska mafija* i *Martin protiv CIA-e i KGB-a*. Već sami naslovi govore kakvim će ljudima zapeti za oko skromni dječak u trapericama. Uz njega će, naravno, i dalje biti njegov vjerni djed i prelijepa Veronika, ali nažalost neće biti »luckastog« Falstaffa.

A tko je Dubravko Jelačić Bužimski, čovjek koji je stvorio lik ovog fenomenalnog dječaka? Što mu u prezimenu znači ono - Bužimski?

Živi u Zagrebu gdje je i rođen 1948. godine, a potječe od loze slavnog hrvatskog bana Josipa Jelačića, baruna od Bužima. Otud onaj plemićki dodatak prezimenu - Bužimski.

Televizijski gledatelji su ga zapamtili po neobičnim emisijama pod naslovom *Razgovori sa sjenama*. Tu on kao skroman ali radoznao čitatelj razgovara sa slavnim hrvatskim književnicima koji su davno umrli. Kroz razgovor se saznaje sve o njihovim djelima i životu, a glume ih najpoznatiji hrvatski glumci obučeni u kostime onog vremena u kojem su ti književnici živjeli.

Bužimski je »inficiran« kazalištem još od najmlađih dana i jedan je od osnivača čuvene Glumačke družine »Histrioni« poznate po svojim predstavama duž jadranske obale i na zagrebačkom Gornjem gradu.

Osim kazališnih i TV-djela te triju romana za djecu i mladež, značajne su mu i dvije zbirke pripovijedaka: *Okus mesa* i *Surove kazališne priče*.

JURE KARAKAŠ

SPORTSKI ŽIVOT
LETEČEG MARTINA

Doti

1

Te li to on? - prošaputao je visoki, glomazni čovjek i I rupčićem obrisao kapljice znoja što su mu se skupile na debelom podbratku.

- On je! - prigušenim glasom odgovorio je sitni dječak što je stajao do njega i čija je glava bila u visini njegova remena za hlače.

Bili su zaklonjeni velikim grmom punim sitnih, crnih bobica, desetak metara od brze rječice koja je vijugala kroz rijetku bjelogoričnu šumu. Ondje gdje je šuma bila najrjeđa, rasla je trava. Naokolo je bilo puno slomljenih i suhih grana i debelih panjeva. Glomazni čovjek gnječio je šakom vlažni rupčić i znatiželjno zagledao visokog dječaka, skoro momčića, koji je sjedio s druge strane rječice. Sjedio je oslonjen o visok panj i pridržavao koljeno desne noge objema šakama. Sitni dječak, što je stajao uz glomaznog, pomakne malo nogu i pod njegovim cipelama zapucketa grančica. Glomazni mu nervoznom kretnjom dade znak da se ne miče. Male su mu zlobne oči sijevnule. Na okrugloj glavi, s kratko podšišanom kosom, te su oči bile skrivene duboko u salu i boja im se nije vidjela. Sad je iz njih liznula žućkasta vatra. Kružnica nje-

gova lica bila je obrubljena bradom kakvu su imali grčki filozofi, ali se na njemu doimala kao ružna dlakava krpa nategnuta od uha do uha. Sitni dječak, s glavom do remena njegovih hlača, u strahu je pogledao gore i zaustavio dah. Obojica su netremice gledali u momčića što je sjedio naslonjen na panj.

S niske grane javio se kos. Ljuljao se u blagom ritmu i vrtio glavom lijevo-desno i glasao se. Dječak pored panja glavu je zabacio malo unazad i napola žmirio, pa se činilo kao da drijema. Tek mu je smiješak na licu odavao da sluša kosa. Mogao je imati između četrnaest i šesnaest godina i djelovao je nježno ali žilavo. Kosa mu je bila dugačka, pokrivala vrat i jedan smeđi pramen, kao sjena, padao mu je preko čela. Nosio je laganu crvenkastu majicu i traperice, a na nogama bijele tenisice. Ruke su mu bile spuštene i prebirao je prstima po mahovini oko panja, kao da pokušava na nevidljivom klaviru odsvirati ptičji pjev. Onda podiže ruku u visini očiju i lagano je zanjiše lijevo-desno. Kao da dirigira. Kos je zastao na trenutak. Izgledalo je da se uplašio. Ubrzo zaklima glavicom kao da su mu dali znak da promijeni ritam. Dječak je dirigirao, a kos je poput izvježbanog koncertnog majstora zviždukao. Glomazni začuđeno raširi oči i pogled mu se spusti prema mališanu koji se šćućurio kraj njega pazeći da ne pomakne nogu ni za centimetar. Taknuo ga je debelim prstom po tjemenu.

- Hej - priguši glas glomazni - što on to radi?
- Dirigira kosu - odvrati dječak.
- Što?! - ote mu se uzvik.
- Velim vam, dirigira kosu kako da pjeva.

Glomazni sumnjičavo osine dječaka pogledom.

- Da li on to... mislim, da li on to često tako?

Dječak samo potvrdno klimne. Glomazni protare vrh brade i zamljacka ustima kao da guta neku sumnjivu hranu. Onda opet uperi pogled preko rječice. Kos je zviždukao kao da mu je gramofon u truhu. Sve u ritmu ruke koja se lju-ljala nedaleko od njegova kljuna. Ruka se teatralno digna i u blagom luku padne i zaustavi se. I kos je naglo ušutio. Dječak kraj panja se nasmije i mahne. Kos veselo prhne i izgubi se u krošnjama. Onda dječak ustane i protegne ruke i noge. Bile su dugačke. Poskoči na mjestu kao gazela snimljena u usporenom kretanju. Noge su mu se digle visoko iznad panja kao da je uzeo zalet, premda se tek otisnuo s mjesta i to vršcima prstiju.

Glomazni ništa ne izusti. Samo oštro pogleda mališana pored sebe. Nagne se naprijed i rukom dohvati desetak crnih bobica. Sve ih halapljivo potrpa u usta, a tad ga mali odozdo panično povuče za rukav.

- Ne! - jedva protisne mališan blijed u licu. - Ne smijete, ne smijete!

Glomazni je buljio punih usta.

- Otrovnice su - šaptao je dječak - ne smijete ih jesti. To nisu kupine.

Kao da ga je tko udario čekićem po tjemenu, glomazni razjapi usta i bobice poput rafala iz mitraljeza izletješe natrag prema grmu. Problijedio je i rupčićem obrisao jezik.

- Do vraga! - rekao je mrko. - Čovjek u toj prirodi može nastradati dok si rekao keks.

- Druže Dabo, nisam ništa loše...

- Hej, otkud ti znaš moje ime?

Glomaznom se u salu raširiše male, praseće oči. Dječak ga je pokorno gledao.

- Vi, vi ste mi sami rekli. Još na početku kad ste tražili da vas dovedem ovamo da ga vidite.

-A, tako... dobro... dobro... budi sada miran. Hej! - ponovo mu izleti uzvik i ponovo se udari šakom po ustima kad je ugledao što se događa s druge strane vode.

- Koji mu je đavo? Što sad radi?

Momčić u crvenkastoj majici dubio je na glavi pored pa-nja. Njegove bijele tenisice stajale su uspravno u zraku ondje gdje mu je maloprije bila glava. Držao se nepomično kao svi-jeća podupirući se samo jednom rukom. Mališan što je stajao kraj Dabe, zvanog još i *Masni Dabo*, samo kratko izusti:

- Stoji na glavi.

- To i sam vidim - skoro se razljuti Dabo - pitam te zašto stoji?

- Vježba i gleda - bio je kratak mališan.

- Vježba? Misliš - ona kineska gimnastika?

- Mislite valjda na jogu? Joga nije kineska, već indijska, znate, to je širok pojam i obično se dijeli...

Masni Dabo klepne hitro mališana s dva prsta po vršku uha. - Nemoj mi držati lekcije. Nismo zato ovdje. Zanima me što mu to znači?

- Gleda svijet iz mravlje perspektive.

- Da li ti mene opet zezaš? - prijeteći će Dabo.

- Ne... ne! - zabrza mali i instinktivno se uhvati za crve-no uho. - Ozbiljno vam kažem, on želi saznati kako mravi vide svijet.

- Dobro, kad ću već jednom vidjeti ono zbog čega sam došao?

Mališan je šutio.

- Rekao si mi da je to sigurno, a do sada još ništa.

Onda se dohvati za stražnji džep širokih hlača i izvuče debeli novčanik. Izvadi novčanicu koja mu, sasvim nova, zašušti pod prstima.

- Od ovog, čini mi se, neće biti ništa.

Svijao je novčanicu i ona je kao zelena zmija klizila između njegovih oblih članaka.

- Čekajte... mora... on to uvijek radi... moramo još malo čekati...

Masni Dabo vještom kretnjom vrati novčanicu u novčanik što dječak isprati čeznutljivim pogledom. Okrenuli su se opet prema drugoj strani rječice. Ondje je onaj momčić još uvijek držao noge u zraku. Tad najednom kroz krošnje dopre kreštav povik.

- Hej, Martine, Martine, što to radiš, *crazy sine*?

Oštar povik dolazio je s krošnje visoke bukve. Čudna riječ »crazy« bila je izgovorena tvrdo i s jakim naglaskom na slovo R. Sličila je pasjem režanju. Dabo naglo čučne i pri tom zagne rukavom za grmlje tako da za njim sleti cijela hrpa crnih bobica. Gledao je u mališana kraj sebe. U usporedbi s dječakovom glavom koja je izgledala poput ping-pong loptice, njegova je sličila lavoru. Nijemo su se gledali. Onda Dabo prokrklja:

- Dobro, tko se sad to javio? Ili sam lud, ili je stvarno netko sa vrha onog stabla viknuo!

- Niste ludi, vikao je *Falstaff* - reče dječak i usne mu se blago razmaknuše u osmijeh.

- Tko?

- Falstaff! Njegov papagaj.

- Papagaj? - zblenuo se Dabo. - Papagaj je vikao?

- Ispao je iz autobusa prije godinu dana...

- Tko je ispao iz autobusa? - Dabo je teško povezivao rečenice mališana kome je opet pogled bio bez straha i staložen.

- Falstaff, papagaj! Ispao je iz autobusa engleske kazališne družine koja je gostovala u našem gradu. Ispao i temeljito se razbio na betonu.

- Ptica, pa se razbila na betonu!? Kakve su to gluposti?

- Da, zato jer je bio pijan.

Dabo s mržnjom pogleda dječaka.

- Bio je pijan i pao je, Martin ga je našao i izliječio. Onda više ne pije. Naučio je i naš jezik. Samo mu povremeno još pobjegne koja materinska riječ. Zovemo ga, u stvari, Martin ga zove *Falstaff*, jer je kao i Shakespeareov junak...

- Ni riječi više. Uostalom, koliko ti je godina?

- Deset i pol - stidljivo će dječak.

Masni Dabo nešto zausti, ali samo odmahne rukom i pogleda ponovo prema Martinu. On je sjedio na panju, a na njegovom ramenu je čučao povelik, bucmast papagaj. Jedno mu je krilo bilo niže od drugoga, Martin je okretao glavu prema njemu, smijao se i prstima ga tuckao po kljunu, a papagaj se kostriješio prividno se ljuteći i pokušavajući ga uhvatiti kljunom.

- Sad bi morali - šapnuo je dječak ispod Masnog Dabe.
- Sad će sigurno. Uvijek kad su zajedno natječu se...

Masni Dabo je uperio pogled i potpuno se umirio. Martin i njegov papagaj nastavljali su svoju igru. Tad papagaj nekoliko puta zaleprša nejednakim krilima i spusti se u travu.

- Haj'dmo, Martine, haj'dmo!! - kriještao je i ključaoga u vrh bijele tenisice.

Martin se glasno smijao. Papagaj se odgega nekoliko metara dalje. Zaletio se okomito i nekoliko puta zamahnuo krilima. Ti su pokreti bili gotovo smiješni. Ipak lako preleti iznad grane što je vodoravno stršala iz jednog drveta, i spusti se lagano na drugu stranu.

- Hajde, hajde, *try*, Martine, *try!!* - kriještao je otvarajući kljun. Martinovi bijeli zubi svjetlucali su na suncu što je prodiralo kroz visoke krošnje. On zaokruži pogledom po cijeloj šumi i duboko udahne nekoliko puta, kao da želi sve te mirise i zvukove upiti u sebe. Priđe do rječice i zagrabi dlanovima vodu. Prelije je preko glave i tisuće kapljica zasvjetluca poput krijesnica na njegovu licu. Odmakne se nekoliko metara i lagano zatrči.

- Sad će - šapnu dječak kraj Dabe u silnom uzbuđenju. Dabo je mijesio mokru maramicu u dlanovima. Kada se Martin odlijepio od zemlje, izgledalo je kao da ga neka nevidljiva sila nosi kroz zrak. Njegovo vitko tijelo se propelo, pramen što mu je visio nad čelom, zavijorio je kao zastava. Činilo se kao da je popustila neka napeta opruga u njegovim bijelim tenisicama i izbacila ga onamo kamo normalno ljudsko tijelo ne bi nikako moglo poletjeti. Izgledalo je da užasno dugo traje taj let iznad visoke grane, a onda se on isto tako mekano

spusti na drugoj strani. Falstaff je poskakivao kao lud. Mahao je onim visećim krilom, vrtio se u krugu i kriještao.

- Bravo, bravo, Martine, *crazy sine!* Bravo!!

Masnom Dabi ostaše usta otvorena. Dječak ispod njega slavodobitno je gledao. Dabo ovlaži jezikom suha usta i odmah ih obriše maramicom. Kapljice znoja ponovo se zakoturaše prema njegovom vratu. Dječak je šutio. Bilo je očito da je veliki čovjek iznad njega impresioniran. Na drugoj strani rječice počela je trka. Papagaj je iz sve snage u poluvisokom letu jurio čistinom i stabla su fjukala pored njega. U stopu, prateći mu let, trčao je Martin. Bila je to munjevita jurnjava u kojoj su ptica i dječak u nekoliko sekundi paralelno jurili preko čistine.

Dabina su usta samo rasla i rasla. Pogledao je prema mališanu čije je lice sjalo.

- Gledajte, gledajte, još će! - oduševljeno je šaptao dječak. Doista, Martin i njegov Falstaff jurili su kao ljudi gore-dolje između panjeva. Činilo se da se ne mogu umoriti. Tad papagaj, najednom, u oštrom letu dijagonalno preleti rječicu na najširem mjestu i nađe se na drugoj strani. Dabo instinktivno uvuče glavu jer je Falstaff bio svega stotinjak metara udaljen. Dok je pratio pogledom papagaja, nevidljivi bubanj u njegovoj glavi sve je jače udarao tuš. Zvuk je ritmički pratio Martinove korake u trku i onda kao prasak, opruga, nevidljiva opruga u bijelim tenisicama tog čudesnog momčića ponovo je proradila. Masni Dabo stigao je samo krajičkom oka uhvatiti taj snažni odskok na suprotnoj obali i već je Martinovo tijelo letjelo visoko zrakom i u blagom luku padalo na drugu stranu rječice. Mališan kraj Dabe gotovo u oduševljenju po-

skoči. Martin i papagaj već su nastavili dalje. Odjurili su puteljkom što je išao uz rječicu i za nekoliko trenutaka sasvim su nestali. Dabo iščupa slinavu maramicu iz usta i nemoćno sjedne kraj mališana. Puhao je u dlan i brisao kapljice koje su mu orosile podbradak.

- Onda? - ponosno je pitao mali.

Dabo je šutio i buljio u rječicu. Digao se i pogledao uzvodno i nizvodno.

- Ovdje nema nikakvog mosta?

- Nema - odvratio je mališan.

- Je li duboko?

- Nije, vama možda do vrata.

- Budi tu, ja ću prijeći prijeko.

- Ovako u odjeći? - začudi se mali, ali ga Dabo nije čuo. Bio je već do gležnja u vodi. Nosio je nekakve široke hlače i kockasti sako. Polako je grabio kroz vodu ne mareći što mu se odjeća moči. Voda mu je već sezala do brade. Lagano je gazio, a njegova velika glava sličila je glavi vodenog konja uronjenog u rijeku. Onda je voda opet počela padati niz kocke njegova kaputa, bilo je sve pliće i našao se prijeko. Bio je zanesen i nije mario što je iz njega teklo kao iz probušene kante. Prišao je onom stablu s dugom granom i iz jednog džepa izvadio plastični metar. Pokušao je nekoliko puta izmjeriti visinu, ali nije rukama mogao dohvatiti. Popeo se s mukom uz deblo i zakvačio metar u jednu udubinu na grani. Spuznuo je i rastegao metar. Činilo mu se da sanja. Protrljao je oči i pogledao još jednom. Uzdah silnog iznenađenja ote mu se iz grla.

Metar je pokazivao visinu od dva i pol metra!

- Ne, ne, to nije moguće!!! Dva i pol?!? Mora da mi se to ipak pričini. Ili sam poludio ili se ovi klinци sa mnom dobro zafirkavaju. Ipak, vidio sam kako je preletio. Isuse, to nije moguće! Pa to... to je trinaest centimetara više od svjetskog rekorda! Trinaest centimetara!!!

Zamotao je metar i vratio se do rječice. Na poziv, mališan koji je s pažnjom gledao što Dabo radi, priđe.

- Vide li se prijeko otisci njegovih tenisica? - vikao je Dabo s druge strane.

- Vide! - odvrati mali.

- Evo! - Dabo baci što je jače mogao metar na drugu stranu i on zafijuče kroz zrak. Jedan kraj držao je u ruci. Mališan uhvati drugi kraj i sagne se prema otisku. - Jesi li dobro stavio?

Mali digne ruku potvrdivši da je sve kako spada. Masni Dabo priđe jasno ocrtanom otisku i žmireći spusti metar. Polako je otvarao oči i njegovo srce tuklo je tako da ga je gotovo čuo. Vikne još jednom: - Je li točno na otisku njegove noge?

- Točno! - vikne dječak. Metar koji je titrao nad hitrom vodom rječice nalik na razvučenu, tanku zmiju, pokazivao je brojku 9! Masni Dabo osjeti munje u sljepoočnicama i dlanovi mu se smoče od uzbuđenja. On je dobro znao da je već godinama nedostižan rekord - 8,90 metara.

- Ako sve ovo nije obmana - stenjao je mokaar i znojan - ako nisam naglo poludio i ako ovi prokleti klinци nisu čarobnjaci ili prevaranti, onda *naše* veliko vrijeme dolazi.

Široke, kamene stube vodile su do ulaza u Državni centar za fizičku kulturu. Ulaz su bila velika hrastova vrata s mjedenom kvakom, koja su se teško otvarala. Sa svake strane ulaza stajala su dva kamena stupa, imitacija antičkih stupova, a na bijeloj fasadi bila je velika ploča s crnim slovima: DRŽAVNI CENTAR ZA FIZIČKU KULTURU. U restoranu prijeko sjedio je Dabo i upravo ubacivao posljednje zalogaje velikog telečeg odreska, koji je bio smazao na brzinu zalivši ga kri-glom piva. Mljackao je i zadovoljno se lupkao po trbušini. Onda je pozvao konobara, platio i ubrzanim korakom krenuo prema kamenim stubama. Bilo je gotovo 11 sati kada je ušao u veliki hodnik DCFK-a (Državnog centra za fizičku kulturu) i pozdravio smrknutog portira na ulazu. Portirovo lice bilo je tmurno, bez smiješka. Gledao je opakim pogledom kroz staklo svoje portirske kućice i djelovao poput nekoga tko bi pomlatio pola svijeta.

Iz hodnika su vodile stube u dva smjera i Dabo krene na lijevu stranu. Hodnik je bio prazan. Bio je tu i lift, ali Dabo je preskakivao i po tri stube, tako da mu se veliki trbuh tresao. Stiže pred vrata na kojima je pisalo: REFERENT ZA NOVE

SPORTSKE KADROVE, i bez kucanja uđe. U sobi su bila četiri stola i samo za jednim je bila prazna stolica. Njegova. Za ostala tri stola sjedile su žene i pile kavu. Pred jednom je ležalo pletivo, a pred drugom raširene novine. Bile su to činovnice iz njegova ureda koje nije suviše zbunio njegov dolazak. Pričale su i srkale kavu.

- Dobar dan - veselo će Dabo i one se nasmiješe.

- Več vas je tri puta nazvao drug Lobo. Bio je dosta nervozan. Nismo znale što da mu kažemo.

- Nema problema - odmahne vedro Dabo. - Ima li kavice i za mene? Recite - obrati se on ženi šiljasta nosa - vi imate u arhivi svjetske tablice atletskih rekorda, zar ne?

- Muške ili ženske? - pitala je šiljasta.

- Muške, naravno, muške! - uzvratio je Dabo.

- Znete dobro, druže Dabo, da ja vodim samo ženske tablice.

- Dat ću vam ja - javi se druga, koja je krajičkom oka napeto gledala u praznu šalicu kave. Napokon lijeno priđe ormaru i iz hrpe papira izvadi podeblji fascikl.

- Šefe, šefe, još se bunite oko toga tko je za što zadužen - reče bucfasta žena tobože prijekorno.

- Da... da... - mrmljao je odsutno Dabo listajući znatiželjno po papirima iz fascikla. Tog trenutka ponovo zazvoni telefon i Dabo skoči kao uboden.

Čuo se oštar glas iz slušalice:

- Već pet puta... znate li koliko je sati... ne... ne tiče me se... da... važno je, a vi tako... molim vas da odmah dođete k meni.

Masni Dabo napravi grimasu kao da mu je tko ugurao čavao u uho. Znao je dobro za tešku ćud druga Lobe, zvanog još *Ljigavi Lobo*, glavnog koordinatora za atletsku problematiku u DCFK-u. Koliko je već puta odlazio u njegovu kancelariju na kraju dugačka hodnika i koliko ga je samo puta ondje dočekivala salva žestokih riječi!

»Te niste ovo... te niste ono, te uvijek kasnite... te po cijeli božji dan samo jedete (jelo je bilo Dabino glavno zadovoljstvo!)... te znate li da se treba više angažirati... Svjetski nam je kup pred vratima!!«

Znao je te rečenice već napamet, znao je zvuk i boju Lobinog glasa, koji je u sebi uvijek nosio poluglasnu prijetnju. Ovog je puta Dabo bio miran. Nije ga ni u jednom trenutku zabrinulo što je zakasnio na posao, što je prije svratio na obilno jelo u restoran i što sad ispija kavu sa svojim službenicama. Smješкао se i lupkao fasciklom po stolu. Šiljasta pomoćnica uzela je pletivo u ruke, sjela bliže prozoru i počela štrikati. Ona što je gledala talog kave i dalje je bila zauzeta šalicom a treća, bucmasta, znatiželjno je motrila lice Masnog Dabe. On sa smiješkom priđe i uštipne je za obraz. Ona veselo cikne.

- Ako me tko traži, kod druga Lobe sam - reče on, stavi fascikl pod ruku i hitro izađe iz sobe.

Lobina kancelarija bila je na kraju istog hodnika, ali su vrata bila dvostruka, tako da je zvučna izolacija bila izvrsna. Dabo pokuca i, kad ga glas iznutra pozva, on pritisne kvaku.

Prvo što je u sobi upadalo u oči, bila su dva velika ogledala, jednakih veličina, pričvršćena na zid s jedne i druge strane velikog pisaćeg stola. Stol je stajao nasuprot prozoru

kroz koji se čula prigušena buka ulice. Inače je u sobi bila tišina i ugodna temperatura. Ljigavi Lobo sjedio je na stolici koja je stajala na nešto povišenom mjestu, tako da je svaki sugovornik imao dojam da ga gleda pomalo odozdo. U trenutku kada je Dabo ušao, Lobo je motrio svoj poluprofil što se ocrtavao u lijevom ogledalu, a to mu je istovremeno omogućavalo da se vidi i iz drugog rakursa u drugom ogledalu.

Dabo je stajao s fasciklom i šutio. Onda napokon zausti:
- Čuo sam da ste me tražili.

Lobo ga samo oštro pogleda i dohvati iz velike kristalne pepeljare tamnosmeđu lulu. Dabo se automatski uslužno maši džepa, premda uza se nije imao šibice, ali mu Lobo daje znak da mu je trud suvišan. On pripali upaljačem i otpuhne nekoliko mirisnih dimova:

- Ovdje se ipak radi od sedam sati.

Dabo potvrdi glavom i brzo dometne:

- Naravno, naravno, ali obavio sam sinoć nešto vrlo važno, vidjet ćete.

Ljigavi Lobo kao da je prečuo. Ustao je i pučkajući na lulu stao šetati između dva ogledala. Premda nije bio debeo, djelovao je dežmekasto, osobito prsti. Trljao je često palac i kažiprst gnjecavom kretnjom kao da između njih ima mrvica. Nastavio je poluglasno, prijeteći:

- Znete što, družo Dabo, ovdje se užasno malo radi. Ne znam da li ste vi toga svjesni, ali meni postaje sve jasnije. Ipak smo mi neka vražja institucija s društvenom odgovornošću. Sudbina i stanje cjelokupne fizičke kulture ovisi o nama. Hm... da, e, molit ću vas lijepo, koliko su toga ostali svjesni? Prođite sada kancelarijama i što ćete vidjeti, što?

Ljigavi Lobo volio je rečenice s pitanjem u povišenom tonu na koja je odmah sam davao odgovore.

- Piju se kave, čitaju novine, rješavaju križaljke, lakiraju nokti i odlazi na tržnicu. A plače, recite, kakve su za sve to plače, no, no?! Masni Dabo upravo se spremao odgovoriti na to pitanje, kad ga ponovo Lobo pretekne.

- Izvrsne! Plače su naprosto izvrsne!

Nastao je tajac u kojem se samo čulo pućkanje Lobine lule, a veliki kolutovi mirisnog dima penjali su se prema stropu.

- Vi znate da je za par mjeseci kod nas Svjetski atletski kup. A gdje smo mi i što ćemo pokazati? Dobro, slažem se, sagradili smo nove tribine i dva mala stadiona u rekordnom roku. Na to sam ponosan, iako je s nekoliko strana pala primjedba da se moglo i jeftinije, jer je cijena užasna. A kako neće biti?! Više od pola opreme morali smo uvesti. I što sada? Bit ćemo dobri domaćini, bez sportskih medalja.

Tek tada se Dabo ubaci:

- Ne bih to tako sigurno tvrdio?

- Kako?

- Nikada se ne zna...

- Kako se ne zna?! - prekine glasnije Lobo i dim poleti Dabi u lice. - S kim se mi možemo mjeriti? Gdje su naši sportaši? Već godinama nemamo ništa iznad bijednog prosjeka. A lova se troši, shvaćate, silna lova se troši. Društvo daje. Teško odvaja. A tko troši? Tko?

Opet je nastala šutnja. Lobo pristupi prozoru, okrene se leđima prema svojem referentu za nove sportske kadrove i

zagleda na ulicu. Prolazio je tramvaj. Iznad Lobine glave svijali su se pramenovi dima.

- Upravo vam hoću reći da mislim da smo na pragu velike senzacije.

- Kako to mislite? - Ljigavi Lobo priđe bliže i pažljivo se zagleda u Dabine oči koje su svjetlucale poput krijesnica.

- Jučer sam naletio na apsolutnog fenomenalca. Tako nešto još nisam vidio, a vjerujem ni vi. To što radi, naprosto je nevjerojatno.

- Hm... Zanimljivo. A u čemu je ta genijalnost? - Lobo je odložio lulu u kristalnu pepeljaru.

- Vi ćete misliti da izmišljam, da sam poludio, ako vam kažem da sam jučer slučajno i potajno prisustvovao obaranju dva svjetska rekorda!

- Kako?! - skoro je dreknuo Lobo.

- Kad vam kažem! Ni ja nisam očima vjerovao dok nisam mjerenjem provjerio.

- Gdje je... tko... o kome se radi? - najednom je Lobin glas živnuo i on ponovno nervozno dohvati lulu. Pripaljivao je nekoliko puta.

- Skoro sam sve saznao o njemu. Zove se Martin i živi s djedom u jednoj kućici.

- S djedom? - začudi se Lobo.

- Samo njih dvojica. Roditelji su mu poginuli u prometnoj nesreći kad je imao svega tri godine. Ostao mu je samo djed i on se brine o njemu.

- Koliko je star? - pitao je opet Lobo.

- Ne znam točno, ali negdje između 60 i 70 godina.

- Ne djed! - drekne Lobo. - Taj vaš genij.

- Ima 15 godina.

- Što?! - vikne Lobo i skoro vrelu lulu utrpa u džep. - Petnaest godina, a dva svjetska rekorda?! Čujte, Dabo, nije mi danas do takvih šala. To možete u kancelariji onim svojim kokoškama, a ne ovdje...

- Kunem vam se svojim očima. - Pri tom je Dabo nastojao što više raširiti očice nad debelim obrazima. - Uživo sam vidio! Iz potajice. Doveo me je jedan dječak iz njegova susjedstva. Koštalo me to 500 dinara. Ali ono što sam vidio vrijedi milijune. Milijune!!

- Dobro, kakve je to rekorde postavio? Budite konkretniji.

- U skoku uvis i u skoku udalj!

Lobo zastane s lulom u ustima kao da ga je netko prelio sadrom. I lice mu naglo pobljedi. Bijesnim očima prostrijeli Dabu i energičnom kretnjom uperi ruku s ispruženim kažiprstom prema vratima.

-Van! - prosikta. - Odmah van! Zbog izmišljotina i gluposti, pozvat ću vas na disciplinsku odgovornost.

Masni Dabo je pomakao nogu prema vratima, ali je ipak ostao na mjestu.

- Vi stvarno mislite da bih se usudio s vama tako šaliti? - reče on tiho i skoro ponizno. To je djelovalo. Ljigavi Lobo još ga jednom pogleda, ušeta se po sobi gore-dolje zaboravivši se pogledati u zrcalo.

- Vi sigurno znate koliki je svjetski rekord u skoku uvis?

Dabo ispruži ruku s fasciklom. - Znam, odnedavno dva metra i trideset i sedam centimetara. Jedan skakač iz Kine.

Lobo uzme fascikle i s dozom radoznalosti i nepovjerenja zagleda se u otvorene papire.

- I sad... sad, ovaj klinac više od toga? Ne... ne vjerujem! Vi sanjate! Tko zna što vam se pričinilo?

- Mjerio sam, druže Lobo, mjerio sam. Evo, ovim metrom! - On izvuče metar iz džepa. - Preskočio je jednu granu u šumi na visini od dva i pol metra.

- Dva i pol...?

- Vjerujte, vidio sam, bio sam ondje.

- A dalj? Kako ste izmjerili skok u dalj?

- Skočio je preko rijeke.

- Preko rijeke? Kakve rijeke, do vraga!

- Rječica u šumi izvan grada. Onamo često odlazi. Izmjerio sam razmak... između njegovih otisaka.

- Koliko? - upita Lobo i zažmiri.

- Devet metara!

Ljigavi Lobo drhtavom rukom ponovo potraži lulu u kristalnoj pepeljari. Tresla mu se među prstima. On pripali i uvuče dim duboko u pluća što nijedan pušač lule ne radi. Počne kašljati. Oči su mu suzile. Uhvati Dabu za ruku.

- Druže Dabo! - Lobo oštro pogleda u okruglo lice svog namještenika. - Ako je ovo nekakvo zafrkavanje, osobno ću se potruditi da izletite iz DCFK-a. Zauvijek!

- Nisam lud da se s tim šalim - uplašeno uzvratila Dabo.

- Znači... on... on stvarno postoji? Vi ste ga vidjeli? - opet će Lobo.

- Kunem vam se po posljednji put, jesam!

- Saznali ste gdje stanuje?

- I to.

- Čujte, Dabo, ako je sve tako kao što ste rekli, onda...
onda mi letimo u - nebo.

Masni Dabo podigne pogled i on se zaustavi na velikoj staklenoj kugli na stropu. Učinilo mu se da su zanosne riječi druga Lobe rastvorile bijelu plohu stropa nad kojom se otvorilo nebo i da će sad svaki čas poletjeti visoko, praćeni gromoglasnim aplauzima, klicanjem i oduševljenjem sugrađana.

- Morate odmah po njega. Odmah! Dovedite to leteće čudo od djeteta. Držat ćemo ga u potpunoj tajnosti. Bit će to bomba! Prava bomba. Svjetski atletski kup mogao bi biti senzacija. To će promijeniti položaj našeg sporta u svijetu. Naše organizacije također. S njim bismo mogli postati sila. Krenite!!

On potapše Dabu po leđima, tako da je odzvanjalo. Dabo se smješкао i od očiju su ostali samo sitni prorezi. Okrene se prema izlazu, ali ga Lobo naglo zaustavi. Oprezno se osvrne lijevo-desno prema zidovima. Onda upre prstom u plafon i nagne se sasvim do Dabinog uha.

- Ovo, shvaćate, ovo je samo naša stvar. Mi smo je počeli, mi je vodimo do kraja. Molim vas stoga... hm, da... - on opet upre prst uvis: - Drug Gobo ne mora o tome znati.

- Ne? - upita povjerljivo, ali u čudu Dabo.

- Ne! - kratko odsječe Lobo. - Čak više. Ne želim da on o tome išta zna.

- Kako vi kažete, družo Lobo - rekao je Dabo i natraške se povukao prema vratima. Ljigavi Lobo prišao je prozoru i zagledao se na ulicu. Iznad njegove glave igrali su oblaci iz lule nalik na indijanske dimne signale - znak opasnosti.

3

Draga Veronika,« pisao je Martin na malom stolu uz prozor, koji je gledao na dvorište kuće njegova djeda. Tik uz prozor dizao se velik bor i nekoliko grana gotovo je ulazilo u sobu. »Javljam ti se,« pisao je dalje Martin, »zato jer ne bih volio da stekneš pogrešnu sliku o meni. Čuo sam od svojih prijatelja da sam prošao pored tebe u parku iza škole i okrenuo glavu kao da te ne poznajem. Rekli su mi da si kazala da ne znaš zašto sam tako prepotentan. Žao mi je zbog toga. Stvarno nisam prepotentan, a to što sam prošao pored tebe bez pozdrava, bilo je, vjeruj mi, slučajno. Već su me mnogi upozorili da hodam kao muha bez glave, kao da sam u snu. Često se zamislim nad nečim i to me iznenada toliko zaokupi da zaboravim na svoju okolinu.«

Tu Martin malo zastane i zagleda se kroz prozor. Grickao je vrh naliv-pera kojim je pisao i onda ga opet spusti na papir. Pero je škripalo.

»Eto, to je pravi razlog i ništa drugo. Da bi stvari bile čiste, molim te da se ne ljutiš, a ja ću se truditi da se to ne događa. Bar s tobom. Uostalom vjerojatno znaš da ja tebe...«

Tu pero opet zastane i Martin podboči glavu slobodnom rukom. Borio se s nečim u sebi, grizlo ga je, tresla se ruka, nije bio u stanju izbaciti iz sebe rečenicu koju je već dugo spremao za tu djevojčicu. Djevojčicu čije su duge i lijepe noge izgledale starije od njena lica, a oči bile tako zelene kao da ih je netko natrljao travom. On precрта s dvije masne linije nedovršenu rečenicu i ponovno zagriže u vrh naliv-pera. Zagleda se čeznutljivo u daljinu i pod njegovom rukom na papiru opet se pojavi »Uostalom...« Napisao je to mimo volje, automatskim pokretima, kao da mu je ta riječ srasla s vrškom naliv-pera. Tad začuje zvono na vratima. Učini mu se to kao spas.

Do njega je dopro djedov glas koji se miješao s glasom nekog stranog čovjeka. On još jednom na brzinu preleti preko svega što je napisao i, kad začuje korake pred svojim vratima, rukom zgužva papir i baci ga u košaru za otpatke. Falstaff koji je cijelo vrijeme drijemao na prozorskoj dasci, glave uvučene pod neravno krilo, malo nakostriješi perje.

Vrata se otvore i u sobu najprije uđe djed. Srednjeg rasta, ali čvrst, s rukama koje su bile prošarane ispupčenim plavim žilama i svijetlih očiju koje su odudarale od izborana i potamnijela lica. Vidjelo se da ga život nije štedio, da je prošao kroz sito i rešeto. Ali su mu oči ostale nepomućene. Vesele i svijetle. Otkada se dogodila tragedija s Martinovim roditeljima, dječak je bio na njegovoj brizi i on mu se sasvim posvetio. Vodio ga je u školu, kupovao mu odjeću i knjige i kuhao sjajne ručkove za obojicu, koliko je dopuštala njegova skromna mirovina. Djed je bio kuhar punih trideset i pet godina. To da je bio pravi majstor i da se trudio da svaki ručak bude malo umjetničko djelo, bilo je nešto što je on držao najnormalnijom stvari na svijetu. Uostalom, taj posao je uspješno obavljao od svoje dvadesete go-

dine. Najprije u jednom malom, lijepom restoranu prije rata, onda kratko vrijeme u jednoj velikoj kuhinji pučkog tipa nakon rata, gdje je uvijek smrdjelo na zagoreno ulje i sprženi luk. Kuhao je zatim skoro dvadeset godina na trgovačkom brodu, valjao se svim morima svijeta i ulazio u sve krčme i mračne četvrti lučkih gradova pune pijanih, grubih mornara i lakih žena što su pušile prekrivenih nogu na barskim stolicama i smješkale se gostima. Onda se oprostio od mora i sve do mirovine kuhao u kuhinji najvećeg i najskupljeg hotela u gradu, koji je grcao u dugovima.

Djed kuhar ušao je u sobu svog unuka i rekao zvonkim glasom: - Martine, traži te jedan gospodin.

Martin je ostao iznenađen. Pogledao je u veliku, debelu figuru, koja se natkrilila nad djedovom glavom pokušavajući se prijazno nasmijati. U mesnatom su se licu jedva nazirala dva mala oka. Premda je debeli nastojao djelovati prijateljski, Martin osjeti kako mu se u cijeloj njegovoj pojavi nešto ne sviđa.

Iako je bio miran, gotovo povučen dječak, on se brzo pokuša sjetiti nije li u posljednje vrijeme učinio nešto zbog čega bi ga ovakvi ljudi mogli potražiti. Neku nepodopštinu. Nije se tukao, nije nikom ništa uzeo, niti koga povrijedio. Osjeti olakšanje, ali zadrža pogled na debelom tipu u koc-kastom sakou. Dabo ispruži ruku i dalje se keseći.

- Zdravo, Martine, drago mi je da te ponovo vidim.

Martin ne uzvрати odmah pozdrav i Dabina ruka ostade u zraku. Onda ipak pruži ruku i osjeti vlažan, mesnat dlan čudnog gosta.

- Zar smo se već negdje vidjeli? - oprezno upita i to debelog na trenutak zbuni. Izvadi maramicu, obriše čelo i iznova se nasmije.

- Ne... ovaj, kako da kažem, pričali su mi toliko o tebi, pa mi se sad učinilo kao ponovljen susret.

- Pričali su vam o meni?

- Da, bio sam na školi. Hvale te Martine, strašno te hvale.

»Ne baš svi,« proleti Martinu kroz glavu sjetivši se Veronikine pritužbe. - Hvala - rekao je tiho. Nastade tajac. Djed ga je gledao s ponosom i nije prozborio ni riječi. Samo se tiho smješкао. Falstaff se popeo na rub prozora i odozgor oštro fiksirao Dabino tjeme.

- Sjedite - tad će naglo djed i pokaže Dabi rukom na stolicu. - Hoćete nešto popiti? Imam dobru rakiju.

- Ne, nemojte. Htio sam se samo s Martinom dogovoriti.

- Jeste li za kolač? - navaljivao je djed. - Napravio sam kolač s jagodama.

- Kolač? - rašire se Dabi oči. Osjeti kako ga veseli žmarci podilaze po trbuhu. - Pa... ne znam... kako da kažem, nemam ništa protiv.

- Odmah ću donijeti - reče djed i izađe iz sobe. Masni Dabo zagleda se u Martina kao da želi još jednom provjeriti da li je to onaj isti momčić koji ga je neki dan u šumi zaprepastio svojim sposobnostima.

- Ti nam trebaš, Martine - rekao je hitro, povjerljivo. Odlučio je odmah prijeći na stvar.

- Trebam? - iznenadi se dječak. - Kome?

- Sve ćeš saznati. Sve u svoje vrijeme. Uostalom, nisam ti rekao još svoje ime. Dabo! - Ja sam iz Državnog centra za fizičku kulturu. Da li ti to nešto govori?

Martin slegne ramenima. Nikako se nije mogao upustiti u otvoren razgovor s tim čovjekom.

- Sport i fizička kultura u domovini, naša su briga. To je velika odgovornost koju nam je društvo povjerilo. Stalno ispitujemo, tražimo, provjeravamo, razvijamo sport među mladim ljudima. Važno je da najtalentiraniji dođu na svoje. Mi imamo sve uvjete, a od njih se traži samo da predano i poslušno ispunjavaju zadatak. Moraju slušati, shvaćaću?

- Shvaćam, ali zašto vam baš ja trebam?

- Ti bi najmanje tako nešto morao pitati. Zar hoćeš sakriti svoj talenat? E, moj Martine, pa zna se kakve su tvoje sposobnosti.

Martin problijedi i oštro se zagleda u Dabine oči.

- Tko zna? Tko vam je rekao?

- Nije važno - grubo odsiječe Dabo. - Rekli su mi neki koji te znaju, a ja nemam razloga da im ne vjerujem.

Tog je trenutka u sobu ušao djed. Nosio je na tanjuru velik komad kolača u kojem su se vidjele krupne jagode. On pruži tanjur Dabi koji odmah odgrize veliki zalogaj. Djed ga je zadovoljno promatrao. U drugom grizu sve je bilo gotovo. Debeli gost zadovoljno je mljackao. Falstaff se nakrostriješi na prozorskom oknu, strese glavom i zakriješti glasno: »GRRRozno!« Opet je onaj R zvučao dugo i oštro nalik struganju pilom, kao da je tu riječ izgovorio promukli Francuz. Djed prijekorno pogleda papagaja, a isto tako i Martin.

- Falstaffe - opomene ga Martin - ponašaj se pristojno.

Papagaj se povuče do ruba prozora i zavuče glavu u perje.

- Lako je s Martinom - smješkao se Dabo - sve sam mu objasnio.

- Oprostite, ali niste baš sve - tiho primijeti Martin.

- Kako ne, kako nisam? - Osjećalo se kako ga hvata ner-voza. - Djede, vaš je unuk veliki sportski talent. To ne smije ostati izvan javnosti. Shvaćate? Važno je da dođe u prave ruke, da se podvrgne pravom treningu i disciplini i uspjeh neće izo-stati.

-Jeste li sigurni da ono što ste čuli... - pokuša opet Mar-tin.

- Ako sam ja dobro shvatio - pokušao je djed otopiti na-petost koja se odjednom uvukla u sobu - onda gospodin Dabo na neki način želi da ti dođeš pod pasku i kontrolu Državnog centra za fizičku kulturu?

- Upravo to, upravo to! Mi imamo sredstava. Registrirat ćemo ga i pripremiti za velika natjecanja. Njegovo je samo da ispunjava zadatke. Samo, vrijeme ide. Moramo biti brzi. Veoma brzi.

Martin je šutio. Gledao je u pod tražeći krajičkom oka djedovo lice koje nije ništa odavalo. Ipak, nekako se vedrilo.

- Ako ste uvjereni da on to može, da to nije prevelika obaveza, znate, ne bih volio da bilo čemu robuje... - govorio je djed gledajući nježno u unuka.

- To je naš problem. Ne brinite. - Dabo se maši za džep i izvuče svoju posjetnicu. - Ovdje je adresa i telefonski broj centra. Neka Martin dođe prekosutra, s vama ili sam, sve-jedno, i neka me potraži u uredu. Počet ćemo odmah. Po-navljam, prekosutra, i to svakako! Nemojte zaboraviti!

Zadnje rečenice izašle su mu iz grla kao iz automata. Hladne, odmjerene, skoro stroge rečenice, koje su pozivale na poslušnost. On pogladi Martina po glavi i dva puta ga do-

brodušno pljesne po ramenima. - Znači, vidimo se za dva dana.

- U redu - reče Martin.

Dabo pruži ruku djedu i čvrsto je stegne, no nije to bio srdačan, čvrst stisak ruke kojim se pozdravljaju pravi ljudi. Bilo je to kao da je snagom svojih ručerina htio testirati djedove ruke i dati još veću uvjerljivost svojim riječima. Djed je ostao miran na tu grubu šalu i jednakom snagom uzvratio stisak. Žile na njegovoj mišičavoj ruci iskočile su kao konopci, ali mu je lice ostalo nepomično. Dabo osjeti bol u član-cima. Bila je sve jača i jača, jer je djedov stisak neumoljivo mrvio. Dabo problijedi. Pogleda djeda iznenađeno. Nasmiješi se s mukom i drugom rukom potapše starog kuhara po plećima kao da ga na taj način želi udobrovoljiti. Vidio je da su starom oči, do tog trenutka vedre, sad hladne kao led i da sijeku poput lasera. Gotovo je jauknuo jer je bol postala nepodnošljiva. I onda se djedove oči iznova ispuniše svjetlom. Nasmije se i ispusti Dabin dlan. Bio je crven kao da ga je izvukao iz vrele vode i on ga hitro sakrije u džep. Potražio je vlažnu maramicu i to mu malo ublaži bol. Djed ga je gledao u oči i smješкао se.

- Znači, dogovorili smo se? - reče djed.

- Naravno, naravno - usiljen je bio Dabin odgovor. One maloprijajšnje bahatosti sasvim je nestalo. Bio je smeten i djelovao je nespretno. - Hvala na kolaču - propetljao je, još uvijek držeći ruku u džepu.

- Bilo mi je zadovoljstvo - smješкао se djed naboranim licem. Martin je primijetio što se dogodilo. Znao je svog djeda. Znao je njegov ponos i njegovu opasnu snagu kad ga tko

naljuti ili povrijedi. Najednom se osjeti sigurnim i lice mu se razvedri.

- Do viđenja, družo Dabo! Ne brinite, doći ću - pozdravi ga Martin. Dabo se povlačio prema vratima, klimnuo glavom i s rukom u džepu izašao. Kad su se njegovi koraci izgubili, djed i unuk prasnuše u smijeh. Martin ga snažno zagrlji.

- Djede, taj mi se debeli tip ne sviđa.

- Ni meni - uzvрати djed. - Reci mi, otkud im želja da od tebe naprave sportaša?

- Ne znam - obori Martin oči.

- Da nešto ne kriješ od mene?

Šutjeli su obojica i onda Martin podigne pogled i zagleda se u oči pred kojima se ništa nije dalo sakriti.

- Ti znaš da ja volim ići u šumu. Ondje se drukčije osjećam. Pričao sam ti.

- Znam - potvrdi glavom djed.

- Ja ipak ne bih išao onamo - reče Martin.

- Bez straha, momčino moja. Obecao si i ići ćeš. Zadana riječ se mora držati. Ničeg se nemoj plašiti. Bar je tvoj djed dvadeset godina kuhao po kojekakvim burama i olujama. Ako drug Dabo bude zločest, skuhat ćemo nešto oštro i za njega.

Obojica se glasno nasmijaše. Od toga smijeha Falstaff, koji je bio malo zadrijemao, poskoči tako da mu jedno pero izleti iz krila. »MIRRRRRRR!!« dreknu iz svega glasa i onaj njegov oštri R proleti kroz zrak, kao da je netko pilom povukao po radosnom smijehu što je ispunjavao sobu.

4

Dan je bio topao i Martin je nakon škole otišao odmah kući i na brzinu pojeo krasnu pržolicu i blitvu koja je mirisala na lovor i maslinovo ulje. Djed koji je cijelo prije-podne spremao jelo, vidio je potištenost u očima unuka. Pitao je samo kratko: - Nije u vezi onog debelog iz Centra?

Martin je samo kratko uzvratio: - Nije!

To je bio cijeli njihov razgovor. Djed je pustio unuka da se digno od stola i ode u svoju sobu. Falstaff je pokušao uletjeti za njim, ali su se vrata prije toga zatvorila. Djed se nasmije i ispruži ruku. Razočarani papagaj sleti na kvrgave prste i dva puta kreštavo poviče: - Martine, Martine, što to radiš, *crazy sine?* - Djed ga blago kažiprstom pogladi po glavi.

- Pustimo ga, želi biti sam - gotovo je šapnuo papagaju i zagledao se kroz prozor u svijetlo, sunčano nebo. Bio je to vidik neokrnjen krovovima kuća, dimnjacima, televizijskim antenama i staklenim prozorima nebodera. Zadovoljno je žmirkao, osjećajući se nostalgичno i lijepo. Godila mu je tišina i svijetli horizont, kojim su kao na filmskoj traci plovile njegove uspomene, tako strašno blize i vidljive, da mu se činilo

da ih može rukom opipati. Papagaj mu se s prsta preselio na rame i sasvim se umirio uz njegovo uho.

U drugoj je sobi također vladala tišina. Martin je svukao majicu, otvorio prozor o koji su se češale grane bora, i legao gol do pojasa na krevet. I on je odatle dobro vidio nebo što je svijetlilo iznad zelenih, igličastih grana, ali se njemu činilo da ta svjetlost slabi i da opasna zelena boja borova ispunjava cijeli okvir prozora. A da je ta boja opasna, ustanovio je to i danas, prolazeći školskim dvorištem.

Uzdrhtao je pri susretu s očima koje su bile tako divno zelene i tako strašno ravnodušne prema njemu. Zastao je na trenutak i pokušao viknuti za njom, ali bilo mu je suho grlo i mrzio je sebe zbog tolike nespretnosti. Veronika je prošla pored njega. Pozdravili su se doduše, on je prvi, gotovo ponizno, ali bio je to pozdrav bez radosti. On je nastojao da do nje dopre signal njegovog pravog raspoloženja, ali se sve odbilo od tvrdog, zelenobijelog bedema njenih očiju i lica. Prošla je, i on je gledao za njenim nogama koje su bile dugačke i lijepe i koje su mu se strašno sviđale. Okrenuta leđima izgledala je starija od četrnaest godina i on se pokušao pomiriti kako tu vjerojatno odrasliji dečki imaju više šansi. Mučilo ga je i stezalo u srcu, gotovo je osjetio bijes prema toj lijepoj djevojčici koja igra s njim tu okrutnu igru. Poželio je da je pošalje do vraga, ali ga je slatka nemoć ponovo obuzela. Osjećao je kako čežnja za njom sasvim ispunjava njegovo tijelo, kako skoro fizički osjeća bol u prsima od potrebe da bude s njom.

Ležao je i potoci znoja tekli su niz njegovo vitko i mišićavo tijelo. Pokušao je čitati, ali zapeo je već na desetoj

rečenicu i onda su mu slova sasvim nestala ispred očiju. Vidio je samo nju.

- Do vraga, morao bih stvari držati pod kontrolom ili ću nadrljati - rekao je gotovo glasno. Prišao je ormaru s odjećom i izvukao čistu, laganu košulju. Pogledao je da li su mu platnene krem hlače zgužvane i izvadio nešto novca iz ladice i gurnuo ga u džep. Skromni džeparac koji mu je djed svakog tjedna davao.

Opet se vratio u kuhinju, gdje su kraj otvorenog prozora u tišini sjedili djed i papagaj. Nisu se okrenuli na zvuk njegovih koraka.

- Neću kasno, idem malo prošetati gradom - rekao je, ali se djed nije okrenuo. Umjesto toga samo je podigao ruku i stisnuo dlan kao znak da je čuo i da se slaže. Falstaff, još uvijek uvrijeđen, nije okrenuo glavu.

Martin je otišao do tramvajske stanice u blizini. Htio je u grad. Danas ga šuma, do koje je uvijek s užitkom pješačio, nije privlačila. Osjećao je nervozu i trebalo mu je kretanja kroz grad. Tramvaj je bio poluprazan i on se odveze nekoliko stanica. Sišao je i uputio se pješice uz dućane u koje su ulazili i izlazili ljudi. Sunca je polako nestajalo, ulice se punile, tramvaji i automobili glasno tutnjali u jednom i drugom smjeru. Premda su mimo njega prošla mnoga lica, nije obraćao pažnje ni na jedno. Nije gledao ni u izloge u kojima su se palile žarulje jer se mrak već prilično hvatao. Godila mu je ta šetnja bez cilja, i nije bio svjestan da je već propešačio nekoliko kilometara kroz gradske ulice.

Pogledao je prema krasnim zvoncima stare katedrale od kojih je samo jedan bio osvijetljen, a drugi se nazirao u po-

lumraku. Čulo se zvono i on krene drvenim stubama prema starom dijelu grada. Bila je to četvrt silno udaljena od njegove. Privlačila ga je kao magnet. Zastao je i vratio se prema knjižari. Bila je jarko osvijetljena i knjige su bile uredno poslagane na policama. On izvadi novac koji je bio ponio, diskretno ga prebroji i zamoli prodavačicu da mu dade Kiplingovu KNJIGU 0 DŽUNGLI. Automatski je zatražio upravo tu knjigu. Pročitao ju je već tri puta. Obožavao je Bagiru, crnu panteru, i Balua, dobroćudnog medvjeda, dok je Šir Kan bio zlo kome se trebalo uvijek suprotstavljati. Bila je to njegova najmilija knjiga, premda ju je prvi put bio pročitao kad mu je bilo jedanaest godina. Kasnije je čitao i ozbiljnije, što bismo rekli, odraslije knjige, ali ništa nije moglo istisnuti tu čarobnu knjigu.

Izašao je. Vratio se opet prema onim drvenim stubama. Svjetla su već svuda bila upaljena, ulica bučna od glasova i koraka, grad živio svoju uobičajenu, večernju vrevu. Osjećao se bolje kad je ušao u male, poluosvijetljene uličice starog grada. Zastao je kraj jedne fontane. U sredini fontane bio je mrki spomenik čovjeka koji se bori s golemom zmijom iz čijih usta u mlazu teče voda. Trg je bio pust, tih, povremeno bi prošao pokojni čovjek. Automobili tu nisu smjeli. Bila je to pješačka zona. Sjeo je na zidić fontane slušajući monoton zvuk vode i činilo mu se da mu krv šumi u žilama. Samo dvadesetak metara dalje, bio je ulaz u kuću, gdje će, znao je to dobro, *sigurno* za neko vrijeme naići Veronika. Gledao je crna, drvena vrata, oronula, sivu fasadu, i dva prozora na prvom katu od kojih je u jednom gorjelo svjetlo. Dlanovi su mu bili vlažni. Svježina vode hladila mu leđa i on podmetne ruku pod mali slap i poškropi lice.

Tad je ugleda. Dolazila je istim putem kojim je i on bio došao. Bila je sama i to mu olabavi prvi ledeni обруč oko srca. Bojao se samo da je ne ugleda s nekim zagrljenim ili ispod ruke. Hodala je polako, skoro s noge na nogu, i u ruci joj se ljuljala violinska kutija. Bio je toliko uzbuđen, da se bojao da mu glas ponovo ne zataji. Trg je bio prazan. Negdje se, s nekog otvorenog prozora, čula divna melodija Michaela Jacksona i Paula McCartneyja koju je neobično volio. »*The girl's mine*«. Ona je prošla pored njega ne primijetivši ga. Očito da je i nju ponijela melodija jer je rukom ljuljala violinsku kutiju u istom ritmu.

- Veronika - viknuo je Martin i skočio sa zidiča fontane.

Ona je stala i pogledala. Kao da nije dobro vidjela, ona se nagne malo naprijed i s nesigurnošću u glasu upita:

- Martine, ti si?

- Da - rekao je kratko i zakoračio prema njoj. Ona je stajala mirno, šuteći, i ljuljala violinsku kutiju gore-dolje. Još uvijek se čuo zvuk melodije. On joj priđe na korak. Trg je bio slabo osvijetljen, ali on spazi da su joj oči vesele.

- Kako si znao da ću proći baš sada?

- Pitao sam do kada imaš sat violine.

Ona je ljuljala kožnu kutiju a on je uočio malu podrugljivost na njenom licu.

- I? - rekla je kratko i on opet osjeti mješavinu onog bijesa i slabosti. Glas mu je ipak bio siguran kad je rekao.

- Zašto me to tako pitaš?

- Zato - rekla je hladno. Učinilo mu se da hoće otići. On nehotice pruži ruku prema njoj.

- Veronika, krivo misliš o meni. Čuo sam sve što si rekla i htio sam ti napisati pismo. Mislio sam da je bolje da sam dođem.

- Kakve su ti to fore? Najprije se praviš da me ne vidiš, a sad me čekaš ispred kuće.

- Nisam se pravio - rekao je naglo i skoro ljutito. - Nisam te vidio. Zašto ne vjeruješ? Bio sam zamišljen i prošao pored tebe.

- Zamišljen? Sjajno! A da sam ja sad isto tako zamišljena?

»Nemoj me mučiti«, pomislio je ali nije izgovorio. Krv mu je brzo cirkulirala.

- Dobro, dobro, u redu, sve je O.K. Opet ćemo se lijepo pozdravljati kao i do sada. Vrijedi?

Bilo je malo zla u njenom glasu ili se njemu pričinilo. Pomakla se i svjetlost je osvijetlila njene divlje, male zjenice koje su mu se rugale. Pomisli načas kako je zaslužila pljusku. Ona se stvarno okrene da ode i on je uhvati za ruku.

- Čuj, ja sam izgleda glupan, ali što mogu. Kupio sam ti jednu knjigu.

Ona stane i nasmije se. Gledala je ispruženu ruku u kojoj je bila zamotana knjiga u bijelom papiru.

- Stvarno? Koju?

- Išao sam usput... tu dolje... ne znam da li će se i tebi svidati. To je moja najdraža knjiga. Pročitao sam je davno, prvi put, ali još mi je uvijek najdraža.

- Koja, reci? - bila je nestrpljiva.

- *Knjiga o džungli.*

- Rudyarda Kiplinga? - Nasmijala se. - Imam je.

Zaustavila je ruku kao da se nečka da je uzme. To ga je ozlovoljilo. Opet je vidio onaj zlobni smiješak, i učinilo mu se kako mu se ona cijelo vrijeme zapravo ruga. Tresao se od bijesa. Osjetio je potrebu da nešto razbije, razori, ne, ne, nju ne bi mogao udariti, to je siguran, prije bi mu ruka otpala. Stajala je uz njega kao da čeka što će učiniti. On je i dalje držao zamotanu Kiplingovu knjigu dok mu je krv tukla u sljepoočicama. Smeđi pramen kose pokrivao mu je gotovo pola oka. Onda zavitla i baci knjigu prema spomeniku okruženom zidićem i vodom. Proletjela je kao tane kroz zrak, pogodila zmiju u glavu, papir se rasparao a knjiga je raširenih korica bućnula u vodu. Njemu se iz grla ote prigušeni uzvik boli i bijesa. Bojao se samo da mu sve ovo još ne izmami suze. Ona je kriknula istovremeno s njim. Uplašila ju je ta gesta gnjeva i potrčala je prema fontani. Nagnula se i izvukla knjigu s koje se cijedila voda. On je stajao na mjestu i ona mu priđe. Lice joj je najednom bilo blago, iako su se još nazirali ostaci straha i iznenađenja. Ona mu pruži knjigu i zagleda se u njegovo zgrčeno lice.

- Što ti je? - tiho ga je i meko pitala. Taj glas ga je milovao kao vuna. On je šutio. - Ti si lud, to je divna knjiga, ti si stvarno lud! Htjela sam reći kako sam sretna što si mi je kupio.

- Ali... - pokušao je nešto gledajući je u čudu.

- Psssst - stavila mu je ruku na usta i gledala ga drukčije, sasvim drukčije nego na početku susreta.

- Ti si lud - još jednom je oduševljeno prošaptala. On osjeti njene tanke, duge prste na svojima i protrne. Gledali

su se bez riječi. Violinska kutija ležala je kraj njihovih nogu. Iza njih je prošao neki čovjek i znatiželjno ih pogledao u prolazu. Oči su im bile u istoj ravnini. Njemu se učini kako zelene borove grane sasvim prekrivaju prozorski okvir.

- Ti znaš... rekli su ti da ja već dugo...

Ona mu ponovo stavi prst na usta.

- Znam, rekli su mi. Rekli su sigurno i tebi?

- Što?

- Da se i ti meni sviđaš.

On začuđeno htjede odgovoriti kako mu nitko ništa nije rekao, kako pojma nema o tome, jer bi onda već sigurno prije, a ne bi se... ali su njena usta bila već tako blizu njegovih i njene oči sklopljene, da on ništa ne odgovori. Samo s osjećajem sreće i uzbuđenja privuče nježno njenu glavu još bliže... još bliže... još bliže...

Martin je tog jutra došao sam u Državni centar za fizičku kulturu. Djed se doduše ponudio da ga prati, ali je Martin rekao da nema potrebe, sjeo na tramvaj i nešto poslije osam sati bio već na širokim kamenim stubama što vode do glavnog ulaza. Čim je ušao u hodnik koji je djelovao pusto i hladno, presiječe ga još hladniji glas.

- Kuda, mali?

Pogledao je prema portirskoj kućici iza čijeg stakla su na nj gledala dva mrka i zlovoljna oka. Nije odmah smogao odgovor. Znao je da ljudi u kućicama takvih ustanova znaju biti vrlo strogi i neugodni. Nekoliko puta, kad je išao na općinu po djedove papire za mirovinu, ili u bolnicu prijatelju koji je bio slomio nogu, doživio je isto. Uvijek su ti portiri ne-ljubazno nešto vikali i šepurili se kao da čuvaju ne znam kakve dragocjenosti. Uvijek se, bez razloga, osjećao kao krivac, tako da je prema portirima osjećao posebnu odbojnost i nelagodu.

- Tražim druga Dabu. Pozvao me je.

- Drug Dabo još nije stigao - čuo je odmah odgovor, koji kao da ga je htio izgurati iz tog velikog hodnika. Martin u

nedoumici pogleda naokolo. Stube su vodile u dva smjera, a u samom hodniku uz vrata lifta bilo je još nekoliko vrata na koja nitko nije ulazio ni izlazio. Najednom začuje korake i ugleda malog tipa s pospanim licem i velikom crvenom mapom pod rukom koji je dolazio iz dubine hodnika. I ne osvrnuvši se na njega, ušao je u lift i nestao. Kao navijena igračka koja ide kamo je usmjere. Martin zakorači prema portirovoj kućici i reče:

- Možete li mi reći gdje je njegova kancelarija? Pričekat ću ga.

Portir ne odgovori odmah već ga odmjeri od glave do pete. Neprijateljstvo u njegovim očima nije se izgubilo. Napokon ga udostoji odgovorom:

- Na prvom katu.

- Da li nešto piše na ulazu?

- Naravno da piše - opet je čuo rezak odgovor.

- Prvi put sam tu, znate - ispriča se Martin.

- Piše: Referent za nove sportske kadrove - ledeno je zvučao portirov glas u praznom hodniku.

- Hvala - pokušao se nasmijati Martin. Osjetio je najednom kako tog nadutog čuvara ulaza Državnog centra za fizičku kulturu počinje mrziti. Krenuo je stubama. Cijelo je vrijeme osjećao pogled na leđima. Došao je brzo do vrata na kojima je crnim slovima na žutoj tablici pisalo: *Referent za nove sportske kadrove*. Pokušao je objasniti smisao tog naslova i što bi imao biti posao druga Dabe, ali nije mu išlo. Iznutra se čuo veseli ženski smijeh. On pokuca i začu: »Naprijed«. Ušao je i prvo što je ugledao bilo je nasmijano buc-

mašto lice jedne žene. Stajala je uz veliki писаći stol kraj prozora, a do nje je sjedila druga, šiljasta nosa i tankih usnica. Energičnim pokretima plela je džemper.

- Izvoli, dečko, što trebaš? - rekla je bucmasta ljubazno.

- Drug Dabo me je pozvao da dođem.

- Ti si sigurno Martin? - čuo je sa strane glas i tek tada ugleda treću koja je sjedila bočno od ulaznih vrata, skrivena djelomično velikim ormarom s ladicama i registrima, pa je nije odmah vidio. Ona je držala šalicu kave samo s dva prsta i to je izgledalo smiješno i nespretno. Ostali su prsti bili široko razmaknuti i u njih je puhala da osuši svježi crveni lak na noktima.

- Jesam - potvrdi Martin.

- Sjedi - reče ona s lakom na noktima i srkne iz šalice.

- Drug Dabo će doći. Jučer nam je rekao da ga pričekaj ako malo zakasni.

Martin sjedne. One su ga sa zanimanjem gledale, ali ubrzo su ga sasvim zaboravile i to mu je čak godilo. Sjedio je i slušao kako bucmasta priča o nekoj ženi čiji je muž ugledna ličnost, ali šverca kožnom odjećom i televizorima u boji. Kako su kupili novi stan i novi auto i kako se spremaju kupiti malu jahtu. Ostale su pažljivo slušale. Njega kao da doista nisu ni primjećivale. Sada je pričala ona sa šiljastim nosom. Njena je priča bila o snu koji sanja već tjedan dana i zbog kojeg se budi noću.

- Muči me grozno - rekla je skoro plačno. Martin je sebe ulovio kako sa zanimanjem prati ono što one govore.

Šiljata je činovnica prepričala san o kojemu su sve tri živahno raspravljale. Ona s lakiranim noktima je uvjeravala

šiljastu kako će joj za te čudne snove naći odgovor na dnu šalice crne kave. Martinu se priča također dopala i on sa zanimanjem promotri šiljastu. Čak je zaboravio zašto je zapravo došao. Godilo mu je što se ponašaju kao da nije nazočan. I tada, kada je skoro sat vremena uživao u miru, otvore se vrata i on ugleda već poznatu njušku zbog koje je i bio došao. Masni Dabo veselo uleti:

- Dobro jutro svima! Oh, i ti si tu! Fino, fino, dobro je što držiš obećanje.

Bilo je pola deset, uobičajeno vrijeme njegova dolaska nakon obilnog obroka u restoranu preko puta DCFK-a. Danas je smazao cijeli svinjski but, pun tanjur pečenih krumpirića, zelenu salatu i sve to zalio s dvije krigle piva. Nakon toga nije odolio iskušenju da na brzinu još odjuri u obližnju slastičarnicu i stoječki slisti četiri kremšnite.

- Ima li malo kavice i za mene? - upita onu s lakiranim noktima. Ona mu natoči šalicu i pruži. Dabo u dva gutljaja sve iskapi i okrene se Martinu.

- Sada nas dvojica idemo odmah na stadion. Tamo nas već čekaju. Idemo kolima.

Martin je šutke ustao dok su ga činovnice gledale. Martin ih pozdravi. Dabo i on krenuše stubama prema izlazu. Prošli su pored portira koji ljubazno odzdravi Dabi, a Martina i ne pogleda. Vani je čekao auto. Šofer je bio malen, mršav tip s brkovima. Izgledao je kao miš za volanom.

- Na stadion - reče Dabo i kola odmah krenu. Promet je bio gust i semafori su ih često zaustavljali. Martin je šutke promatrao ulicu.

- Čeka nas drug Lobo. On je vrlo važna osoba.

Martin ne odgovori.

- Moraš mu sve pokazati što znaš.

- Kako vi znate što ja znam? - naglo će Martin.

- Znam - odsiječe Dabo.

- Zar ste možda vidjeli? - oprezno će Martin. Osjeti Dabin dlan na leđima.

- Ne uzrujavaj se. Samo pripazi da dobro skočiš kao... kao...

Tu Dabo zastane i Martin osjeti da je želio još nešto reći, ali je okrenuo glavu na drugu stranu. Martin je bio siguran da ga je Dabo vidio u šumi.

To ga je zabrinulo. Opet su šutjeli dok je auto jurio cestom prema stadionu. Ušli su sporednim, pošljunčanim putem, ondje gdje su svlačionice za sportaše i veliki semafor. Bio je to najveći stadion u gradu na kojem su se igrale nogometne utakmice. Oko zelenog, uredno šišanog nogometnog polja, vukla se crvenkasta trkaća staza, a kraj kornier linije bila su skakališta za vis i dalj. Došli su do velikih čeličnih, rešetkastih vrata koja su bila otvorena. S desne strane tog ulaza bio je parkiran jedan automobil. Teren je bio prazan, tribine prazne, tako da su visoki betonski stupovi izgledali još glomazniji.

- Došao si u devet sati ako te drug Lobo bude pitao - nagne se povjerljivo Dabo prema Martinu.

- Ali, došao sam u osam, kao što smo se... - pokušao je Martin.

- U devet - presiječe Dabo. - Nećemo se sad oko toga natezati.

Kao što je jutros osjetio mržnju prema neljubaznom portiru, tako je i prema debelom Dabi osjećao sve veću netrpeljivost. Znao je da iza te prividne ljubaznosti stalno vreba grubost. Premda ga je i sad zagrlio, osjećao je težinu njegove ruke na vratu i zadah znoja.

- Je li to u redu? - pitao je Dabo, stegnuvši ga sasvim lagano oko vrata.

- U redu - klimne Martin i veliki ga dlan potapše po ramenu. Izašli su iz kola i krenuli pustim stadionom. Ovdje je bilo mnogo svježije jer je iz susjedne šume i malog jezera pirkao vjetrović. Na mjestu gdje je trkaća staza činila blagi luk, stajala su dva čovjeka. Nad glavom jednog od njih lelujavao je povremeno plavkast dim. Bio je to Lobo. Pušio je lulu i pogledavao na sat. Drugi je bio poguren starčić, domar i čuvar stadiona. Štef. Imao je vlažne oči dugogodišnjeg pijanca. Stajali su bez riječi i čekali. Kad Lobo vidje da Dabo i Martin prilaze, učini nestrpljivu kretnju i vikne:

- Dogovorili smo se za ranije, zar ne?

- Čim je Martin stigao, krenuli smo kolima - slagao je Dabo u trenu i oštro pogledao Martina.

- Ovo je Martin, družo Lobo - predstavi ga Dabo. Martin pruži ruku i dohvati mlitavu šaku nalik na uginulu ribu.

- Čuo sam o tebi razne stvari. Vele da si strašan. Je li to istina?

- Ne znam - odgovori nesigurno Martin. Stari domar je žmirkao i gledao ga blagim pogledom. Nasmijao se i Martin mu uzvрати osmijeh.

- Dajte, dajte, krenimo odmah - požurivao je Lobo povlačeći dimove iz lule.

- Štef, vi ste donijeli pribor?

Domar potvrdi glavom i tek tada Martin opazi veliki, poluotvoreni sanduk sa strane iz kojeg su virile kopačke, teniske i dresovi raznih veličina. Vidio je da je i letvica za skok uvis postavljena na priličnu visinu i da je pijesak na doskočištu skoka udalj poravnani i gladak.

- Potraži dres i sprinterice koje ti odgovaraju, pa da počnemo.

- Vi hoćete da *sada* skačem? - začuđeno će Martin.
- Naravno, zato smo ovdje - reče malo nervozno Dabo.
- Nisam siguran da ću moći, ovako... samo ovako...

- Čuj, Martine, nije vrijeme za filozofiranje. Vrijeme je novac, a mi ga nemamo na bacanje. Drug Lobo i ja smo ovdje da nam pokažeš svoje sposobnosti. Mi znamo da su nevjerojatne, pazi, znamo, osvjedočili smo se i zato nemoj otezati. Hajde, presvući se!

Bila je to prava naredba. Martin je sad već znao da su ga vidjeli u šumi. Mora da su iz prikrajka gledali kako se igra s Falstaffom, kako skače preko grane i preko rječice. Znao je da od njega očekuju da to isto ovdje ponovi. U tijelu je odjednom osjetio čudnu slabost. Taj golemi, prazni stadion, okružen betonskim tribinama, četiri visoka stupa na kojima je visilo stotine reflektora i ta tri čovjeka što su tu stajala i čekala da im pokaže što može, sve je to odudaralo od šume u kojoj je on osjećao radost, zanos i užitak... Sasvim se obeshrabri.

»Baš je ovo glupo«, mislio je, »ovo nije šuma, tu nema rijeke, ni ptica, nema ni Falstaffa, a oni čekaju yeliku pred-

stavu. Ondje mogu, ali ovdje ne mogu. Ondje se osjećam dobro, a ovdje loše.«

Prišao je sanduku i potražio opremu. Oni su ga bez riječi motrili kako se presvlači. Masni Dabo trljao je nervozno ruke o butinu. Napokon je Martin bio u dresu i sprintericama, ali ih je osjećao na tijelu kao olovni teret. U svojim tenisicama i majici osjećao se tisuću puta lakše i ugodnije. Bio je tup i bezvoljan i pokušao se još jednom svega osloboditi. Odustao je čim je ugledao kako stoje i gledaju ga. Znao je da to ne bi bilo dobro primljeno, sigurno bi se naljutili. I zato priđe zaletištu skoka uvis.

- Na kojoj je visini, Štef? - skoro šapčući upita Dabo starog domara.

- Na dva i pol metra, kako je rekao drug Lobo, ali čujte, ne mislite valjda da će on to, ti boga, to je ludo... - širile su se vlažne oči kao da vide duhove.

- Tiho, Štef, tiho! Vidjet ćete. Hajde! - vikne on Martinu. - Kreni! - Martin je potrčao. Noge su mu bile teške. Svladao ga je umor i zlovolja i, kad se podigao uvis, ispalo je više no jadno. Čuo je sa strane povik koji kao da mu želi dati više siline u zamahu, ali proletio je nisko, toliko nisko ispod letvice da ju je srušio uzdignutom rukom i pao licem na strunjaču. Podigao se i prvo što je ugledao bile su Dabine oči, koje su više zbunjeno nego ljutito gledale u njega. Lobo je bez riječi povukao nekoliko dimova iz lule.

- Rekao sam vam da to ne može, ti boga, pa to je užasno visoko - okrenuo se stari domar Dabi, ali ga on rukom ušutka i vikne Martinu.

- Saberi se, saberi, Martine! Hajde, pokušaj još jednom!

Štef je otišao namjestiti letvicu na staro mjesto. Martin se vrati na zaletišta i nakon nekoliko minuta još jednom zaleti. Kao i prvi put, proleti ispod nje. Masni Dabo grozničavo je trljao ruke o butinu ne usuđujući se pogledati Lobi u lice.

- Je li to sve što ste mi htjeli pokazati? - pitao je Lobo mirnim glasom, ali je Dabo čuo oluju koja se sprema iza toga.

- Druže Lobo, ja ne znam... nije mi jasno, vjerujte, on je stvarno skočio. Ne mislite valjda da bih ja... ne znam, ne znam koji mu je đavo? - Naglo se okrene Martinu i njegov je glas bio opasan kao bič: - Čuj, momče - nije ga zvao po imenu kao dosad - nemoj nas vući za nos. Hoću da pokažeš ono što možeš. Ono u što sam se ja na svoje oči uvjerio. Skači onako, kako si skakao u onoj proklesnoj šumi... s onim glupim papagajem, jer inače...

Tu je Dabo prekinuo rečenicu, ali je Martin osjetio što sve iza nje dolazi. Bilo ga je strah i tek mu je pomisao na djeda vratila mir. Ponovo priđe zaletištu.

- Saberi se - čuo je glas. - Molim te da se sabereš.

Spustio je glavu na prsa i pokušao dočarati u sebi svoju šumu. Zažmirio je i intenzivno se uživljavao. Učinilo mu se načas da je zamagljena slika stabala, rječice, panjeva i grmova doista pred njim. Pokušao je zamisliti i svog dragog Falstaffa, i stvarno kao da su mu noge u tim neudobnim sprintericama postale lakše. Osjetio je elastičnost u mišićima i mekoću u gornjem dijelu tijela. Zaletio se lagano, zatim sve brže, koraci su bili veliki i gipki. U trenutku kad je otvorio oči i spazio tri lica koja ga napeto motre, iz njega je istekla sva snaga. I dalje je trčao, ali teških nogu, opet ga je olovo

vuklo dolje. Lica Dabe, Lobe i starog Štefa bivala su sve veća. U trenutku kad se vinuo u zrak, činilo mu se da skače s mješinom punom vode oko pojasa, i proletio je još niže, toliko nisko da ovaj put nije ni srušio letvicu.

- Krasno! - rekao je Lobo. - To je, dakle, taj vaš Petar Pan?

Dabo je šutio i lice mu je bilo sve crvenije.

- Čujte, Dabo, kako on to uopće skače?

- Kako to mislite?

- Mislim, s nogama naprijed. Nisu to prepone, zaboga - doda Lobo.

- U šumi je na taj način preskočio onu granu - tiho reče Dabo.

- Koju granu? Valjda neku koja je ležala na zemlji? - uživao je Lobo u svom preziru i pućkao na lulu.

- A da pokuša...

- Što, još jednom? - oštro prekine Lobo.

- Ne! Ne uvis. Udalj!

Bio je to posljednji Dabin trzaj. Lice mu je bilo znojno i nekoliko kapi se skotrljalo u njegovu antičku bradu. Praseće oči bile uplašene. Ljigavi Lobo, cinični pušač lule, glavni koordinator za atletsku problematiku u DCFK-u i Dabin šef, nasmijsao se glasno i zločesto.

- Naravno, naravno, zašto ne bi vidjeli i skok udalj. Možda će *ovog* puta biti dva i pol metra?

Sipao je svoj šefovski otrov Lobo u debelo lice svojeg službenika. Dabo hitrim korakom krene prema Martinu koji je ostao kraj strunjače. Uhvatio ga je iz sve snage za ruku tako da je Martin skoro jauknuo od boli.

- Slušaj, balavce - rekao je bijesno - nemoj se više sa mnom šaliti. Sad si stvarno pretjerao. Dajem ti još jednom šansu. Zapamti, još samo jednom!

- Ali, druže Dabo, ja ne mogu... ja sam ovdje potpuno...

- Šuti - prigušeno će Dabo i ponovo ga stisne - Nemoj mi se sad opravdavati. Skakat ćeš udalj. Pazi, ja sam vidio kad si preskočio rijeku, shvaćaš li, vidio sam! Rijeku široku devet metara! Nemoj mi zato ništa izvoditi, već skači onako kako možeš. Jasno?

Martin je šutio.

- Jasno? - ponovi Dabo i iznova ga priklješti prstima iz sve snage. Martin je osjetio kako mu ruka trne, kako krv sve slabije teče kroz podlakticu i kako su mu prsti gotovo pobijelili.

- Nemojte, boli me... boli...

S bolnom grimasom na licu klimao je glavom. Dabo ga pusti.

- Hajde - reče - pamet u glavu, jer bi mogao loše proći. Nema sa mnom zezanja.

Dabo se vratio na mjesto gdje su stajali Lobo i domar Štef. Martin, pognute glave, priđe zaletištu skoka udalj. Ruka ga je boljela i on skoro zaplače od bijesa i nemoći. Taj debeli divljak, taj Dabo, muči ga i sili na nešto što naprosto nije u stanju izvesti. Ne ovdje. Da je bar djed s njim, on ne bi dopustio da ga toliko maltretiraju. Da bar može skočiti kao u šumi. Grozničavo je mislio zatvorenih očiju i pokušao se usredotočiti na skok. Zaletjet će se ovaj put zatvorenih očiju da njih ne vidi. Možda tako uspije. Krenuo je naglo. Upinjao

se iz sve snage zatvorenih očiju. Ali dok je trčao, osjećao je samo svoju normalnu dječaćku snagu. Nije bilo onog posebnog impulsa u njegovim mišićima koji je osjećao u prirodi koju je volio. Dok je letio kroz zrak, zvonile su Dabine prijetnje u ušima i osjetio je miris duhana za lulu koji mu ispunio nosnice. Bili su to utezi koji su mu skratili let i pao je teško u pijesak uganuvši čak i desnu nogu. Začuo je Lobin smijeh i ljutitu Dabinu psovku. Pogledao je otiske svojih nogu. Bila bi to dobra daljina za nekog njegovih godina, dapače, izvrsna, ali od devet obećanih metara bilo je daleko kao od neba do zemlje. Šepesao je nastojeći ne gledati u Dabu. Čuo je glas druga Lobe.

- Druže Dabo, nadam se da se još uvijek sjećate koje sam vam posljedice obećao?

Dabo je šutio i Lobo bez pozdrava krene prema parkiranim automobilu na ulazu u stadion. Sjeo je za volan i krenuo tako da su gume zacviljele. Uskoro je nestao. Čuo se samo tvrdi zvuk kotača na šljunčanom putu koji je vodio do stadiona. Dabo priđe Martinu koji je skinuo dres i sprinterice i obukao svoju majicu i traperice. Štef je natovario drveni sanduk na leđa i krenuo prema svlačionicama. Sada su stajali samo on i Dabo jedan sučelice drugome. Boljela ga je noga, osjećao je još pritisak Dabinih prstiju na ruci. Dabo ga je gledao i u njemu su pucali gromovi. Onda zamahne naglo rukom i opali mu snažan šamar. Kao udarac bičem. Martin se nije stigao obraniti. Glava mu je naglo poletjela u stranu i lice se zarumenjelo. Dabo ga je bijesno i s mržnjom gledao. Martin je ostao miran. Peklo ga je, tisuće mravaca vrvjelo mu je ispod kože, ali uzvratilo je Dabi istim pogledom. Drsko i

s mržnjom. Učinilo mu se kao da je u Dabinim sitnim prasećim očima na trenutak primijetio čuđenje.

- Nemoj misliti da si se izvukao. Zapamtit ćeš ti dan kad si se narugao Dabi.

Martin htjede reći kako se nije želio nikome narugati, ali bilo bi to besmisleno. U Dabinom pogledu bilo je suviše gnjeva.

- Lijepu si mi kašu skuhao, znaš. Ali skuhat ću i ja tebi.

Bile su to zadnje Dabine riječi. Ušli su u kola i šofer s mišjim brkovima upali motor. Dok su se vozili kroz vrata stadiona, Martin je osjećao strah od Dabinih prijetnji, ali ga je tješilo to što, kad je već riječ o kuhanju, od njegovog djeda nema većeg majstora.

6

Kada mu je Dabo naredio da izađe iz kola, bilo je točno podne. Nalazili su se u jednoj od prometnih ulica u centru grada i Martin je s osjećajem olakšanja zalupio vratima automobila i izgubio se u gomili prolaznika. Nije se niti jednom okrenuo, premda je bio siguran da ga prati Dabin pogled.

veliki je teret skinuo s leđa kad se oslobodio prisutnosti debelog funkcionara DCFK-a. Zvonila su zvona na tornjevima katedrale i u gradu je u to vrijeme bila uobičajena gužva. Martin skrene u jednu pobočnu uličicu koja je strmo vodila u stari grad. Tu je bilo već mnogo mirnije. Manje ljudi, mnogo manje buke.

Penjao se polako i razmišljao što mu se dogodilo ovog jutra u tako kratko vrijeme. Zašto su tako silno navalili na njega? Uz odvratnog Dabu sad još i onaj antipatični tip s lulum. Mora da su ih stvarno razbjesnili njegovi bijedni skokovi. Oni ne znaju da njemu treba posebno stanje da bi izveo prave skokove. Kada je to prvi put osjetio, igrajući se u šumi, gotovo se uplašio. Kasnije se na to naviknuo, ali nije nikom govorio. Zna da su neki klinци iz njegove ulice jednom slučajno naišli

i da su ga vidjeli dok je preskakao rječicu. Ostali su zapanjeni, a on je pokušao ublažiti domet svoga skoka tvrdeći kako to svatko može, premda je u njihovim očima ostala nevjerica. Ali sad su saznali i oni tipovi iz DCFK-a. Netko im je znači otkucao? Netko od klinaca. Da zna tko je, pokazao bi mu!

Nije primijetio da je već bio stigao pred Veronikinu kuću. Noge su ga automatski odvele onamo kamo ga je srce cijelo vrijeme nosilo. Bila je to stara kuća, sa secesijskim ukrasima na fasadi. Žbuka je izgubila boju, posivjela, popucala, a na nekim mjestima vidjela se i gola cigla. Njemu se ta kuća sviđala, iako je imala taman hodnik i drveno stubište, što je škripalo pod nogama. Ušao je i popeo se na prvi kat. Pred vratima stana je zastao i oslušnuo. Učinilo mu se da iznutra čuje zvuk violine. Prislonio je uho i zvuk je postao sasvim jasan. Vježbala je. Pomislio je kako možda i nije zgodno da je smeta i htjede otići. Nije se pomaknuo ni centimetar. Pritisne na zvono. Violina je i dalje uporno svirala. On pritisne još jednom dugo i snažno, i tek tada violina utihne. Čuo je korake iznutra i vrata se otvore. Bila je Veronika. Pogledala ga je začuđeno, ali joj odmah smiješak ozari lice.

- Ti?! Tko bi pomislio? - reče veselo.
- Prekinuo sam te u vježbanju?
- Nema veze. Hajde, uđi.

Ona mu rukom da znak da uđe, ali on osta na mjestu i zaviri preko njenog ramena unutra.

- Sama si?
- Jesam. Stari mi je na poslu, a stara kod neke svoje prijateljice. Dobro, koji ti je bog, nećemo valjda tu na vratima stajati.

On joj pogleda zjenice koje su veselo plesale i opet osjeti divnu toplinu u zatiljku. Ona ga uhvati za ruku i zatvori ulazna vrata.

Njena soba bila je malena, pretrpana i u simpatičnom neredu. Na zidu je bila viseća polica s knjigama, a kao ležaj služio je veliki jogi madrac preko kojega je bila navučena velika konjska koža. Nekoliko šarenih jastuka bilo je u sredini ležaja, a kraj uzglavlja bio je gramofon s mnoštvom razbacanih ploča. Uz prozor je stajao ormarić s malim ogledalom i nekoliko bočica laka i kolonjskih voda. Na ormariću, sasvim izdvojeno, gotovo na počasnom mjestu, ležala je »Knjiga o džungli« koju joj je on bio poklonio. Nasuprot stoliću bio je stalak s notama i odloženom violinom, a na podu ispod stolića bilo je još razbacanih nota i kajdanki. On na brzinu preleti sve stvari pogledom, pa premda je bio prvi put u ovoj sobi, učini mu se nekako topla i prijateljska, kao da je u njoj oduvijek.

- Ti nastavi, ja ću te slušati - reče on sjedajući na ležaj.
- Dosta mi je. Mučim se već dva sata.
- Htio bih te čuti. Što sviraš?
- Jednu sonatu od Mozarta.
- Ma, hajde! - on se iskreno zadivi. - Već dugo sviraš?
- Od sedme godine.

On fućne od iznenađenja.

- Ne trebaš se čuditi. Nisam ja nikakvo čudo od djeteta. To samo još moja mama misli. Ovaj pokojni gospodin s čijim se notama mučim već dva sata, napisao je tu istu sonatu kad su meni prvi put pokazali violinu.

Martin je pogleda. Silno ga je privlačila ova zelenooka djevojčica.

- Ipak mi sviraj, molim te.

Ona slegne ramenima i uzme violinu. Uskoro sobu ispunije zvuci Mozartove glazbe. Veronika je bila dobar učenik srednje muzičke škole. Imala je već nekoliko polujavnih nastupa, kojima se najviše ponosila njena majka. Kao da je ona uživala mnogo više u toj violini nego njena kćerka. Martin je zaklopio oči i prepustio se lijepim tonovima. Pomislio je kako bi bilo divno da je ona danas bila, sa svojom violinom, na stadionu umjesto onih sivih spodoba iz Državnog centra za fizičku kulturu. Vjerojatno bi tada preletio onu visinu. Njena glazba i njene oči dale bi mu onaj potreban impuls, bez kojega je bio običan momčić od petnaest godina. Toliko se bio zanio da nije čuo kad je prestala. Prenula su ga tek njena usta na njegovom obrazu. On se trgne na poljubac i zagrlji je. Smijala se.

- Da sam znala da ovo na tebe toliko djeluje, već bih se i prije poslužila violinom.

Smijali su se oboje. Ona se sagne i stavi na gramofon *Colour by numbers* Culture Cluba. Sobom se razlegne opori glas Boy Georga. Ona malo stiša zvuk i izađe iz sobe. Začas se vrati s jednom napola punom bocom vina. U ustima joj je bila cigareta. On je začuđeno pogleda.

- Tvoji znaju da pušiš?

- Jesi lud? - trgne se ona. - U stvari, ja i ne pušim. Ponekad zapalim. A ti?

- Ne.

- Reci još da ti je i vino odvratno, pa ću pasti u nesvijest.
- Nije mi odvratno, ali ga ne pijem.
- Nikada? - pitala je otpuhnuvši pomalo nespretno dim.
- Povremeno. Poslije ručka popijem koji put s djedom čašu-dvije crnog vina.

Ona je šutjela i gledala ga.

- Osjećam se glupo - reče najednom.
- Zašto? Zato što ja ne pušim? Zato što ne pijem?
- Ne zbog toga. Zato jer ni meni sad ova cigareta ne paše.

Ona povuče još jedan dim, priđe prozoru i baci nedopušenu cigaretu na ulicu. On se nasmije i uzme bocu s vinom.

- Ipak ću malo gucnuti. Nema smisla da i to baciš kroz prozor.

Smijali su se dok je nemirni ritam gitara poluglasno ispunjavao sobu. Ona sjede do njega na jogi madrac i nasloni mu glavu na rame. Naizmjenice su potezali po gutljaj iz čaša.

- Drago mi je što si došao.
- I meni. Dan mi nije baš dobro počeo.
- Kako to?
- Tako. Imao sam neke glupe susrete jutros.
- Stvarno? S kim?

Martin potegne veliki gutljaj, a ona se još više privije uz njega. Zatim počne s pričom od početka. Od prvog susreta s Dabom. Nije prešutio ni šamar. Osjećao je silno povjerenje prema njoj, prema zelenim očima koje su ga u tišini nježno i pametno gledale. Nije se libio da joj prizna kako odlazi u šumu gdje, opijen prirodom, dobiva najednom snagu kakvu

inače ne posjeduje. Kako preskače, trči i uživa sa svojim Falstaffom. Kad je završio, ona se uspravi i sjedne nasuprot njemu. Ploča je već davno bila utihnula.

- Mislim da se trebaš čuvati tih tipova. Morao bi reći sve djedu.

- Hoću, ali tek onda ako mi počnu praviti neprilike.

- Praviti će. Imam takav osjećaj.

Zašutjeli su. Ona mu ponovo priđe i pogladi ga po obrazu.

- Martine, ti si stvarno... mislim, ti stvarno tako skačeš?

- Ne uvijek. Moram osjetiti ono nešto...

- Ali u šumi možeš?

- Mogu, ipak, moram... moram osjetiti nešto. Imati osjećaj kao da letim. Zvuči nevjerovatno, ali poželim letjeti i - letim.

Ona ga je ispitivački promatrala. Lice, ruke, noge.

- Pa to je divno! Fenomenalno! Imam dečka svjetskog rekordera! - Oči su joj živahno plesale.

- Da, šumskog - tiho primijeti on. - Rekorder za tebe i za papagaja.

- I za one iz Državnog centra - veselo će ona. - Jesi li ipak razmislio?

- Što? - upita on.

- Pa to. Da možda ipak nastupiš?

- Nastupam. Za one koje volim.

- Znači, i za mene ćeš?

- Naravno. Ići ćeš sa mnom drugi put u šumu.

- A na pravo natjecanje? To te ne privlači? - Htjela je čuti njegov odgovor.

- Misliš na stadionu, pred publikom?

- Da.

On je zašutio. Gledao je u jednu točku na zidu.

- Ne znam - reče nesigurno. - Možda. Nisam siguran da bih ondje mogao... Možda ipak... ali bez Dabe, Lobe i Državnog centra. Kad vidim njihova lica, izgubim volju i da hodam a kamoli da skačem. Mislim da ne bih ni u šumi mogao, da se ondje naglo pojave. U stvari... - on zastane - u stvari, mene i ne zanimaju natjecanja. Skačem samo za vlastito zadovoljstvo. Kad sam sretan.

- Povest ćeš me drugi put, zar ne?

- Hoću... Veronika, morao bih ići.

- Ostani još malo.

Gledala ga je blago i s molbom. Osjeti kako mu se u stvari ne ide. Onda pogleda na mali sat na njenoj ruci i skoči na noge.

- Zadržao sam te. Moraš još vježbati a škola je po podne. Nisam taknuo knjigu danas.

- Ni ja. Sad ionako više ne stigneš.

Uhvatila ga je za ruku sa željom da ga zadrži.

- Još samo petnaest minuta. Onda idem - složi se on.

- Dobro. Ostalo nam je još malo vina.

Ona mu pruži bocu u kojoj su bila još dva-tri prsta crnog vina.

- Propit ću se uz tebe - nasmije se on i potegne velik gutljaj.

- A ja ću se uz tebe odvići i ovih nekoliko cigareta koje potajno pušim.

- Hoćemo li se baš svega odreći? - upita on i pogleda je ravno u oči. Nasmijala se glasno da je cijela soba zazvonila.

- Nećemo, sigurno da nećemo. Bili bismo ludi. Podigli su se s poda i čvrsto se zagrlili. Nisu primijetili da su usput nespretno prevrnuli bocu iz koje se zadnji gutljaj vina prolio, ali ga je odmah upio crveni, vuneni sag pod njihovim nogama.

Tri su dana prošla od te zgrade i za to se vrijeme ništa posebno nije dogodilo. Martin nije djedu rekao ni riječi premda ga je on pitao kako su stvari prošle.

- Tako, ništa osobito... - promrmljao je. Nije htio dizati paniku prije vremena. Osim toga, nadao se potajno da će ga tipovi iz Centra, nakon propalog pokušaja, ostaviti na miru. Šetao je s Veronikom po starom gradu, slušao kako vježba violinu, spremali su zajedno matematiku, iako je on bio u višem razredu, i otišli jedno popodne nakon škole u kino.

Napokon je treći dan povede sa sobom u šumu. Falstaff mu je sjedio na leđima, ali bio je nekako šutljiv. Samo je netremice gledao u Veroniku. U njemu se vidljivo radala mala papagajska ljubomora, zbog toga što Martin više pažnje poklanja nepoznatoj djevojčici nego njemu. Dan je bio lijep, sunčan, ali ne vruć. Takvi su katkad kasni proljetni dani što najavljuju pravo ljeto. Šetali su puteljkom držeći se za ruke i osluškujući bogate zvukove šume.

- Uskoro ćemo doći do rječice - reče Martin.

Ona ga je zaljubljeno gledala i šutjela. Šuma je na tom mjestu bila gusta, ali onda se drveće prorijedilo, bilo ga je sve manje, dok ne izbiše na čistinu obraslu travom i mahovinom. Svud je naokolo bilo mnogo panjeva. Čistina se na jednom mjestu koso spuštala prema rječici, odakle je dopirao šum vode. S druge je strane rječice bila gomila grmova po kojima su rasle crvene i crne bobice. Oni sjedoše kraj jednog panja naslonivši se leđima. Bili su zagrljeni. Falstaff je poletio do jednog drveta, sjeo na najnižu granu i odatle ih motrio. Na njega kao da su potpuno bili zaboravili.

- To je moje mjesto - rekao je Martin i lice mu je sjalo od zadovoljstva.

- Lijepo je. Stvarno je lijepo. Drago mi je da si me doveo ovamo.

- Divno je što možemo biti sami na ovakvom mjestu.

Ništa nije bilo netočnije od te tvrdnje. Da je kojim slučajem otvorila oči i pažljivije se zagledala na drugu stranu šume, preko vode, vidjela bi da se na jednom mjestu, u gustom redu grmova, njišu crne bobice. Da je istovremeno načulila uši, možda bi ulovila zvuk pucketanja suhe grančice pod potplatima muške cipele velikog broja.

Vlasnik te cipele zaljuljao se cijelim tijelom i u zadnji čas uhvatio za donji dio grma da ne padne. Pri tom je pokupio dlanom desetak oštrih trnova, oderao ruku i stisnuo zube iz sve snage da ne jaukne. Bio je to velikom glavom i antičkom bradom glomazni referent Državnog centra za fizičku kulturu - Dabo. Čučao je na svom starom mjestu odakle je već jednom špijunirao Martina, samo ovog puta uz njega nije bilo dječaka. Uz njega je ovaj put, isto tako

šćućuren, vrebao glavni koordinator za atletsku problematiku - Lobo.

Dabi se okliznula noga i uspio se zadržati na jedvite jade da ne padne. Nagazio je na Lobinu nogu, na što ga Lobo prostrijeli pogledom, ali ne pusti glasa.

- Ja sam stvarno zadnji idiot - bijesno je gundao sebi u bradu Lobo. - Da se ovako dadem kretenski još jednom naući? Čujte, Dabo, ako ovaj put... - on pojača glas, na što mu Dabo dade znak da se stiša i prigušeno doda: - Vidjet ćete, kunem vam se, vidjet ćete svojim očima.

Martin ne bi ovog puta čuo ni topot konja. Naslonio je glavu Veroniki u krilo i uživao u dodiru njenih prstiju, koji su mu blago klizili po kosi i licu. Falstaff je neprekidno sjedio na grani i jednim okom gledao u svog zaljubljenog gazdu.

- *Let's go*, Martine, hajd'mo! - viknuo je i zamahnuo krilima, ali bio je to preslab poziv. Trgnuo se jedino Lobo s druge strane rječice i jedva čujno zapitao.

- Što je to?

- Ah, to je Falstaff! Njegov papagaj.

Lobo je trenutak glupo gledao i onda potražio lulu u džepu. Falstaff se spustio do nogu djevojčice. Veronika ga je gledala prijateljski i smješkala mu se. On raširi ono svoje niže krilo u teatralnu gestu i lijepim engleskim jezikom, patetično uzvikne: - *Frailty, thy name is ivoman!*

Martin otvori oči, pogleda Veroniku, i oboje se nasmijaše glasno i od srca, da je smijeh odzvanjao šumom.

¹ Oli, slabosti, ime ti je žena. (Citat iz *Hamlela*; Nap. autora)

- Dođi - vikne on papagaju. - Dođi, sjedni tu na panj kraj nas.

- Dođi, Falstaff, neću ti ja ukrasti gazdu - smijala se Veronika.

Papagaj se približi, ali držao se još uvijek pomalo uvrijeđeno. Oni ga oboje pogladiše po glavi i tek ga to udobrovolji.

Prijeko, u gustišu, Lobo se zagrcnuo.

- Dobro, jesam li ja lud, ili taj papagaj stvarno govori engleski?!

- Govori, družo Lobo, govori - potvrdi muklo Dabo. - Ispao je iz autobusa jedne engleske kazališne družine. Mali klippan ga je usvojio, pripitomio, tako da se sad služi s oba jezika...

Lobine su ruke drhtale, a oči su mu nervozno plesale lijevo-desno. Zapalio je lulu i povukao dim duboko u pluća. Suze su mu grunule na oči, ali je krajnjim naporom spriječio kašalj.

- Dabo, ja slutim od početka da je sve ovo cirkus i da je ovdje mnogo kandidata za ludnicu. Neće to tako dalje. Ako se ništa ne dogodi... - on oštro i prijeteći pogleda okruglo lice svog potčinjenog - ako se ništa ne dogodi od onog što ste obećali, onda budite sigurni da ćete u ludnicu najprije vi.

Dabo obriše krupnu kaplju znoja koja mu je kliznula niz sljepoočnicu.

-Još malo, još malo - molećivo je govorio Dabo. - Mora! Siguran sam da će skakati. Imajte razumijevanja! Osim toga, molio bih vas da ne pušite. Nemojte krivo shvatiti, ali može primijetiti dim ili ga nanjušiti i sve će nam propasti.

Lobo srdito prstima ugasi lulu i gurne je u džep.

- Hajde, Martine, hajde, mali lopove, nemoj nas mučiti. Skoči! Skoči! - šaputao je Dabo jedva čujno i grozničavo gledao preko rijeke.

- Tko mu je ta mala? - upita Lobo.

- Ne znam. Valjda prijateljica. Možda i cura. Prošli put je bio sam. Fakin! Ta mlada bagra je već u sve upućena. Pogledajte kako se maze. Balavci!

- Morate saznati tko je ona, kako se zove i gdje stanuje - govorio je Lobo stisnutih očiju.

- Ne brinite. Ionako sam se spremao ponovo otići do njegove škole. Poznajem dobro direktora i on će ako treba sve za nas učiniti.

Istog trenu zgrabi Dabo Lobu za rukav i uzbuđeno pokaže na drugu stranu.

- Druže Lobo... pazite sad... ustao je... mislim... mislim da će sad... pazite...

Čučali su kao dva lovačka psa koji čekaju znak da pojure za ranjenim zecom ili patkom.

Martin je doista ustao. Veronika je sjedila na panju i gledala ga. Falstaff je živnuo, kriještao i mahao krilima. Martin je poskakivao na mahovini, dizao ruke u zrak i pljeskao kao u ritmu neke melodije. Približio se onom mjestu gdje je stršala grana na visini od dva i pol metra. Falstaff je lepršao oko njega i onda je uz kratki zamah krila preletio granu. To je Dabo već jednom gledao. Znao je da nakon papagaja skače Martin. Zato je sad stiskao krupne šake i šaputao:

- Sad će... sad će... sad će...

I doista. Zalet je bio iznenađan i, lagan. Preletio je Martin granu kao da se poigrava zakonima fizike. S nogama naprijed i uspravna tijela, tako da se činilo da je grana na pola metra od zemlje, a ne još puna dva povrh toga.

Veronika je kriknula od iznenađenja i sreće i zapljeskala rukama, tako da je njen krik nadglasao glasan uzvik druga Lobe. Zaboravio se visoki koordinator za atletsku problematiku, zaboravio do te mjere da je glasno uzviknuo. Ovako što nije vidio u svojoj dugogodišnjoj praksi atletskog rukovodioca. Ovako nešto nije vidio u životu.

Je li moguće da je to onaj isti momčić koji je onako jadno skakutao i padao ispod letvice prije nekoliko dana na stadionu? On htjede nešto glasno upitati ali mu Dabin dlan poklopi usta.

- Psssss! Čut će nas... Vidjet ćete sad skok u - dalj.

- Dabo, je li to dva i pol metra? Užasno je visoko, ali je li stvarno dva i pol metra?

- Mjerio sam. Vjerujte mi. Tako mi... tako mi... - tražio je Dabo nešto u što bi se zakleo, ali ga dalji slijed događaja prekine. Martin je jurio poput vjetra čistinom. S tijelom nagnutim naprijed, skoro pod kutom od četrdeset i pet stupnjeva, približavao se rječici. Falstaff je na metar-dva letio ispred njega. Ponovilo se sve kao i zadnji put kad je Dabo već tu špijunirao. Kao izbačen katapultom, visoko je Martin poletio. Izgledalo je kao da uopće više neće pasti, već je odlučio tako stalno lebdjeti u zraku, ali onda mekano doskoči na drugu stranu.

- Bravo, divno, bravo!! - vikala je Veronika, pljeskala i skakala na mjestu od sreće. - Divan si! Divan si!

On je cvao od zadovoljstva. Zaletio se još jednom i istu daljinu preletio natrag. Ona mu potrči u zagrljaj. Oči su joj bile suzne od uzbuđenja.

- Martine, ljubavi, pa ti letiš! Ne mogu vjerovati svojim očima!

- Pa on leti! - propištao je Lobo, ne znajući da li da izvadi lulu. Kopao je izbezumljeno po džepovima opipavajući sad jednu, sad drugu stvar. Napokon izvadi malo ogledalo, hitro se pogleda i spazi svoje blijedo lice. Vрати ogledalce u džep i uzbuđeno uhvati Dabu za ruku.

- Imali ste pravo! Nevjerojatno!! On stvarno leti!

- Devet metara! - likovao je Dabo. - Dva i pol uvis i devet udalj.

Lice druga Lobe se tog trenutka smrači. On pogleda prijeko, gdje su se dva mlada bića grlila, a papagaj nad njihovim glavama lepršao i kriještao.

- Znači, on namjerno neće?

- Neće.

- Čekajte, sumnjivo je to meni. Možda je posrijedi nešto drugo? Neka krupnija igra. Neka zavjera.

- Mislite? - začudio se Dabo.

- Ne znam, ali je čudno. Što mu je otac?

- Ne znam. Rekao sam vam da živi s djedom jer su mu roditelji stradali u prometnoj nesreći.

- S djedom? Dobro, trebalo bi saznati što mu je djed?

- Kuhar. Bio je kuhar. Sad je u penziji.

- Kuhar? Hmm... da... valja to temeljito ispitati. Zbog čega sabotira? - Samo, promijenit ćemo ploču. Neće nas mali

lopov zafirakavati. On vrijedi zlata, shvaćate li, Dabo, zlata! Mi godinama nemamo nikakvih rezultata. Teško je to priznati ali tako je. Koliko Centar ima službenika, recite koliko?

Dabo htjede nešto reći iako nije znao koliko je službenika u Državnom centru za fizičku kulturu. Lobo je već nastavljao.

- Tisuću i četiri službenika! Tisuću i četiri, a niti jedno vrijedno ime u atletici. I sad ovo! Kao poklon s neba. Dva svjetska rezultata!

- Samo što je napravio budale od nas. Na stadionu.

- Stisnut ćemo ga. Moramo ga registrirati do početka Svjetskog atletskog kupa.

- To je za dva mjeseca, druže Lobo! Hoće li biti vremena?

- Mora biti. Odmah počinjemo. Sutra. Razradit ćemo plan. Dođite ujutro odmah u moju kancelariju.

Dok su šaputala, dvojica funkcionara Državnog centra za fizičku kulturu i ne primijetiše da su Martin i Veronika odšetali puteljkom u gušči dio šume. Falstaff ih je pratio lepršajući sa stabla na stablo. Čistina preko puta ostala je prazna. Nagnutih glava, prigušenih glasova, Dabo i Lobo pleli su svoj tajni plan, koji će im, bili su uvjereni, priskrbiti svjetsku slavu. Lobo se sagnuo sasvim nad uho Dabi i rekao tiho, tako tiho da je i on jedva čuo:

- Ovo je naša stvar, je li jasno? Je li vam jasno što to znači?

- Jasno, jasno, druže Lobo!

- Onda ponovite.

- Kako... kako to... što da... - zapetljao se Dabo.

Lobo ga presiječe pogledom.

- To znači, družo Dabo, upamtite dobro, da ovog malog letećeg gada preuzimamo samo mi. MI! - unio mu se sasvim u lice. - Drug Gobo za ovo ne smije znati. To jest, on za ovo neće saznati sve dok ne počne Svjetski atletski kup.

Dabo spremno potvrdi glavom, premda ništa u tom trenutku nije bilo nesigurnije od Lobine tvrdnje. Da su kojim slučajem njih dvojica dobro pogledali dvjesto metara niže, na istoj strani rječice, u istoj ravlini s grmljem, vidjeli bi kako su se na jednom mjestu zaljuljale crvene bobice. Bilo je pre-daleko da čuju kako i ondje krčkaju suhe grančice. Umjesto toga oni su ustali. Čučali su za cijela razgovora. Oprezno su očima ispitali praznu čistinu preko rječice i zadovoljno se uputili puteljkom koji je vodio prema gradu.

Tek kad su im koraci utihnuli, iz onog grma s crvenim bobicama oprezno izroni glava kratke kovrčave, crne kose. Crne oči ispod malih, okruglih naočala nabijenih na vrh nosa, ispitivale su okolinu. Onda su se usne raširile u zadovoljan, ali ružan osmijeh. Čovjek je izašao iz svog skloništa. Bio je prilično nizak, ali nabijen i glava mu, i kad je stajao, nije bila mnogo viša od grma u kojem je cijelo vrijeme čučao. Nosio je široke hlače i cipele tupa vrha, a preko ramena visi mu kožna torba. Bio je toliko malen, da ga je stalno lupkala po stražnjici. On izvadi iz nje olovku i papir, zagleda se preko rijeke u ono drvo s granom koju je Martin preskočio, zatim pažljivo odmjeri daljinu skoka i nešto hitro zapiše u notes. Prsti su mu bili kratki kao male kobasice, premda su mu kretnje bile odsječene i nekako borbene.

- Tko bi rekao?! Naprosto, čudesno! Fenomenalno! Neka, neka! Bit će to senzacija prvog reda. A sad na posao.

Protrljao je zadovoljno ruke, nasmijao se ružnim osmi-
jehom i veselo krenuo istim puteljkom u grad. Kožna torba
cijelo vrijeme tukla ga je po debelom mesu.

Bio je to Gobo, poznat još po nadimku Mračni Gobo, ge-
neralni direktor i prvi čovjek Državnog centra za fizičku kul-
turu.

Tednog jutra Martinu se u školi učini da je ugledao Dabu. I Hodnik koji je vodio u zbornicu bio je u prizemlju i prilično dugačak, a s lijeve i desne strane bile su učionice. Martinov je razred bio na prvom katu. Spazio ga je samo u jednom trenu, golemu glavu na širokim ramenima, kako žurno ulazi na vrata zbornice.

Prošlo je tjedan dana otkako su se onako oprostili i to mu je razdoblje, što ga je proveo s Veronikom, pomoglo da gotovo potpuno zaboravi Državni centar za fizičku kulturu i njegove neljubazne službenike. Kad mu se načas učinilo da vidi Dabinu glavu, prostrujao mu je kroz tijelo osjećaj nelagodnosti. Vjerojatno se prevario, jer mogao je to biti i profesor fizike, koji je isto tako krupan i visok, uopće slične konstitucije kao Dabo.

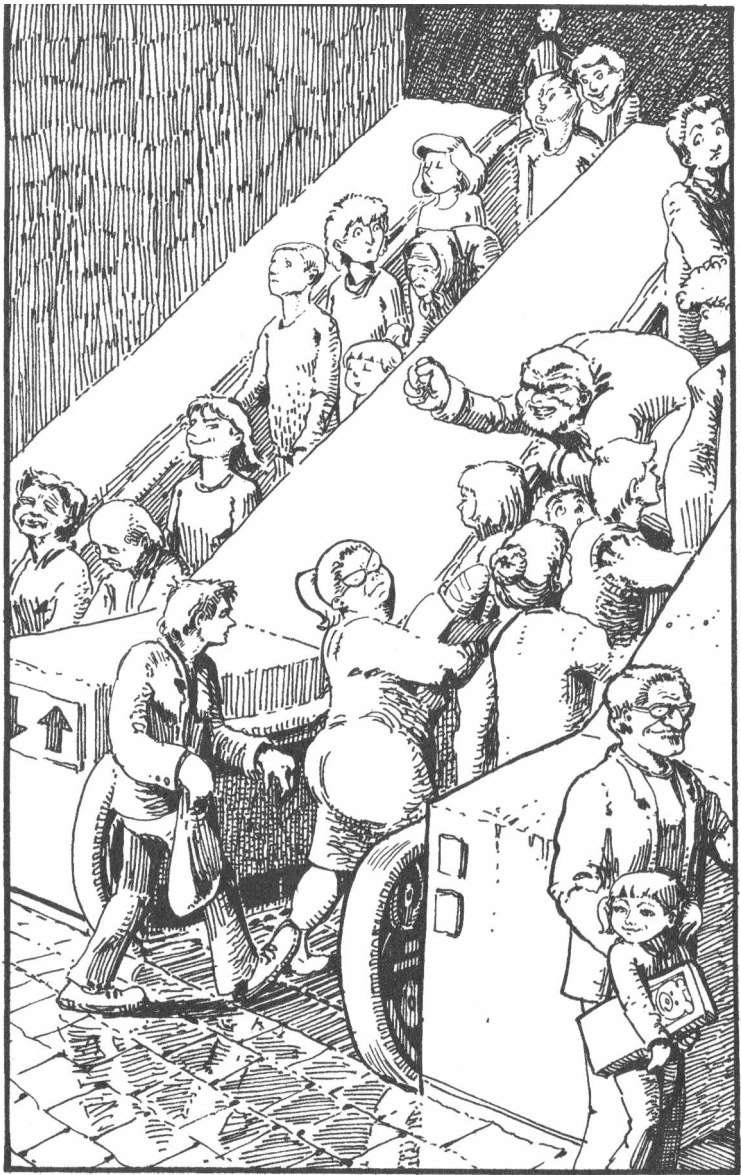
Martin odluči da o tom više ne misli. Ipak je za nastave bio rastresen, glasovi profesora bi se katkad sasvim izgubili, uvukla se nervoza u njega. Dabino lice se nekoliko puta pojavilo pred očima kao utvara. Poslije nastave krenuo je kući sam.

Veronika je izašla već prije i odmah otišla u muzičku školu. Imala je sat violine. Jučer su se bili dogovorili da se danas zato neće vidjeti, pa je on nekako bezvoljno hodao ulicama punim prolaznika. Stao je pred knjižaru i razgledao knjige u izlogu, zatim ušao u prodavaonicu ploča, poslušao dvije-tri nove stvari i izišao.

Dok se okretao da prijeđe cestu, učinilo mu se da ponovo vidi okruglu glavu Masnog Dabe, ali je ona istog časa nestala u trgovini obuče. Čekao je neko vrijeme da vidi neće li izaći, ali se nije pojavljivao. Nastavio je do slastičarnice. Onamo je često svračao nakon škole, jer je tu bio najbolji sladoled u gradu. Bilo je toplo i htio se malo osvježiti. Baš kad je davao novac, pogleda kroz izlog u kojem su stajali kolači i velika torta s figuricama bračnog para od marcipana, kad mu pred očima ponovo izroni velika glava. Ne, ovoga puta nije bilo sumnje. Masni Dabo stajao je preko puta ulice, njemu leđima okrenut, zadubljen u izlog trgovine s dječjom trikotažom i igračkama.

Martin odluči da ne izađe odmah iz slastičarnice. Gledao je što će Dabo učiniti. Izgledalo je da neće učiniti ništa, već da će se i dalje diviti dječjim haljinama. Dabina je glava bila nagnuta malo u stranu a oči su mu i te kako pažljivo motrile ulaz slastičarnice. Martinu sladoled više nije prijao. Znači, *prate ga!* Ponovo su tu. Tko zna što mu spremaju?

Dabo je stajao s druge strane ulice i čekao da Martin izađe. Što li je samo tražio u školi? Sad je bilo vjerojatnije da je to ipak bio on. Martin je izašao naglo i žurno krenuo pločnikom koji je bio pun prolaznika. Vidio je krajičkom oka kako se Dabo trgnuo, naglo se okrenuo srušivši gotovo jednu

ženu s djetetom, i pošao za njim, paralelno, drugom stranom ulice.

»On me cijelo vrijeme uhodi«, mislio je Martin. Odlučio mu je pobjeći, izgubio se u vrevi, i sve se žurnije primicao velikoj robnoj kući u centru grada. Tu je bila neopisiva gužva. Martin je gotovo potrčao uz pultove kozmetike i toaletne robe. Ondje je bilo najviše ljudi.

Martin stane na pokretne stube i ugleda zajapureno Dabino lice kako od glavnog ulaza žuri za njim. Stube su ga polagano vukle na prvi kat gdje se prodavala muška odjeća. Čim je stigao, zastao je u nedoumici što da učini i tad mu sinu. Hitrim korakom odmah se uputi prema pokretnim stubama što su se spuštale natrag. Vraćao se. Jedne od drugih, stube su bile udaljene svega pet metara. Masni je Dabo stajao kraj starije žene i nestrpljivo buljio gore, ispred sebe. Martin je odlučio da se pravi kao da ga ne vidi kad budu prolazili jedan kraj drugoga. Gledao je ispod oka kako mu se velika Dabina glava približava, kako je u sitnim očima najednom bljesnulo čuđenje i kako naglim trzajem okreće glavu. Toliko ju je zabacio u stranu, da nije primijetio kako mu se primiče kosi nagib zida. Bilo je prekasno kad je uvidio opasnost. Udarilo je svom snagom u zid, tako da je taj tupi zvuk čuo čak i Martin koji se stubama bio već spustio u prizemlje.

Dabin jauk bio je prodoran i neki ljudi su se okrenuli, ali je on odmah nestao iz vidokruga. Martin se dolje nije dugo dvoumio. Ponovo je stao na stube koje su vukle gore. Odlučio je da ni ovog puta ne obrati pažnju na Dabu. Znao je da će ga uskoro ugledati na stubama koje voze dolje, jer je bio siguran da, unatoč udarcu glavom o zid, nije odustao. Bilo je

točno. Dabo se uskoro pojavi. Držao se jednom rukom za glavu i, spuštajući se, očima je bijesno strijeljao po prizemlju. Tad jedva zadrži uzvik i skoro ispruži ruku, kao da želi dohvatiti Martina koga opet ugleda kako ide stubama uvis.

Martin je stiskao usta da se ne nasmije. Kao da nije primjećivao funkcionara DCFK-a. Dabo nije više bio oprezan. Okrenuo je glavu i srdito gledao za njim poluotvorenih usta.

Osjetio je najednom kako mu nestaje tlo pod nogama, kako su pokretne stube već stigle do kraja. Neprekidno je gledao za Martinom i lijevom cipelom zapeo za čelično podnožje. Pokušao se rukom panično uhvatiti za malenu policu koja je stajala s desne strane stuba i na kojoj je bilo stotinjak malih kutija, do vrha napunjenih gumbima. Uspio je uhvatiti željezni nosač, ali je i dalje padao, jer je njegova težina bila prevelika za tako malu policu.

Martin je okrenuo glavu u trenutku kad je dolje čuo tresak i vidio kako veliko tijelo pada pod raznobojnom kišom metalnih i plastičnih gumba. Čuo je novi Dabin jauk, i ugledao ga kako leži na podu zasut gumbima kao laticama. Ljutiti glas prodavačice nadjačavao je žamor ljudi koji su se odmah skupili.

- To si zaslužio - prošapta Martin sebi u bradu.

Pobrzao je prema bočnom ulazu robne kuće, koji je direktno iz prvog kata vodio na ulicu starog grada. Odlučio je ovaj put sve reći djedu. Znao je da ga samo on može zaštititi od tih napasnih ljudi iz Državnog centra.

Djed je odmah primijetio da je nemiran i blijed. Cijela je kuhinja divno mirisala, jer je djed upravo završavao ručak koji se sastojao od polovice pileta pečenog u zemljanom lon-

cu s mirisnim celerom, lukom, mrkvom i krumpirićima, preko čega je još bio naslagao velike listove kelja. Falstaff je sjedio na ormaru pored velike krletke koja je bila otvorena, jer on je praktički stalno bio izvan nje, kad je za nju bio prevelik. Ulazio je samo po svježju salatu i sjemenje.

- Nešto nije u redu? - pitao je djed. Martin osjeti kako ga osvaja mir. Ipak, još uvijek blijed u licu, reče:

- Djede, oni me slijede.

- Oni? Misliš iz Državnog centra za fizičku kulturu?

- Da.

- Onaj debeli koji je već jednom bio ovdje?

- Da, Dabo... Bojim se. Mislio sam da su me zaboravili, da će me ostaviti na miru, ali oni me potajno prate.

- Jesu li ti što našao učinili?

- Ne... dosad nisu, ali mislim da hoće. Od prvog trenutka su mi antipatični. Nasilni su. Zar tebi nije čudno što me prate?

- Jest - ozbiljno prizna djed - ali mislim da možeš biti miran, Martine. Dokle god su ti samo antipatični, dokle njuškaju, nema razloga za uzbunu. Jedino ako pokušaju nešto ružno, mislim, ako te fizički napadnu ili tako nešto, e, onda...

Najednom se djedovo lice opasno smrkne. Takvim ga je Martin volio vidjeti. Zaustio je već da se ipak djedu potuži kako ga je Dabo ošamario na stadionu, ali ne reče ništa.

Djed posegne u pećnicu odakle su dopirali božanski mirisi.

- Spremio sam ti nešto fino. Sjedi za stol da ručamo.

Martin mu pride i čvrsto ga zagrli. Djed se nasmije i oštrim nožem razreže pečenu polovicu pileta na nekoliko komada. Martin je slasno jeo. Djed je s veseljem motrio kako komadi pileta brzo nestaju.

Dok su jeli, on se zagleda pažljivo u Martina i reče: - Mora da si ti stvarno nešto specijalno, kad su se toliko napopastili. Reci mi istinu, ja znam da uživaš, da ti je ondje lijepo, to si mi rekao, ali što se još posebno događa?

Martin odloži vilicu s nabodenim krumpirom.

- Ništa, djede, stvarno, ništa tako strašno. - Martin se zbuni, jer dosad nije djedu ništa o tome govorio. - Skačem preko rijeke. Gledao me je potajno kako skačem.

- Znači, u tome je stvar! Preko čega skačeš? Koje rijeke?

- One u šumi. Rječice.

- Stvarno? To je velika širina - začudi se djed.

- I u visinu. Skačem u visinu preko grane na jednom drvetu. Mislim da je oko dva i pol metra.

- Ma, hajde - začudi se ponovo djed. - Strašan si, nisam znao! Nije onda čudo da su tako zainteresirani.

- Neka idu do vraga - naglo će Martin.

- Zašto im se toliko opireš? Možda bi bilo dobro da te pripreme za neke javne nastupe? Postao bi slavan atletičar, putovao, osvajao medalje. Bio bih ponosan na tebe.

- Ali, ja ne mogu - skoro vikne Martin - ne mogu kad su oni prisutni. U šumi sam sam. Osjećam se izvrsno i... uf, ne mogu ti objasniti. U šumi naprosto mogu, a na stadionu sam se osjećao grozno. Pokušao sam, ali ne ide.

- Ti si neka vrst šumskog vilenjaka - nasmije se djed. - Tko bi to rekao? Svome djedu ni riječi. A ja stalno mislim

kako imam nekakog i osjetljivog unuka, kad tamo... supermen!

- Nemoj se šaliti. Znaš dobro da me i najmanja sitnica zaboli.

- Od iste smo krvi ti i ja, Mogli, mali brate - svečano izgovori djed jednu od omiljenih rečenica Kiplingove »Knjige o džungli«. I on ju je morao pročitati, da bi podijelio oduševljenje s unukom. Upravo tu knjigu mu je on kupio za jedanaesti rođendan, i ne sluteći da će to postati Martinovo najmilije štivo.

Martin se od srca nasmije. Falstaff se zaleti s ormara i skoči mu na rame. Dok je letio, vikao je »MIRRRRRR« s onim svojim oštrim **R**.

- Što se ti buniš? - reče Martin i pokuša ga kvrcnuti kažiprstom po glavici, ali Falstaff uzmakne i lagano ga uštine kljunom.

- Da nam je kakav mali brod, mogli bismo mirno isploviti. Imamo sve što nam treba, uključujući i njega - reče Martin pokazujući na papagaja.

- A žene? - veselo će djed. - Da li bi i one s nama, ili bi nas čekale u luci?

Osjetio je Martin da djed misli na Veroniku.

- Naravno, s nama.

- A da povedemo i debelog Dabu? Što kažeš? - smijuc-kao se djed.

- Jesi li lud? - skoro ozbiljno prihvati Martin.

- Mogao bi nam prati palubu - nastavlja je u istom tonu djed i njegove svijetle oči su podrugljivo šarale lijevo-desno.

- Taj bi brod brzo potonuo. Siguran sam.
 - Od stida ili težine? - djed je bio dobro raspoložen.
 - Vidiš, djede - naglo će Martin kao da se nečeg sjetio
- vjerojatno me to najviše i sputava.

- Što te sputava?

- Ti ljudi iz Državnog centra. Da su lijepo došli...

Djed se pažljivo zagleda u unukovo lice sa smeđim pramenom kose koji je padao sredinom čela.

- Martine, ne bi smio tako na brzinu prosuđivati o ljudima. Često se tako pogriješi... Ni meni se ne sviđa onaj debeljko.

- Osjetio si da se prenavlja, zar ne?

- Jesam - prizna djed. - Što možeš, tako se ljudi danas najčešće ponašaju.

- Meni je to odvratno - smrkne se Martin.

- I meni je bilo - tiho će djed. - Poslije se navikneš.

- Zašto je to potrebno? - pitao je naivno Martin, iako mu je lice bilo ozbiljno.

Stari brodski kuhar zagleda se u pametne oči svog unuka. Vidio je kako mu mišić na licu igra. Onda nemoćno slegne ramenima.

- Ispričat ću ti nešto u vezi s tim. Pričao sam ti već da sam u godinama nakon rata, kad sam počeo ploviti, nekoliko puta išao u Argentinu. To su bile užasne duge plovidbe. Odlazili smo onamo po naše iseljenike koji su se htjeli vratiti u domovinu.

- Htjeli su se vratiti? - začudi se Martin.

- Mnogi od onih koji su otišli trbuhom za kruhom između dva rata nisu uspjeli. Novine obično pišu o onima

koji su se obogatili, ali ja sam vidio i one druge. Tuga božja. Kao siromasi su otišli, kao siromasi su se vraćali. Još uvijek se sjećam tih ispaćenih, praznih lica. S jednim sam se za plovidbe zbližio. Pričao mi je da je proveo dvadeset i sedam godina u Buenos Airesu.

- Dvadeset i sedam godina?!

- Radio je sve i svašta u početku. Teške poslove na cestama, na građevinama, poslove koji su se dobro plaćali, ali novci su samo tekli iz njegovih ruku... A u domovini je ostavio ženu i troje male djece. Tri sina. Za cijelo to vrijeme nije ništa slao. Nije čak ni pisao nekoliko godina, baš u vrijeme kad mu je najbolje išlo. Uspio je prilično zaštedjeti, ali mu je onda poker u pet dana odnio trud od nekoliko godina.

- Znači da mu nije ništa ostalo?

- Ne, kad je platio put, ostalo mu je stotinjak pezosa. Ništa. Za kruh na putovanju - gorko će djed. - Imao je jedne jedine platnene hlače i dugačku, crnu, kišnu kabanicu koja je sezala skoro do poda. To je bilo sve s čim se ukrcao.

- Kome se vraćao?

- Nećeš vjerovati. Vraćao se svojimima.

- Ženi i djeci?

- Da. Oni su saznali njegovu adresu nakon svih tih godina i pozvali ga da se vrati. Majka je sinove uspjela u onoj bijedi sama podići. Svi su dobro završili. Jedan je postao liječnik, drugi građevinski inženjer, a treći profesor matematike na gimnaziji. Pisali su mu da ga žele vidjeti i da ostatak života provedu skupa. Dok smo plovili, u početku je imao potrebu da sa mnom mnogo priča. Davao sam mu jesti, besplatno. Često je spominjao sinove, svoj otok i vidio sam kako

mu je ispijeno lice ponosno. Onda se najednom promijenio. Postao je šutljiv, povukao se, sve češće je sjedio na provi, na vrhu, gdje su konopci i vitla s debelim lancima.

- Što je ondje radio? - upita Martin.

- Ništa. Netremice je samo gledao pučinu. Nismo više razgovarali. Nije htio dolaziti po hranu. Ni s kim nije progovorio ni riječi. Nije čak više ni spavao u kabini. Neprestano je sjedio na provi i gledao ispred sebe.

- I po nevremenu?

- Nije bilo nekog velikog nevremena. Cijela je plovidba bila dosta mirna i primicala se kraju. Plovili smo uz albansku obalu, prošavši kroz Otrant, kad se iznenada spustila gadna kiša. More je bilo sivo i nemirno, brod se valjao, a kiša je tukla iz sve snage. Spustila se večer. Svi su se sklonili u kabine, samo je on bio i dalje na provi u onoj svojoj kabanici do zemlje, kao uklet. Kapetan me poslao po njega da mu kažem da se skloni, ali je odbio. Sjećam se da sam ga pozvao da uđe u kabinu, ali me on gledao kao da me ne čuje. Po očima se doimao kao čovjek koji se već oprostio od ovog svijeta. Lijevalo je kao iz kabla. Teška, ledena kiša. Ja sam kroz taj grozni pljusak čuo samo kako mrmlja: »To ne bi bilo časno. Ne... ne... ne bi bilo časno...« Htio sam ga nešto upitati, ali je okrenuo glavu. Nije mi preostalo ništa, već da se vratim. Bio sam mokar do kože. Tek što sam ušao, dočekali su me uzbuđeni glasovi posade i putnika.

- Namjerno se bacio - uzbuđeno je govorio mladi časnik. - Vidio sam kako je prekoračio ogradu. Učinio je to namjerno! - Pogledao sam zaprepašteno prema provi. Bila je prazna. Njega više nije bilo.

- Ubio se - izustio je Martin.

Djed klimne glavom.

- Tražili smo ga brodom cijeli sat, dozivali, svijetlili reflektorima, ali uzalud. Progutalo ga more.

- Djede - uzbuđenim će glasom Martin - je li to stvarno bilo zbog časti?

- Ne znam. Netko bi to mogao shvatiti i kao kukavičluk.

- Ipak je to strašan dokaz časti.

Djed se zamisli. Ono svjetlo u njegovim očima samo se na trenutak ugasio. Stisnuo je čvrsto šaku i žile su pod njegovom tamnom kožom bubrile.

- Zbog onakvih ljudi kakav je debeljko iz Državnog centra, bolje je vjerovati da je ovo stvarno bilo pitanje časti.

Ušutjeli su i djed i unuk. Svaki je utonuo u svoje misli. Za stolom na tanjurima bili su ostaci hrane, papagaj je drimao na Martinovom ramenu, a u slaboj zruci sunca, što je dopirala kroz prozor, gomilala su se sitna zrnca prašine.

Telefon je zazvonio na Dabinom stolu oko deset sati ujutro, baš u trenutku kad je stizao na posao, tako da je imao vremena podići slušalicu prije svoje bucmaste tajnice. Podigao ju je lijevom rukom, jer mu je desna bila u zavoju sve do lakta. Teško se kretao, pošto je upravo smazao teleću koljenicu i još mu je litra piva bućkala u želucu.

- Druže Dabo, ovdje direktor Gobo! Budite dobri, pa dođite načas meni u kancelariju. Trebam vas.

Gobo! Gobo ga zove. Zadnji put je čuo njegov glas na zajedničkom sastanku svih službenika Državnog centra prije nekoliko mjeseci i do sada nikada, taj mali, ali glavni čovjek ove ustanove, nije izrazio želju da s njim razgovara. Dapače, uvijek se držao hladno prema svima u Državnom centru. Sad ga *on* zove u svoju kancelariju! »Zašto, zašto do vraga?«, mislio je Dabo penjući se stubama na zadnji kat zgrade.

- Nešto nije u redu, nešto sigurno nije u redu, inače me on ne bi zvao - mrmljao je kroza zube.

Stao je pred velikim tapeciranim vratima u hodniku u kojem je vladala potpuna tišina i pokucao. Otvorio mu je osobno direktor Gobo. Kao da je cijelo vrijeme čekao iza vrata

da Dabo dođe. To je Dabu još više zbunilo. Zastao je na ulazu i zakolutao očima. Gobo ga je gledao kroz okrugla stakalca svojih malih naočala što su svjetlucala na vrhu nosa i onda ga prijateljski potapšao po ramenu. Nasmiješi se svojim ružnim osmijehom.

- Izvolite, sjedite, družo Dabo - ponudi mu kožnati naslonjač kraj pisaćeg stola. Sve je u ovoj kancelariji bilo napola u koži. Stol, stolice, dva naslonjača, mali bar i polica s nekoliko debelih, u kožu uvezanih sportskih godišnjaka. Na stolu su bila dva telefona i kožna mapa s telefonskim brojevima. Veliki prozor bio je zakriven tamnom zavjesom kroz koju se teško probijalo svjetlo, tako da je u sobi vladala ugodna polutmina. Dabo je Gobu nadvisivao skoro za pola tijela i, tek kad su sjeli jedan nasuprot drugom u meke naslonjače, glave im se nađoše donekle u istoj razini.

- Gdje ste se tako unesrećili? - upita Gobo gledajući Dabin zavoj na ruci.

- Ah, neki dan, imao sam nezgodu na pokretnim stubama - reče oprezno Dabo očekujući pravo pitanje.

- Slomljeno?

- Nije. Natukao sam kost i porezao se.

Gobo priđe stolu i iz kockaste kožne kutije izvuče dvije debele, mirisne cigare.

- Prave kubanske - ponudi ga i sam pripali.

- Ne pušim cigare - nećkao se Dabo, ali mu je upaljač u Gobinoj ruci već plamtio uz sam rub cigare. On povuče dim i oči mu se odmah ispune suzama. Mračni ga je Gobo gledao s nekom zlobnom veselošću.

- Morali biste pripaziti na svoje korake.

- Kako? - začudio se Dabo.

- Mislim, kako i kuda stajete. U vezi vaše nezgode na stepenicama. Čovjek više nigdje nije siguran. Nikad ne znate što vam sve prijete i gdje.

Dabo je vlažio ustima cigaru, na kapcima mu se skupljao znoj, ispod pazuha mu je teklo. Nije mu se sviđao ovaj dugi pristup, zmijski ples direktora Gobe oko žrtve koja nemoćno čeka nagli udarac otrovna jezika.

- Išli ste u kupovinu? - pitao je dalje Gobo.

- Ne... u stvari, da... da, išao sam kupiti neke stvari. Cipele! Cipele sam kupio.

- To je pametno. Ionako će koža uskoro strašno poskupjeti. To ste dobro učinili. Ima dobrih modela, zar ne?

- Ima, ima - spremno dočeka Dabo.

- Danas ih niste obuli? - opet će direktor Gobo i otpuhne veliki kolut dima prema stropu.

- Ne... ne, nisam.

- Niste niti mogli - najednom ga presiječe rečenica poput leda. Bila je izgovorena u novom tonu, kao da je izgovara neki drugi čovjek, a ne onaj koji je dosad tako ležerno čavrljao.

Dabo pogleda Gobine oči iza okruglih naočala i spazi kako su na rubovima dobile crvene niti, kao da su mu najednom popucali kapilari na bjeloočnicama.

- Kako... kako to mislite?

- Mislim da niste mogli jer ih niste ni kupili.

Sad Masni Dabo odloži cigaru i sa strahom se zagleda u malog čovjeka koji je ustao iz naslonjača.

- Niste vi išli ni u kakvu kupovinu cipela, već ste potajno slijedili drugi par cipela. Počevši od škole, kroz grad, sve do robne kuće, gdje vam je umakao. Jednom riječju: vi lažete, družo Dabo! Lažete!

Dabina usta su se raširila od čuđenja i straha. Bio je u znoju premda je u sobi vladala ugodna temperatura. On podigne bespomoćno ruku u zavoj, kao da se pokušava obraniti od nečega što će mu pasti na glavu.

- Ne! Nemojte mi ništa objašnjavati. Sve ja znam! Sve! Da biste se u to uvjerali, molim vas, saberite se i pažljivo slušajte.

Mračni Gobo priđe radnom stolu i iz jedne ladice izvuče mali magnetofon. Nasmije se i pritisne gumb. Masni Dabo potrnu do nožnog prsta. Čuo je svoj glas s vrpce:

»Onda sam pao. Sve je popadalo po meni. Imao sam velikih neugodnosti, jer je prodavačica tražila da složim sve gumbe, ili da platim štetu. Što mi je preostalo? Skupljao sam dva sata, a za to se vrijeme mali zlotvor izgubio.«

»Hmmm... da, baš glupo.« - Bio je to Lobin glas.

»A sa školom, jeste li sve dogovorili s direktorom?«

»To će biti u redu. Pristao je surađivati. Samo, morat ćemo mu se revanširati.«

»Koliko traži?« javio se opet Lobo.

»Ništa konkretno. Mislim, neće novac. Rekao je da će mu trebati neke usluge. Njegov brat, naime, ima jedan restoran, pa bi...« - Dabo je zapeo.

»I?«

»Taj bi brat sad otvorio i jedan kafić...«

»Pa što, nismo mi općina,« Lobin je glas bio nekako srdit.

»Otvorio bi ga odmah iza glavnog ulaza u stadion, pa je zamolio da mu izađemo u susret.«

»Bit će teško, ali u redu... Učinit ćemo, ali najprije mora izvesti stvar s ocjenama. Što prije, to bolje. Nemamo vremena...«

Mračni Gobo pritisne gumb na magnetofonu i Lobin glas nestane. U sobi je vladala grobna tišina. Masni Dabo je polumrtav sjedio u kožnom naslonjaču. Nije se usudio pomaknuti ni za milimetar.

- Hajde, pitajte - najednom se javi mali direktor DCFK-u.

Dabo je gutao knedle i pokušao izvući maramicu iz džepa da obriše znojno lice.

- Dobro, kad ste tako stidljivi, reći ću vam ja. Sve se zna, sve, družo Dabo. Sve što ste razgovarali u kancelariji druga Lobe. Hoću reći, ja sve znam, jer pratim to pažljivo već dulje vremena. Soba druga Lobe je pod prislušnim uređajima, vaša također, i još neke koje su mi zanimljive. Nadam se da vas ne moram uvjeravati kako znam za sve još od samog početka. Čuo sam vašu malu zavjeru, premda ste tiho govorili. To su sjajni uređaji. Uvozna roba...

On posegne rukom u ladicu i odatle izvuče desetak kasete.

- Zna, nisam vjerovao u tu priču o Martinu, dok se nisam i sam uvjerio.

- Bili ste u šumi? - tek sad se javi zapanjeni Dabo.

- Jesam. Isti dan kad i vas dvojica. Svaki u svom grmu.

Dakle, taj mali je stvarno fenomen. Dragulj, hoću reći, pravi sportski dragulj, zar ne?

- Da...
- Bila bi ludost ne iskoristiti njegove sposobnosti.
- Naravno... - stenjao je Masni Dabo.

Opet je načas nastala tišina. Dabo je uplašениh očiju gledao svog malog direktora.

- E, pa vidite, to ćemo i učiniti. Iskoristiti šansu.

Masni Dabo ništa ne odgovori. Cigara se u njegovoj zdravoj ruci već odavno ugasila i on nekoliko puta uzaludno potegne ustima.

- Druže Dabo, ne znam da li ste svjesni svih posljedica svog postupka?

Dabo samo zaklima velikom znojnom glavom.

-I drug, Lobo, naravno. Bez obzira na funkciju koju ima. Ne samo što biste obojica mogli ostati bez posla, već...

- Druže Gobo... - skrušeno će Dabo.

- Osim toga, htio bih da znate da su mi poznate i vaše malverzacije s putnim naložima. Prošle godine napisali ste da ste bili na terenu u potrazi za sportskim talentima punih sto i dvadeset dana. Uzeli ste novac za sto i dvadeset dana, a znate li koliko ste bili na putu?

- Koliko? - glupo ponovi Dabo. Nije vjerovao svojim ušima. Direktor Gobo znači zna i za tu njegovu igru. Pred tim malim čovjekom i njegovim okruglim naočalama kao da se ništa nije moglo sakriti.

- Dva!! - drekne Gobo. - Dva bijedna dana ste stvarno bili na putu. Ostalo ste strpali u džep! Toliko u prošloj godini. Preklani je bilo... i tako dalje... Fino napredujete. Očekujem da ćete se slijedeće godine popeti na stotinu i pedeset dana.

Dabi su noge utrnule. Osjećao je kako se gorki kraj sve više primiče. Čuo je već škljocanje lisica na zapešćima i zvuk svojih koraka u zatvorskom dvorištu. Vidio je u mašti i lime-
nu zdjelicu sa splačinama koje će morati jesti iz dan u dan i to mu utjera užas u kosti.

»Koliko mogu dobiti?« u panici je mislio. »Koliko za to mogu dobiti?«

- I drug Lobo, i on ima finog putra na glavi. Znam ja sve. Kompletan novac za nabavku nove sportske opreme za ovu godinu je utrošen. A oprema? Gdje je? Nigdje! Pojela maca. Šipak! Pojeo drug Lobo, imam i za to dokaz na kasetama. To je od ove godine, a prošle je godine ta ista maca pojela pare za nove drvene sjedalice na tribinama. Ostale su stare, to se vidi, samo su premazane novom bojom. Kao što je drug Lobo premazan svim bojama...

Masni Dabo sjedio je na stolici ne znajući što da učini. U jednom trenutku pomisli kako bi najbolje bilo pasti na koljena i moliti za milost. Ionako su mu suze već u samom grlu, samo što ne grunu na oči. Možda bi to dirnulo Gobu. Kad plače mali čovjek, onda to nema takvog efekta, ali kad plače takva grdosija, to stvarno mora dirnuti i najtvrdje srce. Gobo je šetao po sobi. Ruke je držao na leđima. Kovrčava glava kao da mu je utonula u teške misli. Čuli su se samo koraci njegovih malih nogu i teško disanje Masnog Dabe. Onda naglo zastane i zapilji se kroz naočale u tužnu spodobu referenta za nove sportske kadrove, čija je tjelesina mirovala u naslonjaču.

- Imate li vi što dodati?

Dabo nemoćno slegne ramenima. Ledene oči s crvenim žilicama sjekle su ga kao žileti. On se polako digno kao da

se izvlači iz živog pijeska. Bio je za pola tijela viši od čovjeka zbog kojeg su mu noge u ovom času klecale od straha. Pokuša nešto reći, ali ga ledeno sječivo zaustavi. On krene prema vratima.

- Stanite! - zaustavi ga glas. - Kamo ćete?

- Zar nije sa mnom gotovo? - upita Dabo gutajući slinu.

- S vama? - nasmije se Gobo. - Niti govora! Vi ćete tek sada punom parom na posao.

Dabi se učini kao da je čuo glas s nebeskih visina. On se punom težinom uhvati za taj božanski zvuk. Okrene se i kao pokošen padne na koljena grabeći s obje ruke (i onom u zavoju) malenu šaku glavnog direktora Državnog centra za fizičku kulturu. Pokušao ju je obasuti poljupcima, ali ju je Lobo izvukao.

-Jeste poludjeli, družo Dabo?! Ustanite! Odmah ustanite, pa nismo u feudalizmu!

Dabo je brzo ustao. Čekao je dalje naredbe poput poslušnog bernardinca vlažnih očiju.

- Slušajte me dobro. Vi nastavljate dalje svoj posao kao da se ništa nije dogodilo. PRVO: znam da ste neki dan ponovo bili u školi radi dogovora da se maloga pritisne lošim ocjenama. Dobar je đak i mnogi profesori ga vole i zato treba s tim direktorom škole pažljivo dogovoriti koji će profesori biti za to pogodni. DRUGO: ono što je drug Lobo predložio u vezi male Veronike - tako se zove, zar ne? - to mi se sviđa kao ideja i mislim da i to treba svakako provesti. Što prije, to bolje. Klinac je zaljubljen i moglo bi snažno djelovati. To je zasad najhitnije. Važno je da malog klipana pritisnemo sa svih strana. Onda se više neće opirati. Bit će naš!

- Ne brinite, ne brinite, družo Gobo - sretno je uzvikivao Dabo.

- TREĆE: a to hoću da najbolje upamtite. *Za ovaj naš razgovor drug Lobo ne smije znati!*

- Ne? - u Dabinom glasu čulo se čuđenje.

- Naravno da ne smije, budalo - nije se uspio suzdržati direktor. - On mora misliti da vas dvojica i dalje radite bez mojeg znanja. On mora biti uvjeren da će senzacija ovogodišnjeg Svjetskog atletskog kupa biti samo njegova zasluga. I on je sve planirao u želji da ja ništa ne saznam. Zato radite i dogovarajte se s njim kao da je sve u najboljem redu. Kao da ja nemam pojma. On će misliti da radite za njega, a vi ćete stvarno raditi za mene. Je li jasno?

Dabi mnogo toga nije bilo jasno, to više što su svi iz iste ustanove, Državnog centra za fizičku kulturu, i što bi bilo normalno da zajedno rade na tim stvarima. Ali sad je bio sretan što je sačuvao glavu. Ako treba, iščupat će i noge malom saboteru zbog kojeg je imao već toliko neprilika.

- Ne brinite - reče spremno.

-1 da se razumijemo, Dabo - male zakrvavljene oči izroniše iznad okruglih naočala. - Nikakvih smicalica, nikakvih trikova i pokušaja da potajno obavijestite druga Lobu. On za *NE ZNA!*

- Ma kakvi... ma kakvi - huktao je Dabo.

- Znete, Dabo, još kao dijete, kad bismo se igrali lopova i policajaca, sigurno znate tu igru, ja sam uvijek htio biti policajac. Uvijek! To je moj, da tako kažem, najmiliji dječji san. Na žalost, nikad mi se nije dokraja ostvario. Umjesto da

završim na nekom kriminalističkom odjelu, eto, vidite, zapao me Državni centar za fizičku kulturu. Što se može? Što je, tu je!

On pruži ruku Dabi koji se spremao otići i ovaj je zdravom ljevicom primi pažljivo kao komad vrijednog porculana. Dok je izlazio i zatvarao vrata, osjećao je kako mu je kamen od tone pao s vrata. Što se tiče igre lopova i policajaca, naravno, Dabo je u toj igri uvijek bio onaj koga su policajci lo-
vili.

O djednom su se počele događati čudne stvari. Za Martina prilično neugodne. On, koji je uvijek imao dobre ocjene, sad je najednom, nepunih mjesec dana pred kraj školske godine, nanizao nekoliko jedinica. U jednom je danu dobio odmah tri uzastopce.

Prvu iz matematike. Ni prije nije s tim predmetom bio u najboljim odnosima, ali se uspijevaio održavati. Profesorica matematike bila je žena pred mirovinom, koja ga nije previše voljela. Hodala je polako i teško, a na isti način je i govorila. Iz njenih su se usta rečenice izvlačile kao trakavica. Martinu se činilo katkad da bi mogao zaspati dok su iz njenih usta monotono tekli brojevi, jednadžbe, razlomci, decimale i ostala matematička mučila. Imala je proširene vene na nogama, otečene zglobove i čeznula Za mirovinom. Ona mu je zabi-berila prvu jedinicu tog dana. Mora se priznati da se mučio na ploči sa zadatkom koji mu je postavila, da je pokušavao na sve načine, ali nije išlo. Hladno i mrzovoljno ga je gledala bez riječi i bez želje da mu pomogne. Upravo je to Martina najviše i začudilo. Ona je inače ipak davala upute ali sada je šutjela. Njeno kameno lice beščutno je pratilo kako pogrešne brojke izlaze ispod krede u Martinovoj ruci. Bio je to

zadatak, uostalom, koji nitko u razredu nije uspio riješiti, čak ni najbolji matematičari. Velika jedinica iz matematike bila je prva u seriji.

Još se nije ni oporavio od tog udarca, a već se druga debela jedinica sjajila kraj prve. Kemija. Taj je predmet inače volio, naročito rad s epruvetama i plamenicima; dobro se snalazio u Mendeljevljevom sustavu, znao napamet sve kemijske elemente, isto tako i formule kiselina, lužina i njihovih soli. Imao je vrlo dobre ocjene tijekom cijele godine i profesor, suhonjav, blijed tip s podočnjacima čak ga je simpatizirao. Bio je to zbunjen čovjek koji je neprestano vadio veliku maramicu iz džepa i brisao nos iako nije bio prehladen. Koji put je istom maramicom znao obrisati i epruvete nakon pokusa ili čak prebrisati cijeli stol. Tužio se često na zdravlje. Svi su znali da živi sa ženom i odraslom kćerkom u maloj garsonijeri i da već godinama od škole čeka veći stan. Kad je prozvao Martina, prvog po redu, postavio mu je pitanje na koje je u cijelom razredu odjeknuo žamor. Martin je zbunjeno ostao gledajući u ploču. Bilo je to pitanje iz gradiva koje još nije predavao.

- Druže profesore, to još nismo učili - rekao je Martin.

Profesor izvadi maramicu i automatski prijede njome preko nosa. Imao je konjunktivitis i nastojao se ne susresti s Martinovim pogledom.

- Jesmo, jesmo - mrmljao je iako je djelovalo da i sam u to ne vjeruje. U razredu je žamor postao jači. Čuli su se povici: - Martin ima pravo! Niste to predavali! Nismo to učili! Nemamo pojma o tome! - ali se on naglo podigne na prste i prodere:

- Dosta! Nećete me vi učiti! Odgovori, Martine, na pitanje koje sam ti postavio!

Martin mu je pokušao uloviti pogled, ali je on to uspješno izbjegavao.

- Ne znaš? - pitao je kao da mu se žuri. Martin ga je sad već mirno motrio. Znao je što slijedi i pokušao ga prezirno pogledati. Bilo je to jedino što je mogao učiniti, jer je profesor kemije nervozno upisao jedinicu i ne ponavljajući pitanje. Dok je upisivao ocjenu, Martinu se učini da mu ruka drhti. Martin je sjedio zamišljen pokušavajući objasniti što li se to dogodilo u nepuna dva sata. Treći sat bila je povijest. Predavao je mladi, brkati i bradati profesor, čovjek koji je obožavao nogomet i poput njih dolazio u trapericama u školu. Volio se šaliti, pričajući im viceve kojima se cijeli razred smijao zajedno s njim i tad su mu se vidjeli zdravi zubi. Martina je volio, baš kao što je i Martin volio povijest i njega. Kad bi uzeo knjigu da ponovi gradivo, ustanovio je da u predavanju profesora povijesti ima više činjenica i zanimljivih podataka nego u udžbeniku. Zvao je sve učenike »junaci moji« i kad bi koji od njih doista dobro znao, prilazio bi mu, pružao ruku čestitajući i zapisivao peticu. Razred ga je obožavao i svi su se trudili da ga ne razočaraju. Nakon neugodnih iskustava u prva dva sata, Martin je i sat povijesti dočekao sa strepnjom, ali je on prošao kao i uvijek. Bio je to samo kratak interval, mali predah pred konačni slom koji je uslijedio neposredno nakon zvona. U razred je ušao profesor iz dokumentacije. Martin je sa zebnjom motrio njegov mlitavi korak i njegovo spužvasto lice s pospanim očima vođenjaka. Podsjetio ga je na druga Lobu. I u kretnjama ovog

profesora bilo je nešto od razvučena tijesta, baš kao što i u nekih drugova iz razreda koji su uvijek učili gradivo unaprijed. Takve je čak profesor dokumentacije najviše volio. Martin je na njegovoj ljestvici simpatija bio gotovo pri dnu. Bila je to uzajamna netrpeljivost, jer Martin nije ni njega podnosio. Već sam pogled na njegovo lice oduzimao mu je svaku volju da ga sluša. Bilo je dovoljno otvoriti knjigu i pratiti rečenice da se ustanovi potpuna sličnost s onim što profesor govori.

Čekao je sa strepnjom što će se dogoditi, jer slutio je da mu danas zvijezde nisu naklonjene. Vrijeme je teklo, profesor je ispitivao, oni koji su odgovarali znali su bolje ili slabije i Martin se gotovo uljuljao u drijemež. Sat je prolazio i on s olakšanjem pomisli kako je ovaj put izbjegao nesreću jer je ostalo još malo do zvona - kad začuje svoje ime. Pitanje nije dobro čuo.

- Molim vas, hoćete li mi ponoviti.

Profesor je ponovio i Martin pomisli da bi vjerojatno tako ribe postavljale pitanja kad bi im netko dao dar govora. Sabrao se ali pitanje nije ponovo razumio. Tražila se, koliko je mogao shvatiti, definicija nekog pojma napamet.

- Molim vas, hoćete li mi ponoviti - rekao je još jednom.

Slušao je pažljivo, i glas profesora se najednom odvojio od rečenica koje je izgovarao. Učinilo mu se da glas dolazi jednom, a rečenica drugom stranom do njegovih ušiju i da se ta dva bezlična zvuka spajaju u njegovoj glavi.

- Nemojte se ljutiti, nisam dobro čuo. Hoćete li mi još jednom ponoviti?

Neki su se đaci počeli smijati, vjerujući kako se sprda i zato ga vodnjikave oči pogledaju s mržnjom.

- Nisi čuo, je li? Misliš da sam ja gramofonska ploča?
- Ne... ne... - pokušao je spasiti što se dade.
- Dosta! Sjedi - pale su dvije oštre naredbe. - Ne znam da li ću ja čuti tebe drugi put, kad se budeš javljao da ispraviš ovu jedinicu.

Martin nije bio siguran da li je ta ljutnja bila stvarna ili hinjena, jer mu se učinilo da se profesor usput malo i nasmijsao, jedino je bilo očito da je i treća jedinica tog dana ušla u imenik pod njegovim imenom.

Htio je o svemu razgovarati s Veronikom i odmah nakon zadnjeg sata je odjurio u park kraj škole gdje su dogovorili sudar. Sjeo je na klupu. Vrijeme je prolazilo, ali Veronike nije bilo. Postao je nestrpljiv i ušetao se gore-dolje uz rub tratine pogledavajući u smjeru odakle bi morala doći. Park je bio sasvim prazan, premda su tu često dolazili djevojčice i dječaci nakon škole, pušili i ljubili se. Na klupi nedaleko od njega, ležao je izvaljen pijanac i hrkao. Kad prođe pola sata, Martin se ozbiljno zabrine. Bilo je to prvi put da Veronika ne dolazi na dogovoreni sastanak. Uplašio se da joj se nije što dogodilo. Trkom je iz parka krenuo prema njenom stanu u starom gradu. Zvonio je na vratima dugo i uporno, ali nitko nije otvorao. Osluškiavao je prislonivši uho na debela, starinska vrata, ali unutra je vladao potpuni muk. Zabrinut se vratio kući odlučivši da ponovo dođe pred večer. Smrknuto je i šutke, odmah nakon pozdrava, otišao u svoju sobu.

Djed je samo kratko upitao: - Je li nešto jako ružno?

Martin je odmahnuo glavom, premda mu je bilo na vrhu jezika da prizna za jedinice. Legao je na krevet i zagledao se u veliki zidni sat. Polako, kao da odmotava osjetljiv film, još

jednom je obnovio sve slike jutarnjih događaja u školi. Tri jedinice!! To mu se još nikad nije dogodilo. Najteže mu je palo, ipak, što nije došla Veronika. Siguran je da to ne bi namjerno učinila i bojao se povjerovati da joj se što ružno dogodilo. Kad se vani počeo hvatati mrak, on ustane i izađe iz sobe. Djed je čitao knjigu i samo je podigao pogled kad je vidio da žurno izlazi. On nije posebno kontrolirao njegove dolaske i odlaske jer je Martin disciplinirano poštivao dogovor da se nikad ne vrati u kasne sate kući.

Dok se vozio tramvajem, osjetio je kako ga hvata nervoza i kako gori od želje da sazna što je s njom. Stigao je zadihan pred njenu kuću i pogledao prema prozorima. Bili su u mraku i na prozoru njene sobe bili su navučeni drveni kapci. Srce mu se ispuni strepnjom i on se popne drvenim stubama do ulaznih vrata. U stanu je bio mrak i nije se čuo nikakav šum iznutra. Očito nije bilo nikoga kod kuće. On je za svaki slučaj ipak pozvonio nekoliko puta, a kad se nitko nije odazvao, na komadiću papira je napisao poruku.

»Veronika! Čekao sam te u parku i dva puta tražio kod kuće. Javi mi se sutra, svakako!«

Potcrtao je riječ »svakako« i bez potpisa ugurao ceduljicu među vrata. Izašao je i sjeo kraj fontane s kipom čovjeka koji se bori sa zmijom. Razjapljena zmijina usta sada su bila suha i opasno zijevala. I dno fontane kamo je voda padala bilo je skoro suho, osim par mutnih lokvica u kojima su ležali opušci, smeće i pet-šest komada kovana novca. Zabio je glavu u dlanove i netremice motrio neče li se odnekud pojaviti. Mora da je odsjedio sat vremena, sve dok ga nije prenulo zvono s katedrale. Pomisli kako je vrijeme da krene, jer je sigurno neče dočekati.

»Da je naglo otputovala, našla bi načina da mi se javi«, mučilo ga je dok se vraćao tramvajem. »Nema, doduše, nikoga kod kuće. Možda su svi otišli u goste, u kino ili na koncert?«, tješio se iako mu se strepnja uvukla u srce. Sišao je na stanici od koje je do njegove kuće bilo još nekoliko minuta hoda. Trebalo je proći dugačku ulicu niskih jednokatnica uz koje su bili vrtovi i dvorišta. Nalazilo se tu nekoliko limarskih, bravarskih i auto-mehaničarskih radionica. Zatim blok novih stambenih zgrada, visokih deseterokatnica na kojima su prozori bili osvijetljeni i u čijim se okvirima jasno vidjelo što stanari rade. Ti su prozori bili jedino osvijetljenje u ulici, jer su na nekoliko mjesta ulične svjetiljke bile razbijene, a one preostale nisu davale raskošnu rasvjetu.

Iza tih visokih zgrada sa staklenim ulazima, čistina s malom stazom skraćivala je put do susjedne ulice. Oko staze je rastao korov i ležali ostaci građevinskog materijala. Takva zaboravljena građa obično stoji i po nekoliko mjeseci, dok je ljudi ne raznesu ili se ne izgubi u korovu i zatrpa zemljom. Na sredini čistine stajao je gol na koji su dječaci preko dana pucali.

Tom je čistinom Martin uvijek išao kući. Skraćivao je na taj način put za stotinjak metara. Zaokupljen mislima uputio se stazom. Martin je znao stazu napamet, prošao je njome bezbroj puta i mogao ju je i po najgušćem mraku pretrčati. Negdje iz trave javljao se cvrčak.

Veronika mu je neprekidno bila u glavi, tako da nije odmah primijetio da uz veliki kontejner za smeće stoje dvije visoke figure. Tek kad su se pomakli za korak i stali pod slabo svjetlo s prozora, Martin ih spazi i malo se lecne. Nije se

uplašio, ali je oprezno zakoračio. Ta je četvrt slovila nekoć kao opasni dio grada. Bilo je tu nekada dosta teških uličnih tučnjava, krađa i provala, pijanih napastovanja i grubih svađa. Djed mu je o tom pričao, jer je svega toga uglavnom nestalo. Naročito otkako su izgrađeni blokovi novih kuća.

Bilo mu je ipak čudno što ova dvojica stoje tu, kao da čekaju da netko naiđe. Zakoračili su prema njemu. Bili su nekoliko metara daleko, ali im nije još uspio vidjeti lica. Bilo je samo očito da su dosta stariji od njega. Martin ih odluči zaobići i skrene sa staze, ali i oni učiniše još jedan korak u tom smjeru. Nije to više bilo slučajno. Pomisli kako bi najbolje bilo da najednom potrči. Teren sigurno poznaje bolje od njih i po mraku će se bolje snaći.

Tad ga jedan od njih iz mraka upita:

- Jesi li ti Martin?

Okrenuo se prema njima.

- Jesam - rekao je zbunjeno. Bili su na metar od njega i on tek sad razabra lice jednog od njih. Imao je ožiljak iznad gornje usne. Zatim je osjetio udarac. Jak i točan, ravno po sredini lica, u usta. Dočekao ga je nespreman i osjetio kako mu vrhovi prednjih zubi sijeku usnu i kako tetura natraške. Sagnuo se automatski i drugi mu je udarac fjučnuo iznad glave, ali ga je istog trenutka snažno dohvatila noga onog drugog po rebrima. Osjetio je oštru bol, ali uspio je odskočiti da izbjegne novi udarac drugoga napadača.

- Čekajte... - viknuo je glasno, ali su oni bez riječi i dalje udarali. Opet ga zahvati noga, jak udarac vrhom cipele u bedro i nekoliko promašaja šakama koje su mu sijevnule iznad glave. Borba je bila uzaludna. Šutljivo su nasrtali i njihove

su ruke i noge neumoljivo hujale kroz zrak. Znao je da je najbolje umaći ako ne želi izvući velike batine. Osjetio je kako mu je gornja usna vrela, kako sve jače bubri i to ga ispuni nemoćnim bijesom. Skretao je lijevo-desno, kao da vozi slalom, jer su ga pokušavali okružiti i u jednom trenutku slaba zraka svjetla s prozora odozgor, dobro osvijetli lice napadača s ožiljkom. Martin se sagnuo izmakavši jednom divljačkom udaru nogom i onda se naglo uspravio i iz sve snage zamahnuo uvis. Osjetio je kako mu šaka udara između tvrdog dijela nosa i oka i čuo kako je napadač zastenjao. Istovremeno je do njega doprla ružna psovka.

- Razbit ću ga, razbiti na komadiće - i salva teških udaraca sruši se na Martinovu glavu. Uzmicao je uspješno, ali ga jedan opet dohvati po već povrijeđenom mjestu. Osjeti krv u ustima. Potrčao je prema kontejneru, a oni u stopu za njim. Pomisli kako bi najbolje bilo vikati u pomoć, ali dok ga netko čuje i stigne, isprebijat će ga. Trčao je oko kontejnera, a oni su dahtali iza njega. Onda se razdvoje, svaki na svoju stranu, ne bi li ga dohvatili u sendvič. Jedini mu je spas bio da potrči stazom preko čistine svojoj kući. Čuo je topot nogu iza sebe, kad najednom začuje korake što su prema njemu dolazili iz suprotnog smjera. Netko mu je trčao u susret.

»Ako im je to treći kompanjon, onda sam gotov«, prostruji Martinu kroz glavu, ali čovjek koji je grabio prema njemu, protutnji kao lokomotiva i on u djeliću sekunde prepozna razjareno lice svog djeda.

Trčao je bez riječi kroz mrak, kao demon, a ne kao čovjek koji prima mirovinu.

Začuje se jak tresak šake i bolan krik. Martin je stao u punom trku i okrenuo se. Njegov progonitelj je glavu sagnuo nad travu i držao se rukama za trbuh, a nad njim se nadvila čelična ruka njegovog djeda, dok mu je drugom snažno stezao vrat. Progonitelj je krkljao i hvatao zrak dok je djed uzbuđenim i bijesnim glasom vikao:

- Ti češ tući moje zlato!!?... Gade jedan... Mojeg Martina!!

U taj čas naletio je drugi. Onako u punom trku nije još bio svjestan što se događa.

Gotovo je natrčao na djeda.

- Djede, pazi - viknuo je Martin iako je to bilo sasvim suvišno. Godine provedene po lukama gdje vladaju tvrdi zakoni mornarskih šaka ostavile su traga i na starom brodskom kuharu. On ispusti vrat prvog napadača, koji se skljoka jaučući, i naglo sagne glavu ispruživši je i napevši vratne mišiće kao drveni ovan kojim su nekada razbijali vrata tvrđava. Drugi je napadač naletio u punoj brzini, pa je bilo prekasno da skrene lijevo ili desno. Ispružena djedova glava pogodila ga je poput čelične kugle u grudi i odbacila gotovo dva metra. Izbilo mu je to dah iz grudi i on zamlatara rukama po zraku. Martin pride, ali mu djed dovikne:

- Ostani gdje si dok ih ne sredim!

Neopisiva radost ispuni Martinove grudi. Gledao je s užitkom kako djed prilazi drugom napadaču, koji se bio pribrao i zauzeo tobože nekakav opasan gard za borbu. Djed je polako prilazio, a stisnute šake visile su mu niz bedra.

- Stanite, ja znam karate - prijeteći je vikao napadač ispruženih ruku i raširenih dlanova i povlačio se korak po

korak. Drugi se pridigao i držao za vrat. Djed je osvajao prostor.

- Sredit ću vas... kažem vam... ja znam kar... - nije uspio do kraja izgovoriti riječ, kad ga munja iz djedove šake sastavi po zubima, na onom mjestu gdje je njegova šaka prije par minuta bila pogodila Martina. Ovaj udarac bio je ipak mnogo teži. Uspio je izgovoriti još samo »te«, pa je taj »te« izletio zajedno s njegovim slomljenim zubom iz usta. On strahovito jaukne i zaplače. Drugi napadač kao da je skupio ponovno hrabrost ili mu je popustila bol u vratu, zakoračio je prema djedu, ali kad je vidio kako mu je prijatelj prošao, zastao je i bojažljivo podigao ruke.

- Ne... ne... nemojte.

Djed mu priđe, ali ga ne udari šakom. Raširio je dlan i odvalio mu snažan šamar.

- Bježite! Bježite, da vas nikad više ne vidim - viknuo je i oni zateturaše prema velikom kontejneru. Martin se baci u naručaj djedu. Tvrdi prsti nježno su ga gladili po glavi.

- Jesu li te povrijedili? - pitao je djed zabrinuto.

- Jesu, malo. Dobro si ih isprašio. Nisu se nadali da će tako proći.

Oni krenu puteljkom prema kući. Najednom Martin zastane.

- Djede, kako si saznao da su me napali?

Djed se nasmiješio.

- Čekaj, strpi se malo. Vidjet ćeš kad dođemo.

Kućna vrata bila su otvorena. Djed ih je u silnoj žurbi zaboravio zatvoriti za sobom. Ušli su u kuhinju. Ondje je za

stolom sjedio sitan dječak i bojažljivo se osvrtao uokolo. Bio je to onaj isti dječak koji je Dabu prvi put doveo u šumu da potajno gleda Martina. Lice mu je bilo zabrinuto i oči uplašene i vlažne. Kad ugleda Martina, pritrči i zagrlji ga. Krupne suze tekle su mu niz obraze.

- Jesu li te jako, Martine? Krvava su ti usta.

Martin prepozna dječaka. Bio je to mališan koji je stanovao nekoliko ulica dalje, a dolazio se često igrati na čistinu gdje su njega maloprije bili napali. Sretao ga je i u šumi kad se vraćao s Falstaffom i uvijek bi ga mališan pozdravio. On obrisa maramicom usta i zagrlji ga.

- On mi je rekao - reče djed i pogladi mališana po glavi. Došao je maloprije sav uzbuđen i rekao kako zna da te dvojica mladića čekaju i da će te istući.

- Kako si to saznao? - obrati se Martin dječaku.

- Čuo sam kad su se dogovarali.

- Ti ih znači poznaješ?

Dječak je šutio i gledao u pod.

- Što je, poznaješ ih ili ne? - pitao je Martin.

Dječak napokon podigne glavu. U očima su mu svijetlile suze.

- Da. Jedan od njih je moj brat.

Martin i djed se pogledaše. Onda djed zagrlji dječaka i posjedne ga ponovo na stolicu uza stol. Izvadio je iz frižidera puding preliven sokom od malina i orasima. Stavio ga je pred mališana. Svi su sjeli za stol. Martin je pipao prstom razbijenu usnicu koja je bila prilično natekla.

- Čuo sam kad su se dogovarali... - govorio je mališan uzimajući malom žlicom puding.

- Zašto? - pitao je Martin. - Zašto su to učinili?
- Dobili su novac. I ja sam ga jednom dobio. Ne bih nikada više...

- Tko vam je dao novac? Tko? - bio je nervozan Martin.

- Dabo - reče mali. - Drug Dabo! Jedan veliki, debeli čovjek.

Martin se samo zagleda u djeda.

- Meni je dao zato da mu pokažem gdje ti skačeš u šumi - nastavi mališan. - Odveo sam ga jednom onamo...

- Dabo? - ponovio je Martin zamišljeno.

-Jučer je došao mojem bratu i njegovom prijatelju i razgovarao.

- Ti si to čuo?

- Sakrio sam se da me ne vide. Dabo im je rekao da će dobiti novac ako te malo natuku.

- Dabo im je za to dao novac?

- Samo pola. Pola nakon obavljenog posla. Znao sam kad će te čekati. Vidjeli su kad si otišao u grad i cijelu večer su čekali.

- Koliko je star tvoj brat? - upita zabrinutim glasom djed.

Sjetio se oštih udaraca koje je podijelio jednom i drugom. Možda je čak malo pretjerao u žestini.

- Devetnaest godina. Njegov prijatelj ima dvadeset. Ne volim ih. Ništa ne rade. Samo vise po kafićima cijeli dan. Tata je ljut na njega, a mama plače. Ona krađa u samoposluživanju prije mjesec dana, znate... - dječak zastane. Gledao je oprezno u djeda i Martina.

Djed ga pogladi nježno po obrazu što se zacrvenio.

- Jedi - reče. - Ima još. Samo jedi. Zaslužio si.

- Volio bih da ste ih jako... Oni su zavrijedili batine.

Martin je utonuo u misli. Kakav dan! Najednom se cijela ta mora počela sređivati. Činilo mu se da pomalo lovi konce. On pogleda dječaka:

- Nije ti žao što si ga izdao? On je ipak tvoj brat!

Dječak ga je gledao. Njegove oči bile su pametne, ozbiljnije i starije od njegovih godina.

- Ti mi više značiš - reče. - Ti si strašan! Gledao sam te par puta u šumi. Oni se mogu sakriti pred tobom.

- Hvala - reče iskreno Martin. - Što da ti poklonim?

- Ništa - ponosno će mališan.

- Volio bih ti nešto dati.

Dječak se zamisli. Oči su mu najednom veselo zaigrale.

- Tata mi je prošli tjedan napravio akvarij, a nemam još ni jednu ribicu. Nemamo baš novaca...

- Dogovoreno - prekine djed. - Sutra ti i ja idemo u kupovinu najljepših akvarijskih ribica.

- Bojim se. Ako me vidi brat, bit će mu sve jasno.

- Dobro. Onda ću ih sam izabrati po svom ukusu. Imaj povjerenja. Sutra pred večer dođi po njih.

Djed mu pruži ručtinu a mališan svoju malu šaku.

- Idem sad - reče bojažljivo i odgurne praznu šalicu iz koje je nestalo i pudinga i malinova soka i oraha. - Tata radi u noćnoj smjeni, ali mama će biti zabrinuta. Da brat sazna što sam učinio, prebio bi me na mrtvo ime.

- Ne brini - reče Martin i pruži mu ruku.

- To je samo naša stvar - nastavi djed. - Ne zaboravi sutra doći po ribice.

Mališan se zahvali i ode. Slušali su kako se njegovi koraci gube niz ulicu. Djedovo je lice bilo zabrinuto.

- Čudno je to. Najednom mi je žao što sam one fakine tako jako istukao. Daj da ti dezinficiram tu ranu.

- Nije opasno - rekao je Martin, ali je djed već izvadio iz ladice vatu i alkohol.

Bol u bedru još je muklo tinjala. Onda mu pred oči iskrсне velika glava sa sitnim zlobnim očima.

- Dabo! On je sve ovo zakuhao. I oni iz Državnog centra.

- Imaš pravo, pretjerao je - složi se djed ozbiljnim i mirnim glasom. - Pretjerao je toliko, da je vrijeme da ga kaznimo. Ima načina...

Djedovo obećanje da će kazniti Dabu ublažilo je u Martinu napetost koju su bile izazvale sve neprilike toga dana. Iako je djed rekao da neće više biti tučnjave, Martin poželi da je bude. Još jednom. Svim je srcem priželjkivao još jednu tučnjavu. Jednu, ali vrijednu. Htio je vidjeti kako neka jaka šaka udara Masnog Dabu usred salasta lica, ondje gdje je ruka iz mraka, koju je on bio unajmio, pogodila Martina. To bi ga ispunilo punim zadovoljstvom. Želio je vidjeti Dabu kako krvari. Da ga jako boli i da krvari.

Sutradan je Martin, pun strepnje, potražio Veroniku. Njena škola bila je kraj njegove. Zgrade su se dodirivale bočnim zidovima, imale su i zajedničko dvorište, rukometno i košarkaško igralište, ali su ulazi u svako od njih bili iz druge ulice. Otišao je u pauzi između drugog i trećeg sata i zatekao je na stubištu. Bila je blijeda i, činilo se, neispavana. Kad ga je ugledala, pritrčala mu je i grčevito ga uhvatila za ruku. Pod lijepim, zelenim očima vidjeli su se podočnjaci.

- Martine - rekla je uzbuđeno - tko ti je to napravio?

Gledala je njegovu rasječenu usnicu i plavu modricu na jagodici.

- Tražio sam te jučer, što se dogodilo? - upita on umjesto odgovora.

Držeći se čvrsto za ruke, spustili su se u školsko dvorište. Đaci su razgovarali u grupicama, trčali naokolo i dovikivali se. Oni se povukoše do podrumskog prozora, gdje su mogli biti sami. Martin joj ukratko ispriča što mu se jučer sve dogodilo. Nije prešutio ni seriju jedinica. Ona ga je slušala gricajući čuperak kose koji joj se ljuljao blizu usana. Neprekidno ga je držala za ruku.

- A ti, što je bilo s tobom? Zašto nisi došla?
- Nisam mogla. Mama je došla po mene.
- Stvarno? - začudi se on. - To prije nije nikad...
- Nije.
- A gdje ste bili navečer? Ostavio sam ti poruku na vratima.

- Našla ju je mama... - ona malo zastane. - Bili smo na koncertu. Nakon toga išli smo na piće. *Cocktail*. Mislim, mama i tata. Ja sam išla s njima.

- Tako - mirnije će Martin. - Već sam se uplašio da ti se nije što dogodilo.

Veroniki su zadrhtale usne i onda brižne u plač.

- Veronika! Što je? Znači, ipak se nešto dogodilo?
- Moram ti reći - govorila je kroza suze. - Mama će dolaziti svaki dan po mene.

- Zašto? To znači da se više nećemo...

Ona potvrdi glavom i dlanom obrisu suze.

- To je zbog cedulje na vratima?
- To nije spomenula. Rekla je da moram paziti s kim se družim. Pogotovo sad kad postoji mogućnost da dobijem stipendiju u Beču.

- Dobit ćeš stipendiju? - iznenadi se Martin.

- Da. Neki dan su mamu obavijestili iz Zavoda za veze s inozemstvom. To je neki seminar za violiniste. Tri i pol mjeseca kod jednog poznatog profesora. Prije nikad ništa, a sad odjednom - Beč!

- Pa to je lijepo! Stvarno lijepo - govorio je Martin, ali pomalo tužno.

- Ona je sasvim poludjela od toga. Meni se tamo ne ide. Meni je te violine preko glave. Sviram samo zato jer me ona sili...

- Nemoj, to je u redu. Iskoristi tu priliku - smirivao ju je Martin. - Ali ne razumijem samo zašto tako govori? Je li rekla da sam ja to loše društvo?

- Nije rekla ništa izričito. Samo to da su je u Zavodu upozorili da pripazi s kim se ja družim, jer i stipendija dosta o tome ovisi. Prati me i na satove violine. Hoće da stalno idem s njom na koncerte, izložbe. Potpuno me je zarobila. Taj seminar joj je sad najvažniji! Po cijeli dan mi govori: »Moraš u Beč. Moraš!« Traži da vježbam dvaput više. Postala je neizdržljiva.

Martin je gledao u pod. Nije mogao shvatiti da se neki nepoznati ljudi iz Zavoda za veze s inozemstvom brinu o tome s kim će se Veronika družiti. Zašto bi to njih zanimalo? Bilo mu je sve to čudno, ali nije htio više razbijati sebi glavu i zato je samo upita:

- Kakav je bio koncert?

- Dobar. Zapravo, meni je bio dobar. Bili su s konzervatorija. Mamu je najviše zanimalo susret poslije koncerta. Bio je i taj glavni iz Zavoda.

- Jesi li ga upoznala?

- Jesam. Bili su i drugi iz Zavoda. Jedan od njih mi je nekoliko puta napomenuo kako moram paziti s kim se družim, jer ima dječaka sklonih tučnjavama i krađi. I da bih se morala družiti sa svojim prijateljima koji sviraju, jer je za mene to najkorisnije. Sranje!

- A tvoja mama?

- Mama je rekla da drug iz Državnog centra za fizičku kulturu isto tako dobro...

- Što? - krikne Martin. - Koji drug?

- Bio je tu i prijatelj šefa Zavoda.

Veronika pogleda Martina. Sjetila se neugodnosti koje je on imao s ljudima iz one ustanove.

Martin osjeti kako mu tijelo drhti.

- Opisi ga! Sjeti se, molim te... Je li bio možda velik, de-beo, s velikom glavom?

- Ne, nije - uzvratiti Veronika. - Bio je... bio je nekako bezličan... tako... srednjeg rasta, tamne kose... puši lulu.

- Lobo! - vikne Martin. - To je mogao biti samo Lobo!

- Ne znam. Nisam mu čula ime. Znam samo da mi je išao na živce zajedno s ostalima i jedva sam čekala da odem kući.

U školi je zvonio kraj odmora. Trebalo se rastati.

- Oni hoće da ja učinim nešto za njih što ne mogu - reče Martin.

- Misliš da ti se osvećuju?

- Još gore! Mislim da mi žele nauditi. Ozbiljno.

- To su odrasli ljudi, Martine. Tebi je petnaest godina. Mogao bi im biti sin. Kako mogu? Zašto?

- Veronika, zvonilo je. Zakasnit ćeš na sat - reče Martin vidjevši da je dvorište sasvim prazno.

- Ti moraš... moraš to nekome prijaviti. To ne može tako dalje.

- Kome?

- Možda na miliciju?

- Ne znam. Što da im kažem?

- Netko te mora zaštititi. Mora! Hoćeš da ja kažem svom tati? On ima dobrih veza, a nije kao mama. On bi to razumio.

- Ne - brzo je reagirao Martin. - Nemoj! - Moj djed je tu. Veronika, mislim da sad stvarno moramo...

- Fućka mi se za sat! Ti si mi najvažniji - oči su joj opet bile mutne od suza - Martine, ja te volim! Volim!

- I ja tebe - reče on i osjeti kako i njega najednom nešto steže u grlu i kako mu ispod kapaka titra slana tekućina, ali ne bi suzu pustio pred njom. Bio je sretan što postoje tako dva krasna bića kao što su Veronika i njegov djed, koji ga vole i koje on voli cijelim srcem. Onda je upita:

- Mi ćemo se ipak viđati, zar ne?

- Naravno, naravno! Nitko me ne može spriječiti da te vidim. Nitko!

Gledala ga je i iz njenih krupnih očiju vrcalo je tisuću zelenih zvjezdica prkosa i ljubavi.

Ona otrči a on je gledao za njenim dugim nogama u tra-pericama. Prije nego što je ušla u svoju školu, okrenula se i poslala mu rukom poljubac. Mahnuo je i pojurio prema svojem razredu. Hodnici su bili pusti jer je nastava već odavno bila počela. Pred vratima zastane, skupi zrak u plućima, pokuca i uđe. Svi učenici pogledali su u njega i u razredu zavlada tišina. Profesor zemljopisa, koji je do tog časa predavao, također ušuti i pogleda prema njemu.

- Oprostite, morao sam... morao sam nešto obaviti.

Martin je to rekao tiho, kao da mu je i samom neugodno što ne zna lagati.

Profesor zemljopisa ne reče ništa. Samo je gledao i žmirkao. U kutovima njegovih očiju skupile su se male, bijele grudice i nos mu je bio pun modrih i crvenih žilica karakterističnih za kronične pijance. On je bio jedan od najvećih pijanaca koji su ikad na toj školi predavali. Znalo se za taj njegov porok. Imao je čak i neugodnosti, jer je nekoliko puta zatečen pijan na satu. Događalo se da predaje o Afganistanu, a štapom na karti pokazuje Vijetnam, ili pak govori o glavnom gradu Sirije, a štap mu se pijano ljulja nad Tripolijem. Jednom je tako, pod gasom, pokazujući dokle se protežu granice Sovjetskog Saveza, prešao štapom preko Bugarske, Rumunjske, Mađarske i Čehoslovačke, i išao bi sigurno još i dalje, gore prema Poljskoj, da se razred nije grohotom nasmijao. Svi su znali kako je u stanju zapiti cijelu svoju plaću. Uspio se u posljednje vrijeme koliko-toliko disciplinirati.

Gledao je u Martina mljackajući ustima i žmirkajući i pokazao mu glavom da sjedne na mjesto. Prišao je prozoru i zagledao se van. U razredu je vladala tišina. Nešto se moralo dogoditi.

- Deset minuta - rekao je profesor zemljopisa patetičnim glasom. - Tako malo vremena, a svašta se za tako kratko vrijeme može naučiti.

- Eto, može se naučiti nešto i o oblacima - nastavio je profesor gledajući u nebo. Prozor je bio neopran i prašan, pa se kroz tu membranu od stakla i nebo činilo mutnije.

- Dakle, što su oblaci i kako ih dijelimo? Reci nam, Martine! Ne tražim puno. Jedno jedino pitanje za ocjenu.

Povukao je prstom po prozorskoj plohi i na prašnim mjestima vidjela se pruga.

- Dakle, na koliko rodova dijelimo oblake?

Martin je ustao. Šutio je i gledao u pod.

- Ako nisi čuo, ponovit ću još jednom - rekao je tobože ljubazno. - Na koliko rodova dijelimo oblake? Dovoljno je da nabrojiš samo tri-četiri.

Martin je ostao nijem. Bilo bi besmisleno reći kako to nisu učili. Znao je da je profesor zemljopisa o tome sigurno govorio u ovih deset minuta dok ga nije bilo na satu. Šutio je i čekao da mu upiše jedinicu.

- No? - smijuckao se profesor. - To je pitanje na koje bi svatko u ovom razredu mogao odmah odgovoriti. I ti bi da nisi izgubio deset dragocjenih minuta.

Da bi potvrdio svoje riječi, on prozove pet đaka. Odgovarali su kao iz topa.

- Oblaci su vidljive nakupine vodenih kapljica i kristala koji lebde u atmosferi. To su: *cirrusi*, *cumulusi*, *stratusi*, *altostratusi*, *cutnulon im busi*!

Pitanje je doista bilo više nego lagano. On priđe imeniku i mirno upiše Martinu jedinicu.

»Četvrta,« pomisli, »mogao bih pasti razred.«

Sjetio se onog jutra kad mu se učinilo da Dabu vidi u školi, i sad mu je nakon četvrte jedinice postalo jasno da se nije radilo o priviđenju. Dabo u školi, iznenadna serija jedinica, napad i tučnjava u mraku, potplaćivanja, savjeti druga Lobe Veronikinoj mami... Sve se slijevalo u jedan kanal kojim je tekla ta prljava bujica zavjere protiv njega i taj je kanal vodio samo u jedno mjesto: veliku zgradu Državnog centra za fizičku kulturu. Martin prvi put osjeti strah. Dubok, iskon-

ski strah kakav nije nikada dotada osjetio i za koji je vjerovao da ga mogu samo odrasli osjetiti. Vidio je, doduše, slične situacije u filmovima, gdje moćne i mračne organizacije progone nevine junake. Pročitao je i nekoliko knjiga slična sadržaja, ali sve je to uvijek bilo izvan njega. Mogao je na-prosto ostaviti knjigu ako mu se nije sviđala ili izaći iz kina. Ali uvijek je čitao do kraja i uvijek je ostajao na svojem sjedalu, jer je znao da dobri moraju na kraju trijumfirati. Na taj način lakše se bilo sroditi s mukama glavnog junaka, gotovo uživati u njegovoj koži i izlagati se opasnostima. Kraj je ionako bio unaprijed određen. Sve je bilo zadano u toj vječnoj borbi dobra i zla.

Ali to su bila lica koja su živjela na papiru ili celuloidnoj traci. Ovo što se njemu događa je *stvarno*. Okružen je ljudima od krvi i mesa koji su se urotili protiv njega, koji žive u njegovom gradu i od kojih je teško pobjeći. Činilo mu se da je preslab, premlad, unatoč podršci sjajnog djeda i divne Veronike, i da nema načina da se suprotstavi svim zamkama koje mu je priredila tako moćna ustanova kao što je Državni centar za fizičku kulturu i njegovi ljudi. I Veronika mu je danas rekla da ima samo petnaest godina, i on je to u ovom trenutku dušom i tijelom osjećao. U srce mu se uvukao strah, jalovi bijes i želja da pobjegne i da se skloni na neko sigurno mjesto gdje ga neće naći.

Prvi put je osjetio da bi ipak mogao zaplakati.

Na stolu je našao ceduljicu: OTIŠAO SAM KUPITI RIBICE. JELO TI JE U PEĆI, MALO GA PODGRIJ. BRZO SE VRAĆAM.

Martin otvori pećnicu koja je još bila topla. Našao je unutra zdjelu s rižotom od dagnji, koji je božanski mirisao. Djed je bio umjetnik u upotrebi začina i, dok je još plovio, vraćao se s putovanja s hrpom različitih bočica. Cijela jedna polica bila je puna mirodija čudnih naziva i one su i najobičnijem jelu davale poseban okus. Martin upali plin da podgrije rižoto, a dok je stavljao vilicu i nož na stol, pogled mu zapne na otvorene novine u kojima je jedan članak bio okružen crvenom olovkom. Članak nije bio velik. Naslov je bio ispisan krupnim slovima.

KONFERENCIJA ZA NOVINARE I DODJELA
ATLETSKIH PRIZNANJA UOČI SVJETSKOG KUPA

Zatim je pisalo da će se konferencija za novinare održati u restoranu hotela »PALAČA«, da će prisustvovati funkcionari Državnog centra za fizičku kulturu i da će tom prilikom biti uručene plakete najboljim atletičarima u protekloj godini.

Hotel »PALAČA« bio je podvučen debelom crvenom crtom, i Martinu nije bilo jasno zašto je djedu taj članak uopće toliko važan. Izvadio je ugrijano jelo, koje je sad još bolje mirisalo, i počeo jesti. S ormara mu Falstaff sleti na rame.

- Hej, Martine, Martine, istukli smo te fakine - kriještao je i Martin nije uspio zadržati smijeh. Nasmijao se grohotom, tako da je rižom iz usta posuo cio stol.

- Dobro, kad si to prije naučio?

- Istukli smo te fakine - veselio se Falstaff.

- Cijelo ste jutro trenirali, priznaj!

On pogladi papagaja prstom po kljunu, na što ovaj dreknu svoj poznati »MIRRRR« i strese perje na nižem krilu. Mora da mu se dopala rečenica jer ju je desetak puta ponovio. Martin je završio ručak kad se na vratima pojavio djed. Bio je dobre volje i fućkao je svoju omiljenu melodiju »*Oh, when the saints go marchin' in*«. U ruci je držao prozirnu plastičnu vrećicu s vodom u kojoj je plivalo desetak ribica raznih boja. Podigne ih uvis pred Martinom:

-Tu su! Kupio sam mu tri dugorepaskalara, dvagupija, pogledaj ova dva živahna *black mollyja*, ovaj okrugli, zove se *diskus*, skup je ko sam vrag.

- A ovaj žuti? - pokazao je Martin na krasnu ribicu sa žutom prugom preko trbuha.

- Ovaj žuti je... ne, ne znam kako se zove. Rekao mi je prodavač, ali sam zaboravio.

- Tu je i hrana za ribe. Toplomjer i mrežica za hvatanje. Misliš da će ga to obradovati?

Djed odloži plastičnu vrećicu s ribama i ostali pribor za akvarij i uzme novine koje su ležale na stolu. Kao da je htio sakriti ono što je potcrtao, ali Martin je bio brži:

- Zašto si to podvukao?

Djed se nasmije i izvuče novine ispod njegove ruke.

- Vidjet ćeš! Imam zgodan plan.

- U vezi Dabe?

- Da. Zar nismo rekli da krećemo u akciju?

- Oni će imati konferenciju i podjelu plaketa. Sigurno će i Dabo biti - rekao je Martin čekajući da mu djed otkrije malo više od svog plana.

- Drug Dabo me neće vidjeti. Samo osjetiti.

- Ne shvaćam. Što namjeravaš? - Martin je gorio od znatiželje.

- Baš si znatiželjan. Vidjet ćeš. Bit će o tome reportaža na televiziji. Gledat ćeš lijepo odavde iz sobe.

- Ništa ne razumijem. Zašto si toliko tajanstven?!

- Baš si gnjavator. Baš hoćeš znati?

- Hoću!

- U redu. Nek ti bude. Eto, kad sam pročitao članak u novinama o toj proslavi, otišao sam odmah u hotel »PALAČA«.

- Bio si ondje jutros? - začudi se Martin.

- Da. Ondje je glavni kuhar moj dobar prijatelj s kojim sam radio u velikoj menzi nakon rata. Rekao mi je da će uz konferenciju biti i svečana večera.

Djed posegne u džep i izvadi tri staklene bočice s pilulama. Zadovoljno ih je tresao u šaci.

- Vidiš ovo? Kupio sam ih maloprije u apoteci. *Eulaksin tablete!*

- Čemu služe? - znatiželjno će Martin.

- To su tablete za otvaranje. Odlično sredstvo za tvrdu stolicu. Kako tek djeluje kod normalne probave, možeš misliti.

Djed se smješкао i tresao flašicama.

- Jedna je dovoljna - nastavi on - da svakome želudac istrese naopako. Mislim bočica.

- Uzeo si tri?

- Da bih bio sasvim siguran. Važno je samo dobro temperirati vremenski.

Martinovo lice ozari osmijeh. Gledao je mladenačko i vragolasto lice svog djeda.

- Spremio sam mu konjsku dozu - reče djed i podigne uvis sve tri bočice.

- Nećeš mu valjda to...? - raširi Martin oči.

- Rekao sam ti da imam dobrog prijatelja koji je glavni kuhar. Sve sam s njim jutros dogovorio. Čista konspiracija. Jelo za Dabu bit će posebno garnirano.

- Djede, ti si vrag! - oduševljeno će Martin i pljesne ga po leđima. Zatim obori pogled. - Nisam ti sve rekao. Imam četiri jedinice. Dobio sam ih u ova dva zadnja dana.

Djeda se vijest vidno dojmila. On odloži bočice s *eulaksin tabletama* na stol.

- Četiri?! Kako se to dogodilo? - pitao je blijed u licu.

- Ne znam. Imam osjećaj kao da su mi ih profesori namjerno dali.

- Namjerno?
- Vidio sam i Dabu nedavno u školi.
- Bio je u školi? Siguran si? - ozbiljno upita djed.
- Vidio sam ga kad je ulazio u zbornicu... - Martin zastane i zagleda se u djeda čije je lice bilo još uvijek ozbiljno i blijedo. - Ispravit ću, obećavam ti! Javit ću se da me pitaju.

- Molim te. Potrudi se. Uči - blago je rekao djed i sjeo na stolicu kraj njega.

- To nije sve - nastavi Martin.
- Nije sve?

Martin mu potanko ispriča što se dogodilo Veroniki. Djed je pažljivo slušao.

- Mora da im je neobično stalo kad se tako ponašaju.
- Što da radimo, djede? - upita Martin.
- A da ipak pokušaš surađivati? - oprezno će djed. Martin je poskočio kao uboden.

- Pokušao sam, ne mogu! Ne mogu s *njima!*
- Dobro, dobro, samo pitam - pravdao se djed. - Kako si rekao da se zove ovaj drugi?

- Lobo! On je Dabin šef.
- Lobo? - zamišljeno ponovi djed. - Kakva glupa imena! Dabo! Lobo! Ništa, nemamo drugog izbora. Kad sredimo stvar s Dabom, preuzet ćemo i druga Lobu. Po redu. Što nam preostaje. Tuku oni nas, tući ćemo i mi njih.

Martinu srce zaigra.

- Mi protiv Državnog centra! - uzvikne Martin.
- Ne treba se tome veseliti, Martine - reče djed.
- Zašto?

- Zato jer borba nije ravnopravna. Ali nećemo se povući. Znaš, Martine - zagrlj ga djed - ja ti nisam previše čitao u životu. Nisam stigao. Sad pokušavam nadoknaditi. Ipak, ima jedna knjiga koja mi je srcu prirasla. Nosio sam je sa sobom svuda, na svaku plovidbu. Kao sapun. Čitao sam je mnogo, mnogo puta.

- Kako se zove? - upita Martin.

- »Cyrano de Bergerac«.

- Imaš je još uvijek?

Djed potvrdi glavom.

- U njoj ima divnih misli i rečenica - nastavi on - ali najviše mi se od svih dopala jedna koju znam napamet.

- Koja?

Djed sklopi oči i polako izgovori:

- *Znam da podleći ću kad se umorim*

Ali ništa zato. Ja se borim, borim, borim...

Obojica su šutjeli. Ni Falstaff se nije javljao. Onda Martin reče:

- Dat ćeš mi tu knjigu, želim je pročitati.

Djed i unuk sjedili su nepomično, jedan uz drugog, kao dva kamena stupa kojima vrijeme ne može nauditi.

redvorje hotela »PALAČA« bilo je zakrčeno televizijskim Pkablovima, reflektorima i velikom kamerom na visokim nogarima. Sve je bilo pripremljeno za direktan prijenos do-djele priznanja najboljim atletičarima u protekloj sezoni. Predvorje je bilo ukrašeno cvijećem, a na stolu, pokrivenom crvenim stolnjakom, stajale su diplome u tuljcima i značke u malim kutijicama s baršunastom podlogom. U predvorju, gdje se nalazila televizijska oprema, gorjela je samo mala žarulja u kutu dok se kroz vrata što vode u salu za jelo čuo žamor i zveckanje posuđa na tanjurima.

Ondje je sve bilo osvijetljeno, naročito dugački stol na ko-jem je bilo pedesetak tanjura iz kojih se pušila juha. Oko sto-la sjedili su uzvanici. Bili su to predstavnici i funkcionari sportskih društava i klubova, nekolicina novinara i ljudi s te-levizije, pa sportaši koji će primiti priznanja za uspjehe i, naravno, organizatori svečanosti - ljudi iz Državnog centra za fizičku kulturu. Na čelu stola sjedio je direktor Gobo i, dok je žlicom zahvaćao juhu, prelazio je pogledom preko nazočnih lica. Mala stakla njegovih naočala svjetlucala su pod jakim svjetlima žarulja. Pet stolica dalje, u istom redu, sjedio

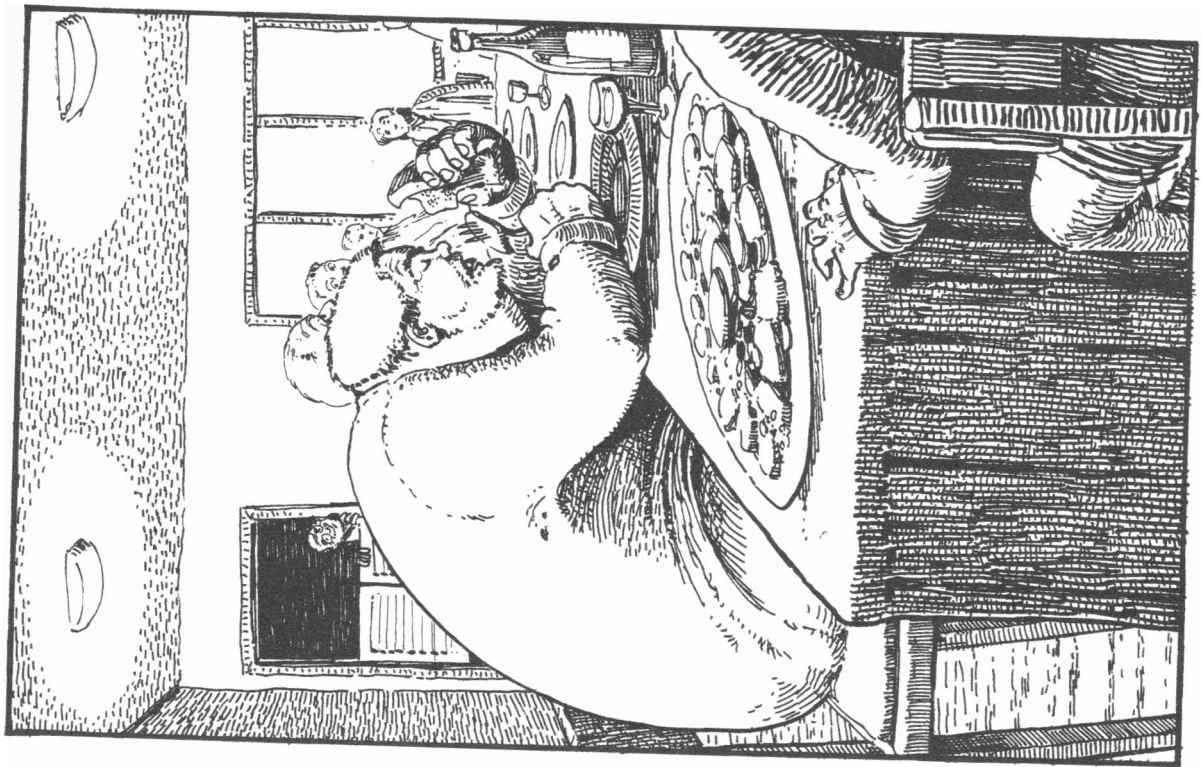
je drug Lobo. Sjedio je točno nasuprot velikom zidnom ogledalu u bogato izrezbarenom okviru. Neizbježna lula i vrećica s duhanom ležale su mu kraj tanjura i on je jednolično srkao juhu. Tanjur ispred Dabe bio je već prazan. Njegova stolica je bila tri mjesta dalje od Lobine.

On je pojeo juhu i sad je, grickajući kruh, povremeno pogledavao prema vratima koja su vodila u kuhinju. Odande su dopirali mirisi jela i vrata su se često otvarala i zatvarala da propuste konobare koji su užurbano radili. Da ga je kojim slučajem znatiželja odvukla bliže vratima, očito bi se strašno iznenadio, jer bi na stolici u bočnom hodniku, prije ulaza u kuhinju, što je vodio u smočnicu, ugledao Martinova djeda. Sjedio je stari kuhar na stolici i pod slabim svjetlom čitao novine. Sa skrovitoga mjesta djed je odlično vidio blještavo osvijetljenu dvoranu, kao i kuhinju. Djed bi s vremena na vrijeme ulovio pogled starijeg kuhara u visokoj, bijeloj kapi, koji je šetao između zdjela i nadgledao cijeli posao. Nami-gnuli bi neprimjetno jedan drugome.

U dvorani gdje se gostilo, žamorilo se i smijalo. Iz kuhinje je počelo stizati glavno jelo. Srneći hrbat s vrganjima i lisićicama.

Dabo je promatrao kako dva konobara sa svake strane stola serviraju jelo pred goste i u tom trenutku mu se pogled susreo s Lobinim. Lobo mu je klimnuo glavom kao da ga na tajnovit način pozdravlja i podsjeća na zajednički plan. Dabo je spustio ponovo pogled na stol gdje je stajalo tamnosmeđe meso preliveno umakom i obloženo gljivama. Lobinog lica je nestalo zajedno s dimom iz lule.

Onda Dabin pogled skrene na čelo stola i tamo ga dočekaše oči druga Gobe iza malih naočala. Vidio je kako se

Gobino oko filmskom brzinom stisnulo i opet otvorilo. Namigivao mu je. I to je bio pozdrav konspiracije zajedničkog dogovora i urote protiv Lobe. To je Dabu toliko zbunilo da je jako pocrvenio u licu. Pomiješale su mu se urote, dogovori i zajednički planovi, tako da se uplašio da će zbog te silne kombinatorike sigurno negdje nešto zabrljati.

Nije ni primijetio da je konobar već bio stavio jelo pred njega. To ga je vratilo u divnu stvarnost jela i pila i on hitrom kretnjom dohvati nož i vilicu i krene na svoj najmiliji posao.

Za to je vrijeme djed iz mračnog kuta napeto motrio dvoranu. Dva koraka iza njega, na otvorenim vratima kuhinje, stajao je njegov prijatelj, glavni kuhar hotela, i također netremice gledao. Kad je konobar stavio jelo pred Dabu, glavni kuhar pogleda prema djedu koji mu uzvratil osmijehom. Konobar se vraćao po nove porcije. Kad je prolazio pored glavnog kuhara, on ga upita:

- Jesi li stavio *onaj* tanjur pred debelog gospodina?
- Jesam. Kao što ste mi rekli.

- Dobro, fino - promrmlja zadovoljno glavni kuhar i njegov se pogled ponovo susretne s djedovim. Vratio se u kuhinju da bi nadgledao rezanje bademovih torti na tanjuriće.

Za to vrijeme Dabo je već slasno strpao velike zalogaje u usta.

Kod prvog mu se učinilo da meso ima prilično čudan, nekako gorak okus, ali je vjerovao da je to zbog mirodija u sosu. I drugi zalogaj je bio isto tako gorak, premda je to već manje osjećao. Kod trećeg više nije ništa osjetio. Samo slast na gurmanskom nepcu. Sve je zalio čašom bijela vina. Obli-

zao je usne i pogledao prema drugu Lobi koji očitno nije bio pri velikom apetitu. On je odložio nož i vilicu i već zapalio lulu. Otpuhivao je dimove uvis, zamišljeno gledajući u svoje zamišljeno lice u ogledalu na suprotnom zidu.

Drug Gobo, generalni direktor Državnog centra za fizičku kulturu, razgovarao je s čovjekom koji mu je sjedio s desne strane, ali su mu oči pod oštrim kutom bile stalno prikovane čas na Lobi, čas na Dabi.

Tanjur pred Dabom bio je gotovo prazan. Ostao je još samo jedan komadić i nekoliko krumpirića s gljivama i ubrzo i toga nestade kroz otvor na antičkoj bradi. Obrisao je usta i potiho podrignuo. Konobar koji je nosio jelo, upravo mu je prolazio iza leđa. Dabo podigne ruku i da mu znak da stane.

- Izvolite - ljubazno će konobar.

Dabo je nastojao da ne bude glasan i zato da znak konobaru da se sagne još bliže.

- Sjajno vam je jelo. Sjajno!

- Hvala, drago nam je to čuti.

- Budite tako dobri - još tiše nastavi Dabo - pa mi donesite još jednu porciju.

- Još jednu? U redu!

Žurnim korakom ode prema kuhinji noseći sa sobom nekoliko praznih tanjura. Vratio se za nekoliko trenutaka i stavio pred Dabu tanjur pun srnetine i gljiva u umaku. Dabo mu prijateljski klimne i slijeva - vilicom, a zdesna - nožem, izvrši novi brutalni napad na ukusno jelo. Onog gorkog okusa više nije bilo. Još više mu je prijalo. Glavni kuhar hotela

izašao je ponovo iz kuhinje i stao kraj djedove stolice. Šutke su virili u dvoranu.

- Neumjeren je - reče djed. - Čovjek stvarno dobije apetit dok ga gleda. U ovu mu porciju nisi stavio?

- Nisam. Tko bi slutio da će tražiti repete?

- Ništa zato. Dobro je to. Bit će veća podloga za...

- Još mora i tortu probati - reče glavni kuhar.

- Bojim se da ne osjeti da nešto nije u redu.

- Ne brini - reče glavni kuhar. - Stavio sam dvostruku porciju šećera na njegov komad da se izgubi okus pilula.

- Misliš da ne može doći do zabune? Da dobije tko drugi?

- Samo mirno sjedi i uživaj. Ne može, naravno da ne može, jer sam označio tanjur...

Dabo je bio junak svog posla. I drugi je tanjur bio čist. Pijuckao je vino, neprimjetno malo raskopčao remen na hlačama. Nije htio da ga sputava u užitku. Čelo mu se orosilo kapljicama znoja i on ih obriše svojom uvijek vlažnom maramicom.

Dabo je bio posljednji na prijamu, koji je još jeo. Drugi su svi već završili, digli se od stola, šetali, pijuckali, pušili i razgovarali. Žamor je ispunjavao dvoranu za jelo.

- Stari moj - reče djed i uhvati glavnog kuhara za ruku - ako ovo uspije, bit ću ti vječno zahvalan. Puno si mi učinio.

- I ti meni. Našao si mi posao, sjećaš li se? Ja sam još uvijek tvoj dužnik.

Glavni kuhar je otišao u kuhinju da sa svojim osobljem pripremi serviranje bademove torte za ugledne goste sportskih foruma. Velike, slatke šnite su krenule. Mnogi od gostiju

više nisu marili za jelo. Živo se raspravljalo i dovikivalo preko stola. Ljudi televizijske ekipe već su se pripremili za izravan prijenos. Uživo će se uključiti u TV-program nakon sportskog pregleda.

Dabo je zagrizao komad torte. Malo je zastao, jer je opet osjetio onaj gorkast okus, premda mnogo blaži nego u srnetini.

»Do vraga«, pomisli, »nisu valjda u sve stavljali tu čudnu mirodiju?«

U drugom zalogaju tog je okusa nestalo. Torta je bila izvrsna i on ne izdrža, a da rukom neprimjetno ne privuče još jedan tanjur i proguta tortu. Odmah natoči čašu vina i iskaplje. Konobari su raznosili kavu. Cijela soba bila je puna dima cigareta. Jedino je Lobo pućkao na lulu i srkao kavu.

Gobo pogleda Dabu i podigne ruku. Iako se bio zavalio u stolici u stanju site opuštenosti, Dabo primijeti tu kretnju. On hitro ustane i ode do vrha stola. Ulovio je u prolazu u velikom ogledalu pogled druga Lobe koji ga je pratio kroz plavkaste dimove lule.

- Trebali ste me? - uslužnim se glasom obrati generalnom direktoru DCFK-a.

- Druže Dabo, nadam se da ste provjerili da li su sve diplome i medalje na broju?

- Jesam. Dva puta sam gledao.

- Sad ćemo onamo - on pokaže glavom prema osvjetljenom predvorju, gdje se kroz velika mutna stakla vrata vidjelo kako se vrmaju televizijski ljudi.

- Provjerite još jednom.

Gobo je ustao. Dva puta je udario drškom noža po stolu kao da traži pažnju.

- Molim vas! Molim vas! - glasno je rekao.

Žamor se stišao. Svi su se okrenuli prema njemu.

- Za desetak minuta će početi direktan prijenos svečanosti, pa vas molim da svi prijedemo u predvorje.

Ljudi su se uskomešali, žamor se pojačao i jedan za drugim kretali su prema reflektorima osvjetljenom predvorju. Dabo je već ondje i po treći put provjeravao sportska odličja. Uzvanici su polako ulazili. Stali su u polukrug oko kamere, koja je bila uperena prema stolu s crvenim stolnjakom ispred kojeg je na stalku stajao mikrofon. U prvom redu stajao je Lobo i grickao lulu. Sportaši i predstavnici atletskih klubova i organizacija koji su trebali primiti priznanja također su stajali u prvom redu. Kamerman je bio spreman i čekao na znak sijedog televizijskog čovjeka, koji se dogovarao s Gobom. Dabo je stajao iza stolića. On je tu da dodaje diplome i medalje drugu Gobi koji vodi ceremoniju. Prvi čovjek Državnog centra za fizičku kulturu, mali, žustri čovjek s naočalama na vrhu nosa, prišao je mikrofonu. U predvorju hotela zavladała je tišina. Kamerman je čekao znak, reflektori su blještali. Gobo se nakašlje, pogleda u objektiv kamere i reče: - Dobar večer!

Martin je sjedio u svojoj sobi pred upaljenim televizorom i čekao taj trenutak. Dok je trajao sportski pregled, često se

dizao, odlazio u kuhinju i iz frižidera vadio mlijeko i pio. Falstaff ga je pratio.

»Kako je to djed smislio?« kopkalo ga je neprestano. Kad je napokon spiker najavio da se uključuju u direktan prijenos svečanosti dodjele sportskih priznanja u hotelu »PALAČA«, cijelo mu je tijelo zadrhtalo. Znao je da u ovom času stotine tisuća ljudi zuri u svjetlucavi ekran, a samo on zna da će se nešto nepredviđeno dogoditi. Djed mu nije objasnio kakva će biti osveta Dabi. Rekao je da samo pažljivo gleda. Zato je nestrpljivo grickao nokte, sve dok nije na ekranu ugledao ukrašenu prostoriju punu ljudi i malog čovjeka s naočalama koji je rekao: - Dobar večer!

- Počinje! - promrmljao je i pogladio papagaja po glavi.
- Falstaffe, djedova priredba počinje.

Kamera je mirovala na malom čovjeku koji je počeo govor o protekloj uspješnoj atleskoj sezoni.

Kad se kadar malo raširio, Martin poskoči od uzbuđenja. Ugledao je poznato debelo lice, sitnih očiju s antičkom bradom.

- Evo ga, Falstaffe, evo ga! - stiskao je uzbuđeno šake Martin. - Dabo!

- Dragi drugovi, prijatelji sporta i atletike - govorio je mali i šibao pogledom iznad naočala. - Svjetski atleski kup u našoj zemlji i našem gradu bit će još jedan ispit naših mogućnosti, za koji već sada mogu ustvrditi da ćemo ga uspješno položiti.

Prekinuo ga je pljesak, tako da je malo zastao. Kad se stišalo, podigao je svoj papir i nastavio:

- Bit će to impresivna slika naših želja i mogućnosti da svijetu pokažemo koliko smo spremni u organiziranju tako velikih sportskih manifestacija, kao što je Atletski kup. Prodefilirat će ovdje najveća imena svjetske atletike. Osam dana, koliko traje natjecanje, bit ćemo svijet u malom i na to moramo biti ponosni, jer je to rezultat našeg rada...

Martinu su išle na živce te monotone rečenice i on je na ekranu samo tražio Dabu.

»Možda djedu nije uspjelo ono što je naumio?«, proleti misao kroz Martinovu glavu upravo u trenutku kad se govornik opet vratio na atletičare i atletske klubove, dobitnike godišnjih priznanja. Izvadio je iz džepa drugi papir i počeo čitati imena.

Iz gomile izađe visok, jak mladić. Najbolji bacač kladiva u zemlji. On se polako dogega do mikrofona, uz pljesak. Gobo se okrene prema Dabi i ovaj mu pruži jednu diplomu sa zlatnim slovima. Dabo se sad jasno vidio.

Upravo u trenutku kad je davao tuljac s diplomom malom govorniku, Martin primijeti na Dabinom licu čudan grč. Kao da ga je nešto iznenada udarilo po trbuhu. Nije to promaklo ni drugu Gobi koji ga začuđeno pogleda preko naočala na vrhu nosa. Sve se to jasno vidjelo na televiziji. Nakon rukovanja, pročitano je novo ime i jedna mlada skakačica uvis prišla je mikrofonu. Gobo se okrenuo prema Dabi i spazio njegovo blijedo, izbezumljeno lice. Da je lice bilo blijedo, to Martin nije mogao ustanoviti jer je televizor bio crno-bijeli, ali ono što se jasno vidjelo - bila je Dabina kretnja. Svinuo se u pasu i stisnuo noge u koljenima kao što rade djevojčice kad im vjetar naglo dignu suknjicu. Lagano je pocupkao na mjestu. Gobo mu priđe i nešto tiho šapne. To Martin nije čuo.

- Do vraga, što cupkate? Zar ste poludjeli, Dabo?!

Dabine su oči bile napola iskolačene od užasa. Bojao se išta prozboriti. Osjetio je nešto nalik na eksploziju u trbuhu. Unutra je krčalo, zujalo, pištalo, fjukalo, tutnjalo, brbotalo, kipjelo, mjehurilo, grmjelo i vrtložilo se, kao da mu je kolona sitnih tenkova krenula kroz crijeva.

- Oprostite, družo Gobo... užasno... užasno... - soptao je u panici.

- Što je? - prigušeno upita Gobo. Nastojao je da se to ne primijeti i, naravno, ne čuje.

- Ne znam, ali je užasno - jedva čujno će Dabo izbu-
ljenih očiju.

1 drugi su primijetili da se nešto čudno događa iza stolića s diplomama i medaljama. Nije se, doduše, čulo što govore dva funkcionara DCFK-a, ali se po njihovim licima moglo razaznati da nešto očito nije u redu.

- Falstaffe, počelo je! Počelo! Gledaj Dabu, gledaj ga kako se skvrčio! Djed je uspio!

Martin je veselo udarao sebe rukom po koljenu i radosno se iz sveg glasa smijao. S ekrana je Dabo ponovo nestao. Svjetlucale su male naočale nad otvorenim papirom i jedan suhonzavi dugoprugaš priđe mikrofONU. Iznova pljesak, ljubljenje i čestitke. I onda Gobo ispruži ruku prema Dabi da mu ovaj preda diplomu, ali se Dabo i ne pomakne. Gobo se nervozno okrene: njegov pogled pratila je kamera. Martin se zagrcne kad ugleda Dabu. Savio se i držao rukama za trbuh.

Lice mu je bilo izbezumljeno, zgrčeno, uplašeno i u znoju. Čuo se žamor okupljenih. Kamera je držala Dabu u krupnom planu. Gobo mu priđe i okrenuvši se, bijesno prosikta:

- Za ime božje, ponašajte se normalno. Snima se uživo!
- Ne mogu - stenjao je Dabo - to je užasno... užasno...

Onda se objema rukama naglo uhvati za stražnjicu i krene prema izlazu iz predvorja. Noge kao da su mu konopom bile vezane oko gležnjeva. Kamera ga je još uvijek pratila. Čuo se čak i poneki prigušeni smijeh. Martin primijeti kako se velika mrlja širi na stražnjem dijelu Dabinih hlača.

Kamera je najednom naglo skrenula. Dabo se više nije vidio, čuo se žamor. Mali govornik se snašao i mirno nastavio dalje čitati nastojeći se ponašati, kao da se ništa nije dogodilo. Martin se sruši na pod od smijeha. Urlao je toliko da Falstaff uplašeno poleti prema ormaru i drekne »MIRRRRRR«. Martin se držao rukama za trbuh, valjao po podu i iz očiju su mu tekle suze od smijeha.

- Falstaffe, pa to je predivno! Dabo se usro! Ukakio, shvaćaš, ukakio pred milijunskom publikom. Svi su to vidjeli. Osramotio se, osramotio! Djed mu je pokazao. Ha, ha, ha! - orila se soba od urnebesna smijeha.

Martina više nije zanimao prijenos svečanosti. On ugasi televizor.

Time nisu prestale i Dabine muke. One su i dalje trajale u hotelskom nužniku. Bile su užasne. Sjedio je na zahodskoj školjci i jaukao, stenjao. Tenkovska mu je kolona tutnjala

kroz crijeva, i odred za odredom je jurišao - van. Lice mu je gorjelo od stida i bola u želucu koji je plamtio ratnim požarom.

Djed se u međuvremenu oprostio od svog prijatelja, glavnog kuhara hotela. I on je potajice gledao Dabin krah, ali se nije smijao. Kad je Dabo sumanuto odjurio prema zahodu, on je, pazeći da ga nitko ne vidi, pošao za njim. Čuo ga je kako jauče i proklinje iza zatvorenih vrata. U tišini je sa staklene police kraj ogledala uzeo smotak toaletnog papira. Prišao je na vršcima prstiju zahodskim vratima i lagano kroz prorez na donjem dijelu vrata gurnuo cijeli smotak unutra. Čuo je Dabin jauk i psovku.

- Proklet da si, tko si da si - dreknuo je Dabo.

Djed je žurno prošao pored garderobe i na glavna vrata hotela izašao na ulicu.

Udisao je svježi večernji zrak i žurio prema tramvajskoj stanici. Za petnaest minuta bio je kod kuće.

Našao je Martina gotovo onemoćala od smijeha. Ležao je izvaljen na krevetu. Falstaff sleti djedu na ramena i zakriješti:
- Martine, Martine, *crazy sine!*

Martin poskoči, i baci se djedu u zagrljaj. Ljubio ga je u oba obraza.

- Ti si genij, djede, čisti genij!

- Je li bilo dobro? - upita djed i usne mu se mangupski rašire u osmijeh.

- Remek-djelo! Sad tek vidim koliko je televizija moćna stvar. Izveo si to genijalno.

- Mislim da će pamtiti tu lekciju dok je živ.

- Ako i zaboravi, bilo je puno svjedoka koji će to pamtiti.
- Je li se dobro vidjelo? - upita djed.
- I predobro. Dakle, on se stvarno napravio u gaće! Nije stigao ni do zahoda.
- O, jest! - vedro će djed. - Stigao je i ondje će se prilično dugo zadržati.
- Sad mi je srce na mjestu.
- Nisam znao da si tako osvetoljubiv.
- Nisam. Ali njega mrzim. Nisam mu ništa učinio, a on me stalno napada.
- Lako ti je dok ti je djed oružje.
- Što ćemo sad, djede? - upita Martin.
- Kako što? - odvrati djed.
- Mislim... sa svim tim? Je li to sve?
- Sve?! Niti govora! Zar si zaboravio?
- Nisam, ali ne znam što sad?
- Ti bi znači stao? E, nema! Htio si u rat i sad se bori. Gurnuli smo grudu niz brdo, sad treba vidjeti kakva će lavina iz toga nastati.
- Znači, idemo dalje? - upita Martin dok mu je vječni čuperak smeđe kose titrao nad očima.
- Sigurno - oštro će djed. - S Dabom smo gotovi. Na redu je drug Lobo.

Uzalud se Martin javljao da ispravi jedinice. Nisu ga htjeli pitati. Naprije je odbio profesor dokumentacije koji je cinički odgovorio: - Danas prvi put ja *tebe* ne čujem.

Martin je sjeo bez riječi, premda je gradivo bio izvrsno naučio. Pokušao je izbrojiti koliko je još dana do kraja školske godine. Ni s matematikom nije bolje prošao. Stara profesorica uzimala je novo gradivo i rekla je da će ga možda pitati ako ostane vremena. S obzirom da su njena predavanja bila takva da je sve u tančine željela objasniti, ne samo da nije ostajala ni sekunda, već nije stigla čak ni ispredavati do kraja sata. Ostala mu je šansa da pokuša drugi put. S profesorom kemije ispalo je nekako najžalosnije. Martin je došao na početku sata i ljubazno ga zamolio da ga pita. Profesor ga je u nedoumici gledao i u njegovim, od konjunktivitisa crvenim očima, vidjela se tuga.

- Ne... ne... - rekao je zatečeno.

- Zašto ne? Molim vas, htio bih odgovarati - tražio je pristojno Martin. Tuga u očima profesora se pojačala. Skrenuo je pogled u stranu.

- Ne... bolje da se dobro spremiš.

- Ali spremio sam se već za danas.
- Ne... ne, uči još, pa ću... pa ću te onda pitati.

Martin se vratio na mjesto. Bilo mu je jasno da su odlučili da mu ostave te jedinice. Uхватила ga je panika. Odlučio je nakon zadnjeg sata potražiti direktora škole. Nije s tim čovjekom do sada još ni jednom razgovarao. Došao je pred njegova vrata, nasuprot zbornici. Direktor je bio zauzet. Razgovarao je s jednom profesoricom. Klimnuo mu je glavom i rekao da sačeka nekoliko minuta dok ne završi razgovor. Učinilo se Martinu da mu je uputio čak i prijazan pogled, ali to je mogao biti i privid. Profesorica je izašla iz sobe i on je ušao.

- Zdravo, Martine, što trebaš? - rekao je i pokazao mu da sjedne. Zbunio je Martina taj pozdrav, a i oslovio ga je imenom, premda zna da mu se nikada dotada nije bio predstavio.

- Druže direktore! - počeo je Martin oprezno gledajući u njegovo lice s uskim, potkresanim, sijedim brkom kao u tipičnog općinskog pisara ili provincijskog kockara. Cijelom licu taj je brk davao izgled lukavosti i sasvim odudarao od gotovo vedre dobrodošlice koju mu je uputio. - Druže direktore - ponovio je Martin - htio sam s vama razgovarati.

- Izvoli! Ima li nekih problema?

- Ima - hitro će Martin. - Ima, zato sam i došao.

- Što se dogodilo? - pitao je direktor.

- U zadnje vrijeme sam zaradio četiri jedinice. To mi se nikad dosad nije dogodilo. Ne znam da li znate, ali...

- Četiri? - začudi se direktor. - Morao si učiti, Martine, pa ne bi morao dolaziti meni.

- Shvaćam, jesam - pristane Martin. - Učim, mnogo učim i stvarno sam se dobro spremio za sva četiri predmeta.

- Onda nema problema.

- Ima - ispali Martin glasno. - Ima. Problem je u tome što me profesori ne žele pitati.

- Kako ne žele? - čudio se direktor i njegov se sijedi brk malo podigne.

- Eto, ne žele. Javljao sam se danas za tri predmeta, ali su me odbili. Svi troje. Znam da će mi se to dogoditi i kad se za koji dan javim da ispravim zemljopis.

- Hoćeš reći da te oni namjerno ne pitaju, je li? Da nije možda to?

- Upravo to! To sam vam htio reći, ali kad ste me pretekli, mogu samo potvrditi.

Direktor ustane od stola. Pride prozoru i pogleda na školsko dvorište. Martin mu je gledao leđa u sivom sakou.

- Previše si siguran, Martine. Možda to i nije baš tako? Njihovo je pravo da te pitaju kad žele.

-1 moje je pravo da se javim. Druže direktore, moje ja pravo i dužnost da ispravim te jedinice zbog kojih mi visi razred.

Lukavo ga je lice sa sijedim kockarskim brkom još jednom vrlo pažljivo odmjerilo.

- Dobro, što bi ti htio da ja učinim?

Martin je htio odmah odgovoriti, ali zastane i šutke se zagleda u vrhove cipela. Smeđi čuperak kose duboko mu je pao na lice.

- Molio bih vas, ako možete, naravno, da im kažete da me pitaju. To je sve.

Direktor je zakoračio prema njemu i s dva prsta pogladio tanku sijedu crtu iznad usnica.

- Znaš, Martine, kad te ovako slušam, sklon sam povjerovati kako si ti prilično uporan momak, da ne kažem tvrdoglav.

- Tvrdoglav? - začudi se Martin. - Po čemu to mislite?

- Tako. Imam osjećaj da ne želiš uvijek saslušati tuđe mišljenje. Da se protiviš savjetu starijeg od sebe.

- Ne, dapače! Volim čuti dobar savjet - pobuni se Martin.

- Koji put ne želiš učiniti ono što bi morao i što drugi od tebe očekuju.

- Mislite li konkretno nešto u vezi sa školom?

- Zar je škola jedino mjesto gdje se od tebe očekuje da učiniš ono što možeš? - govorio je direktor, a Martin je slijedio nit njegovih misli. Martin se zamisli i tad mu bljesne. Dabo u školskom hodniku!

- Vi znači znate da netko od mene nešto očekuje?

- I ja - brzo će direktor. Nije se dao uhvatiti. - Svi mi od tebe nešto očekujemo. Normalno je da se od talentiranih ljudi mnogo toga očekuje.

- Kao na primjer? - stisne Martin usnice.

- Kao na primjer - direktor se malo nasmije - da budeš malo manje tvrdoglav i da se odazoveš onome što ti je dužnost.

- U ovoj školi moja je dužnost da dobro učim - rekao je mirno.

- Naravno, naravno. Nitko to ne osporava. Samo ti trenutno ni ovdje ne ispunjavaš svoju dužnost, zar ne?

- Ne, zato jer... - zaleti se Martin, ali odmah stane.
- Zato jer? - ponovi direktor.
- Ništa - odmahne rukom Martin. - Ništa, druže direktore. - Onda pažljivo odvagne svaku riječ: - Što se tiče nečega što je možda moja dužnost, nadam se, druže direktore, da imam pravo misliti kako to nisam u stanju ispuniti, bez obzira tko to od mene očekuje.

Direktor se začudi. Naravno da je u sve bio i te kako dobro upućen. Što se tiče obećanja koje je dao Dabi u vezi plana s Martinovim ocjenama, sve je bilo uredno ispunjeno. On je nagovorio četiri profesora, naravno uz obećanje da im ispuni neke molbe, da Martina zaspnu jedinicama. Bio je zadovoljan što Martin sve razumije i što se sporazumijevaju oko stvari koje ne nazivaju pravim imenom.

- Svakako! - potvrdi direktor. - Svakako, Martine, to je tvoje pravo. Nitko te ne može prisiliti. Svaki čovjek ima pravo da sam o svemu donosi odluke.

- Mogu li očekivati od vas, druže direktore, da se založite kod profesora da me pitaju kad im se ponovo javim?

- Možeš očekivati, Martine - opet je direktor prstima dotakao činovničko-kockarski brk - ali isto tako možeš očekivati da se i oni ponašaju poput tebe. Hoću reći, da imaju pravo učiniti ono što žele, bez obzira što ti ili ja od njih očekivali.

Martin osjeti nemoć. Riječi su plesale oko njega kao vatrejni jezici koji ga plaše, ali mu još ne dodiruju kožu. Opet mu debela glava Masnog Dabe projuri mozgom. Još neki dan bio je opijen trijumfom osvete, kojom je djed kaznio tog istog Dabu, i to mu je dalo osjećaj kako se može nositi s ljudima

čija su sredstva i snage moćnije i veće. Sada mu je opet balon splasnuo.

Martin se trgne i oči mu se susretnu s direktorovim. Bile su nasmijane. Znači i direktor je njihov čovjek, s njima je u dogovoru! Okrenuo se i jedva čujno pozdravio: - Hvala, družite se direktore. Do viđenja!

- Razmisli, Martine! Nema smisla da tjeraš mak na konac. Pametan si momak. Razmisli, jer školska je godina pri kraju.

Stajao je neko vrijeme u praznom hodniku.

Đaka nije bilo, jer je nastava već davno bila završila. Poželi otići do Veronike, ali se sjeti da je ona nakon škole u maminim kandžama. U posljednje su se vrijeme malo viđali. Samo na školskom dvorištu. Ona je bila zarobljenica ambicija svoje mame.

Niti u šumu mu se nije išlo. Otkako je ondje bio s Veronikom, činilo mu se besmisleno i prazno da ode samo s Falstaffom. Poželio je kriknuti da cijela škola odjekne. Umjesto toga je iz sve snage zamahnuo šakom i udario po zidu. Bol nije osjetio iako mu je na člancima pukla koža i pojavila se krv. Liznuo je jezikom šaku i izjurio iz škole.

Kod kuće je djed bio neobično dobre volje. Djedovo ga raspoloženje malo povrati. Nasmijao se, nekako s naporom, ali djed nije ništa primijetio. Bio je toliko dobro raspoložen da nije vidio promjene na licu svog unuka.

- Sjedi, Martine, sjedi - veselo ga zagrla - da ti tvoj stari djed ispriča što je sve u zadnje vrijeme obavio.

- Pričaj, pričaj! - bio je uzbuđen Martin. Opet se u njemu balon punio zrakom.

Djed je naime već treći dan bio na specijalnom zadatku. Taj zadatak nije bio nimalo lak ni jednostavan, a zvao se: uhođenje druga Lobe.

- Ima toga mnogo. Stanuje u finoj četvrti. Usamljene trokatnice, okružene vrtovima u blizini velikog dječjeg parka. Pratio sam ga i saznao točno gdje mu je stan. Na drugom katu. Njegov prozor se odlično vidi s jedne uzvisine u dječjem parku. Na toj je uzvisini jedan stari hrast, a ispred njega raste drvo slično vrbi, povijenih grana koje potpuno zaklanjaju podnožje hrasta, tako da se ondje čovjek može dobro sakriti. Kad se popneš na prvu granu hrasta, u Lobin se stan vidi kao na dlanu.

- Tako je blizu? - upita Martin.

- Tako je blizu ako ga znaš približiti - i djed iz džepa izvuče mali dalekozor.

- Gledao si ga dalekozorom?

- Motrim ga već treći dan. Vidiš, kad sam ga kupovao u Singapuru, nisam ni slutio kako će mi dobro još poslužiti. Družim se s drugom Lobom već tri dana dok si ti u školi i još u popodnevnim satima. Riječju: ušao sam mu u dušu. Mogu ti reći da nije nimalo zabavan. Dosadan je kao stara ploča. Samo se mota po stanu, čita novine i dimi lulu. Bilo bi to za me posve izgubljeno vrijeme, da nisam otkrio zanimljivu strast našeg prijatelja Lobe.

- Koju? - ispali Martin.

- Broji novce.

- Što radi?! - zabezekne se Martin.

- Broji novce. Svaki dan, uredno, pedantno, sjedne za stol u sobi i pola sata broji novce.

- Čije novce, djede?

- To nisu naši novci, već strani. Devize, shvaćaš? Dolari, dragi moj, dolare on broji.

- Zar si mogao vidjeti s te daljine? - upita Martin.

- Kao na dlanu. Ova stvar ti približi predmete do nosa. Činilo mi se, ako ispružim ruku, da ću ih dohvatiti. Ja bar poznajem dolare...

- Dobro, djede, a zašto ih broji? Što to znači?

- Što bi trebalo značiti? Broji jer uživa u svojem imutku. Mogu ti reći da je to lijepa hrpica. Sve same novčanice po deset i dvadeset dolara. Mogao bih se kladiti da ih ima najmanje petnaest tisuća.

- To je velik novac - uzbuđeno reče Martin.

- Jest - potvrdi djed. - Slušaj dalje. Jučer sam ga opet pratio nakon posla. Nije odmah otišao kući.

- Nego? - iznova uleti Martin.

Djed ga strogo pogleda.

- Najprije je malo švrljao gradom, a ja sam ga u stopu pratio. Krenuo je u suprotnom smjeru od svoje kuće. Pratio sam ga sve dok nije ušao u jedan sumnjivi kafić. Velim sumnjivi, jer znam otprije da se taj vlasnik bavi svim i svačim, a da mu je ugostiteljstvo tek usput. Između ostalog, ondje se po švercu preprodaju devize. Ja sam ubrzo ušao za njim. Nije ga bilo. Kao da je u zemlju propao. Okolo su sjedili zgubidani i pili. Naručio sam kavu i čekao. Tad sam ga vidio kako izlazi iz pokrajnje prostorije i pozdravlja se s nekim ogromnim tipom konjske glave i surih brčina. Ustanovio sam da je to vlasnik kafića. Lobo je odmah izašao a da nije ništa

naručio. Ostao sam još koju minutu i onda brzo krenuo poprečnim putem prema dječjem parku i svojoj uzvisini. Kao i uvijek park je bio pun djece i roditelja, ali na mene nije nitko obraćao pažnju, tako da sam se bez muke domogao zaštićenog mjesta ispod hrasta. Stigao sam baš kad je drug Lobo ulazio u svoju sobu. Po običaju je najprije zapalio lulu i prelistao novine. Onda je natočio viski i iskapio ga. Nakon toga je, poput kirurga koji se sprema na važnu operaciju, maknuo sve sa stola i otvorio ladicu u ormaru... Znaš li što je izvadio?

- Što? - upita Martin.

- Čovjek bi pomislio da čovjek s takvim položajem, ugledom i obrazovanjem, čuva novac u sefu ili čeličnoj kasi, a znaš što njemu služi kao spremište?

- Što? - upita Martin.

- Čarapa!

- Čarapa!?! - zaprepasti se Martin i rukom makne čupe-rak s čela.

- Da, obična ženska, svilena čarapa. Napunjena je novcem kao kobasica. Gledao sam kroz dalekozor kako iz džepa vadi uredno složene dolare, koje je bio promijenio u onom kafiću. Izgleda da samo njih skuplja. Pribrojio ih je onoj hrpi iz čarape i nekoliko puta zadovoljno prebrojio. Onda opet sve potrpao u čarapu i spremio u ladicu ispod biblioteke.

Djed je zašutio i Martin ga prodrma rukama.

- Što si naumio? Reci, reci!

Umjesto odgovora djed pruži ruku i zovne Falstaffa.

- Hajde, Falstaffe, pokaži Martinu što te je djed naučio otkako te je njegov unuk zapostavio.

- Što ste vas dvojica radili? - nestrpljivo će Martin.

- Pokaži mu, Falstaffe, hajde, lekcija!

Papagaj strese perje i zadere se s onim svojim tvrdim R\

- Navali narode! Lova do krova!

Martin se nasmije i uzme papagaja u krilo. Gladio ga je prstom po glavici.

- Ti si, Falstaffe, pravi genij! Još malo pa bi mogao biti spiker na radiju.

Papagaj je kljunom nastojao uhvatiti Martinov prst, a djed se blaženo smijao.

- Lova do krova! - zadere se opet Falstaff, ali ga djed ušutka.

- Dobro, dobro, ne treba više. Bit će prilike. Daj da Martinu pokažemo što smo još naučili.

Djed ustane i ode u malu komoricu gdje su držali alat i kućne namirnice. Vratu se s dugačkom ženskom čarapom.

- Kupio sam jučer jedan par. Moram priznati da mi je bilo neugodno, jer me je prodavačica čudno gledala. Nadam se da nije mislila da je za mene?

Djed se nasmije, dok ga je Martin s pažnjom gledao.

Djed natrpa unutra hrpu starih novina i stavi je na stol. Onda se povuče u dno sobe s Falstaffom na ramenu. Martin ih je netremice i bez riječi gledao. Djed pucne prstima i vikne: - Donesi, Falstaffe!

Papagaj kandžama i kljunom zahvati u letu čarapu sa stola i ponovo se s njom vrati djedu na rame. Martin je začuđeno gledao, a onda oduševljeno zaplješće.

- Dobro, ha? - veselo upita djed.

- Sjajno - složi se Martin, ali mu se lice odmah namrgodi: - Ne misliš mu valjda oteti novac?

- Naravno da mislim - mirno uzvratu djed, a Martin isko-
lači oči.

- Ali to je krađa! Ti to ne mi mogao. Nisi lopov! Znam da nećeš, samo me plašiš.

- Iz ovih stopa krećemo u akciju - reče djed.

- Djede - usprotivi se Martin. - Ja neću.

- Kako nećeš? - razljuti se djed. - Hoćeš da sve propadne? Nakon toliko truda da sve bacimo u vodu? Zar se nismo samo zbog tebe uvalili u sve ovo?

- Ne, ja neću! Neću krasti novce, a ti idi sam!

Sad se djed dignu i lupi šakom po stolu. Oči su mu svjetlucale:

- Martine, je li te tvoj djed ikad dosada osramotio?

- Nisi - reče Martin. - Zato i neću da...

Martin sagne glavu i ne doda više ni riječi.

- Odmah krećemo - reče djed i krene prema vratima. Martin pođe za njim. Djed zaključa kuću i otkopča džep svojeg omiljenog mornarskog sako. Falstaff se utrpa unutra, ali je onako bucmast napola virio van.

Odvezli su se tramvajem do dječjeg parka koji je bio pun ljudi. Djeca su se igrala u pijesku i ljuljala na ljuljačkama, dok su im roditelji naokolo šetali i razgovarali.

Djed i Martin, kao dokoni šetači, uputiše se prema uzvisini sa starim hrastom i drvetu sličnom vrbi. Nitko nije obratio pažnju kad su nestali iza gustih grana drveta. Čim su stigli, djed se lagano vine na prvu granu i uperi dalekozor

prema drugom katu kuće što je bila udaljena pedesetak metara. Prozor je na Lobinom stanu bio otvoren.

- Je li kod kuće? - šaptom upita Martin.
- Tu je. Ovaj čas je izišao iz sobe. Valjda u kuhinju...

Djed se vješto spusti i obojica sjedoše na travu podno hrasta.

- Moramo raditi brzo i precizno. Ako pogriješimo, sve pada u vodu. Ti ćeš sada otići dolje na ulicu. Stani pred onu trgovinu - djed upre prstom prema izlogu koji je bio neukusno zatrpan stvarima - tako da dobro vidiš ovo mjesto ovdje. Ja ću se popeti na granu.

- Što mi je dužnost?

- Pazi! Pažljivo gledaj i, kad ti dam znak rukom, žurno otiđi do Lobine kuće i pozvoni na vratima.

- Na njegovim vratima?

- Da, ali ne moraš ići gore. Pozvoni s donjeg zvona i to nekoliko puta. On te neće vidjeti jer, čim pozvoniš, žurno se vrati ovamo. Ulaz u njegovu kuću je s druge strane ulice i do tamo ti treba najviše dvije-tri minute. On je na broju 12, drugi kat. Ostalo prepusti nama.

Djed pogladi papagaja koji je sjedio kraj njih u travi. Martin htjede još nešto reći ali ga djed ušutka pokretom ruke.

- Hajde sad dolje i čekaj moj znak.

Djed ga poljubi u obraz i Martin krene.

Martin se spusti niz uzvisinu, siđe na šljunčanu stazu i izađe iz parka. Ulica je bila prilično pusta. Martin stane pred izlog trgovine i zagleda se u hrpu živežnih namirnica. Pogleda prema uzvisini i spazi djeda kako se ponovo popeo na prvu

granu hrasta i kroz dalekozor motri Lobin prozor. Martin je povremeno pogledao uvis čekajući da se podigne djedova ruka. Bio je uzbuđen i minute su mu strašno sporo prolazile. Pogledao je ponovo prema uzvisini i ugledao djedovu ruku u zraku.

On žurnim korakom krene prema Lobinoj kući.

Dok je Martin dolje stajao, djed je dočekao da se Lobo pojavi. Ušao je s lulom, motao se lijevo-desno po sobi i onda pristupio stolu i očistio ga kao i uvijek prije novčarskog obreda. Prozor je na njegovoj sobi bio napola otvoren, i to upravo ona polovica koja je otkrivala dio stola na kojem je Lobo uživao u brojenju novca. Prišao je ladici ispod knjiga na policama i izvadio svilenu čarapu. Ugasio je lulu i istresao sadržaj čarape na stol. Hrpice od deset i dvadeset dolara klizile su mu kroz prste. Gladio ih je nježno kao što glade djecu po obrazima. I onda je počeo brojati. Tog je trenutka djed podigao ruku i pogledao prema trgovini. Martin je već hitao prema Lobinoj kući.

- Falstaffe, pripremi se - reče djed uzbuđenim glasom i papagaj, koji mu je sjedio na ramenu, strese ono svoje kraće krilo. Djed ga uzme u ruku i upre prstom prema otvorenom prozoru Lobina stana.

- Vidiš, ondje, gdje je otvoreno - tiho mu je govorio, kao da mu se želi uvući u mozak. - Ondje je čarapa. Razumiješ? ČA-RA-PAH Nju ćeš donijeti. Vidiš, ondje! Ondje! Ondje!

Papagajev pogled klizio je preko djedova kažiprsta prema otvorenom prozoru. Djed opet prinese dalekozor očima. Lobo se baš trgnuo i oslušnuo.

- Sigurno Martin zvoni. Falstaffe, sad ćemo mi!

Vidio je kako je Lobo u nedoumici. Stajao je ne znajući kamo bi prije. Onda na brzinu potrpa sve novčanice sa stola u čarapu. Čarapu je ostavio na stolu i pokrio je novinama. Zatim žurno izleti iz sobe.

- Sad, Falstaffe, čarapa je na stolu! Na stolu pod novinama. Pod novinama. Čarapu, Falstaffe, donesi ča-ra-pu! Ondje! Ondje! Ondje!

Papagaj zamahne krilima i poleti velikom brzinom prema otvorenom prozoru. Sletio je na dasku i tu je na trenutak zastao kao da ne zna što treba dalje. Okrenuo je glavu prema djedu kome je dalekozor drhtao u ruci i srce uzbuđeno tuklo. Htjede mu viknuti ali bi ga glas odao.

»Bože, ako taj papagaj to uspješno obavi, podići ću mu mramorni spomenik,« mislio je djed dok su sekunde tukle u njegovoj sljepoočnici. A papagaj je još uvijek stajao na prozorskoj dasci.

- Što stojiš, glupane jedan engleski? Hajde, uzmi čarapu, uzmi!! - šaptao je djed. Činilo mu se da ga Falstaff može čuti ovako nadohvat ruke - kad ga motri kroz dalekozor. Lobo se još nije vraćao. Tad Falstaff mahne dva puta krilima i nađe se na stolu u sobi. Šetao je kao izbezumljen lijevo-desno preko novina ispod kojih je bila čarapa s novcima.

- Ispod novina, ispod novina, tikvane anglosaksonski, ispod, ispod... - grozničavo je šaptao djed.

- To!! *TO!* - umalo je kriknuo kad je Falstaff u žurbi pomakao novine i ispod naslovne stranice pojavila se smeđa ženska čarapa.

- To, to, kralju engleskih i svih svjetskih papagaja... to, da... da... to... divno... divno!!

Djedovi prsti na šakama bili su bijeli kao kreda koliko je stezao dalekozor. Ugledavši čarapu, Falstaff je naglo ščepa kljunom i s dva nagla zamaha krila izvuče ispod novina. Izletio je kroz prozor upravo u trenutku kad su se otvorila vrata sobe i pojavilo namrgođeno lice druga Lobe. Falstaff je letio snažno mašući krilima, a iz njegova kljuna, kao divovska glista, visila je smeđa čarapa napunjena dolarima.

- Hajde, hajde, šampione, hajde! - stenjao je u uzbuđenju djed. - Izdrži još malo.

Čarapa je očito svojom težinom smetala u letu već ionako bucmastom papagaju s oštećenim krilom, ali je on hrabro napredovao.

Bio je na pet-šest metara do drveta na uzvisini, kad popodnevenu tišinu proljetnog dana zapara strahovit krik. Čak se i djed trgnuo, premda je jasno vidio odakle dolazi. Drug Lobo je stajao s novinama u rukama i licem bijelim kao da ga je tko umočio u vapno. Bio je to krik zaprepaštenja i užasa. Falstaffa nije smeo. On je zamahnuo još nekoliko puta i teško aterirao, prevrnuvši se zajedno s čarapom u travu. Djed se spusti i uzme ga u naručaj. Izljubio mu je svako pero na tijelu.

- Junačino, heroju neba, kralju ptica - šaptao mu je u oduševljenju.

- Lova do krova - protisne kroz kljun Falstaff.

- To poslije, to ćemo poslije, samo da Martin dođe. Da vidimo što se događa kod našeg dragog Lobe. Je li još uopće živ?

Djed se unatoč svojim godinama penjao i spuštao po drvetu kao vjeverica. Zagleda se ponovo dalekozorom u Lobin

prozor. Lobo je kao lud jurio po sobi i prevrtao stvari koje su padale na sve strane. Lomile su se porculanske figurice, letjele knjige, za njima gaće, majice i košulje. Lobo napokon pogleda kroz prozor sumanuto strijeljajući očima po vrtu ispod kuće. Uperio je zatim pogled prema parku gdje se čuo žamor djece i onda u smjeru uzvisine gdje je stajao stari hrast i drvo slično vrbi. Ali djed je već bio sišao i, skriven gustim granjem, naslonio se na hrapavu koru debla. Martin je stigao i obojica su zadivljeno gledali u papagaja.

- Nevjerojatno, djede, nevjerojatno, kako si to izveo?!

- On! On, Martine! On je to izveo, on je junak cijele priče - reče djed i potrese papagaja od milja da su mu dva perca ispala.

- Falstaffe, ti si stvarno genij - oduševljeno je govorio Martin. - Djede, daj da vidim kako izgledaju ti dolari. Vidio sam ih samo na filmu i na fotografijama.

Djed je držao čarapu u ruci i onda je otvorio. Izvadi jedan snopič i pruži Martinu.

- Evo, pogledaj, to je ionako sve što ćeš od toga imati.

Martin je znatiželjno gledao novčanice koje su još prije nekoliko minuta ležale na stolu glavnog koordinatora za atletsku problematiku DCFK-a. Onda mu do svijesti dopru djedove riječi, i on upita: - Kako to misliš?

- Taj novac nije naš i mi ga nećemo zadržati.

- Nego što?

- Zar ti nisam obećao da te neću osramotiti? Nisam taj novac uzeo da ga prisvojim za sebe. Ili za nas. Uzeo sam ga da kaznim Lobu za njegove svinjarije.

- Pa dobro, sad je tu, i što ćeš s njim? - htio je znati Martin.

- Dolazi druga faza operacije LOBINA LOVA ili MONEY IS NOT FUNNY. Sad ćeš vidjeti.

- *Money is not funny* - trgne se Falstaff i veselo ponovi rečenicu. Onda odmah doda: Lova do krova! Lova do krova!

- Točno, junače! Opet nam treba tvoja pomoć. To je ionako uglavnom tvoja akcija. Bez tebe ne bismo ništa napravili.

- Kamo ćeš s tim novcem, djede? - Martin je već nervozno pitao.

- Dat ću ga narodu, Martine - mirnim, ozbiljnim i odlučnim glasom reče djed.

- Kojem narodu? - gotovo se zaprepasti Martin.

- Ovom u parku. Našem narodu. Njemu i pripada.

- Zar ćeš dijeliti? Jesi li poludio? Ako te Lobo vidi, može te optužiti za krađu. Imat ćeš posla s milicijom.

- Ne, ne brini. Neću ja dijeliti. Podijelit će Falstaff koji ga je i donio. A drugu Lobi je bolje da se ne miješa, jer bi on mogao imati posla s milicijom. Sad ćemo. Bez žurbe. Smješkao se djed. - Falstaffe, hajde ponovi ono što smo naučili. »Navali narode, lova do krova!«

Falstaff razjapi kljun: - Navali...

Djed mu začepi kljun.

- Odlično, odlično! Imaš memoriju kao kompjutor. Nemoj još sad da nas drug Lobo ne čuje prije vremena.

Djed uzme čarapu i razdere je na jednom kraju, tako da su smotani dolari provirili.

- Tako. Sad ćeš ti, junače, opet ovo ponijeti u zrak. Vidiš li ono najviše drvo u parku? Gledaj, onamo! Najviše drvo. Leti s tom čarapom oko drveta i onda se sakrij u krošnju. Sakrij, shvaćaš, i viči što si naučio. Djed ga ponovo pogladi prstima po kljunu i ponovi: - Navali narode, lova do krova! Je li jasno?

- Djede - Martin se zagleda u oči papagaju - koji put mi se čini da razumije sve što mu kažemo.

- Ako je Mogli razumio Bagiru, zašto Falstaff ne bi tebe ili mene? Idemo, Falstaffe, kreni!

- Hajde, Falstaffe, na ono drvo! - prihvati i Martin.

Papagaj se ponovo sa svojim skupocjenim teretom vine u zrak. Iz smeđe su gliste najednom zalepršali zeleni leptiri. Falstaff je teško mahao krilima, ali bi pri svakom zamahu iz svilene čarape izletio novi smotuljak novčanica.

Lepršali su dolari u zraku nošeni blagim povjetarcem, a Falstaff se sve lakše bližio najvećem stablu u parku. Zaboravio je uputu da leti neko vrijeme oko krošnje, već je odmah sjeo u vrh i iza lišća dreknuo:

- Lova do krova! Navali narode - lova do krova!

U parku je nastalo komešanje. Ljudi koji su do tada mirno razgovarali, čitali, kartali i šetali, i djeca koja su se igrala, najednom svi pogledaše u smjeru odakle je dopirao taj čudni povik. U zraku su lelujale stotine veselih, zelenih papira i padale. Falstaff bi s vremena na vrijeme izviknuo svoju rečenicu. I kroz krošnju su još padali dolari.

Veseli uzvici ljudi u parku dopriješe do Lobinih ušiju. Već izbezumljen, on se zaleti prema prozoru i ugleda kako

između visokih stabala u parku pada nešto poput lišća. A bilo je proljeće.

- Moji novci!!! - prokrkljao je kao da ga tko davi. Kao bez duše sjurio je stepenicama i, više kao atletičar nego kao funkcionar atletskog Državnog centra, doprašio u park. Ondje je već bilo pravo narodno veselje. Svi su trčali, skakali, vriskali, smijali se i lovili novčanice koje su bez prestanka padale. S visoke krošnje dopirala je uvijek ista rečenica: - Navalite narode, lova do krova!

Lobo je dotrčao blijed, razbarušen, raskopčane košulje i teška daha. Stao je posve zatečen. Da pokuša uzeti novac svim tim ljudima, bilo bi ravno samoubojstvu. Da pokuša i objasniti da je to njegovo, nitko mu ne bi vjerovao i vjerojatno bi se gadno proveo. Novac je, uostalom, padao s neba. Stajao je slomljen i gledao radosnu igru ljudi u parku. Svi su neumorno trčali, lovili i trpali u džepove. Čak su neki dojurili i s ulice kad su vidjeli o čemu se radi i navalili na nebeske pare. Lobo začuje glas koji je vikao: - Navalite narode! Lova do krova!

Priđe stablu i oštro se zagleda u vrh. Među lišćem se nije ništa vidjelo, pa je pomislio da je krivo odredio odakle glas dolazi. Bio je na rubu živčanog sloma. Htjede se popeti da vidi nije li tko u granju skriven, ali je bilo suviše visoko i suviše daleko do prve grane.

- Zna li tko to više? - upita drhtavim glasom bakicu koja je veselo skakutala držeći u ruci nekoliko novčanica. Dođe u napast da joj ih istragne iz ruku, ali se uplaši da bi time izazvao gužvu. Iako su svi jurili naokolo za dolarima, nitko nije ni od koga otimao.

- Tko bi vikao? - veselo uzvratila stara. - Jedino netko iz neba, jer ti novci odande dolaze.

- Ona moje novce naziva nebeskim novcima? - izbezumi se Lobo i osjetio kako mu se puls pojačao. Spopala ga je mučnina i jak bol u želucu. Lov na pare u parku nije prestajao. Lobo još nije bio u stanju dokučiti kako se to dogodilo. Zna da je sjedio i mirno brojio, kad je netko pozvonio na vratima, ali kad je otišao pogledati, nije bilo nikoga. Kad se vratio u sobu, nije bilo novaca! Sve se dogodilo u trenutku - kao bljesak munje. Gledao je tužno kako pare, koje su još prije pola sata bile na njegovom stolu, sada nestaju u džepovima tih ljudi u parku, a on nema nikakvog, baš nikakvog načina da ih vrati.

»A da to stvarno nije došlo s neba?« pomisli očajnički. »Možda je jak vrtlog vjetra usisao novac sa stola u sobi i raznio ga parkom? Gdje je, do vraga, onda čarapa?

Tumarao je i sudarao se s ljudima jer su novčanice još uvijek povremeno padale. U parku je bila silna gužva. Tad on ugleda jednu novčanicu od dvadeset dolara kako se u blagom luku leluja nedaleko od njega.

»Ionako je moja. Bolje išta nego ništa«, pomisli i zaleti se ali je bio neoprezan. Kako je neprekidno gledao u visinu, nije primijetio da trči preko malog bazena s pijeskom gdje su se inače igrala djeca. Zapeo je nogom za drveni rub i cijelom dužinom zarovao glavačke u pijesak. Osjetio je kako mu sitna zrnca pune košulju, cipele, hlače i gaće. Osjetio ih je u ušima, nosu i kosi. Baš kad je htio prokleti svoju zlu sreću, osjetio kako mu između zubi prolaze tisuće malih zrnaca. Novčanicu je dohvatio neki stariji tip u šeširu, očito pod

gasom. Pala mu je u šaku i on ju je sad gledao začuđen kao da vidi bijelog miša.

Cijelu predstavu u parku gledali su sa strane djed i Martin. Stajali su postrance, uz jedno drvo. Martin zazviždi i pozove Falstaffa. Zbilo se to u trenutku kad je Lobo zaronio glavom u pijesak. Njemu je pijesak bio napunio uši i nije čuo Martinov glasan povik:

- Falstaffe, dođi!

Pijesak mu je ušao i u oči, tako da nije vidio bucmastog papagaja kako se spušta s vrha velikog stabla noseći u kljunu poderanu, praznu žensku čarapu. U letu ju je ispustio i zadržao se na Martinovom ramenu. Djed, unuk i Falstaff mirno su krenuli kroz prepun park veselih ljudi prema tramvajskoj stanici. Papagaj je sjedio u velikom džepu mornarskog sakoa i držao se kao kralj.

Lobo sve to nije vidio. Zatvorenih očiju, prstima je čistio pijesak iz kose i ušiju i pljuvao ljutito sitna zrnca iz usta. Tek kad je protrljao oči koje su ga pekle i uspio opet pogledati oko sebe, spazio je u pijesku nešto smeđe i zgužvano. Bila je to poderana i prazna ženska čarapa.

Do kraja školske godine ostala su još dva tjedna. Nijedan od Martinovih pokušaja da ispravi jedinice nije uspio. Odbijali su ga otvoreno ili uvijeno i s lažnim obećanjima da još ima vremena. Paniku je sve više smjenjivala bezvoljnost, ali i silan osjećaj nesreće. Ta djeđu je obećao da će te ocjene ispraviti!

Susreti s Veronikom bili su svakodnevni ali užasno kratki. Krali bi vrijeme od odmora, jer je nakon škole njena majka kao stražar već stajala kod izlaza i čekala.

Danas je za vrijeme sastanka primijetio da je Veronika vidno oslabjela, da su joj na licu jagodice iskočile a oči, uvijek pune svijetlog zelenila, bez sjaja i radosti. Cijelo ga je vrijeme tužno gledala i milovala po licu.

- Mnogo te volim, Martine. Mnogo - govorila je, a njemu se srce stezalo i bio bi se u stanju potući s cijelim Državnim centrom za fizičku kulturu. Govorila je tiho i umorno.

- Stara me naprosto davi. Ne da mi živjeti. Požalila sam se tati i svađali su se cijelu jednu večer zbog mene. On je divan. Žao mi je što ga nisi upoznao. Sigurno bi ga zavolio.

Kao što ga ja volim. - Sasvim je spustila glas: - Kao što ga ona *ne* voli.

- Ne voli ga? - začudi se Martin.

- Ne, sigurna sam. Ona voli samo sebe i misli da ja to ne primjećujem. Tata ju je za vrijeme svade par puta nazvao *odvratnim snobom*.

- Veronika, ona ipak želi tvoj uspjeh - reče Martin.

- Znam. Da bi se mogla time okolo hvaliti. I ona je htjela svirati, htjela je igrati tenis, htjela je slikati, htjela je sto stvari, a nije napravila ništa. Zato toliko mene tjera...

Martin je šutio. Zvono je zazvonilo i bilo je vrijeme da se njihov kratki susret završi.

- Martine, nisam ti rekla, ali mislim da moram - reče najednom Veronika... - Idem u Beč već za osam dana...

- Što? - Usta su mu ostala otvorena. - Zar se nisi spremala tek za mjesec dana?

- Da, ali su pomakli datum seminara.

- A škola?

- Izašli su mi u susret, pa sam već skoro ispitana. Još samo dva predmeta.

- Osam dana!? - ponovi on kao da mu još ne ulazi u svijest. - To je užasno blizu.

- Da. I onda se nećemo vidjeti pet mjeseci.

- Pet? Zar nisi rekla tri? - opet se on začudi.

- Jesam, ali je mama odlučila da o svom trošku produži moj boravak. Naravno, to će tata platiti. Ona je samo odlučila.

- To je užasno - snuždi se Martin. - Ona stvarno kao da radi protiv nas.

Veronika je šutjela i nemoćno slegla ramenima. Pozdravili su se i oboje pognutih glava krenuli prema svojim razredima.

U ovo se kratko vrijeme Martinu toliko toga dogodilo, kako neće njoj u velikom Beču? Na taj će seminar, mislio je on, doći mnogo mladih glazbenika iz cijelog svijeta. Među njima će sigurno biti netko tko će zaokupiti njenu pažnju. Neki zgodan, pametan, talentiran, s kojim će se svakodnevno viđati. Netko tko će je zanimati i tko bi mogao osvojiti njeno srce. A on joj u ovom času ne može, niti smije prigovoriti. Pet mjeseci je dugo, a narodna poslovice veli: »Daleko od očiju, daleko od srca«. Osjeti silan val mržnje prema njoj majci. Ponovio je u sebi pun ogorčenja primjedbu Veronikina oca: »Odvratni snob«.

Nakon škole je krenuo prema parku pun ljubomore i očajan zbog toga što će vjerojatno izgubiti Veroniku. Nije ni primijetio da su mu s leđa prišla dva ogromna, odrasla tipa. Svaki ga je sa svoje strane vješto uhvatio ispod ruke. Uplašio se tako da je umalo kriknuo, jer njihove kretnje nisu bile učtive, premda su se pazili da pokažu bilo kakvu grubost. Dapače, ljubazno i mirno jedan od njih mu reče: - Ne boj se, Martine, nećemo ti ništa učiniti. Samo mirno pođi s nama i nemoj se ispirati.

Bio je toliko zapanjen da doista nije ništa rekao, premda je ovo bilo nalik na otmicu, i to još usred grada i u po bijela dana. Hodao je između njih i gledao im lica koja su se smješkala i, prije nego što se snašao, doveli su ga do velikog, crnog auta koji mu je odnekud bio poznat. Uveli su ga na stražnje sjedište a kad je ugledao poluprofil šofera što je bio

nalik na miša s malim brcima, postalo mu je sve jasno. Bio je to šofer DCFK-a, koji ga je jednom već vozio na stadion. Kraj šofera je sjedio neki tip velike glave i crvene, kratko podšišane kose. Kad se malo okrenuo prema njemu, ta je glava bila nalik na lubenicu glatko obrijanih, crvenih obraza.

- Zdravo, Martine - reče crvenokosi i sitne mu se očice stisnuše u zloban smiješak.

Martin protrne. Taj mu je glas i te kako bio poznat. Zagleda se pažljivo u pune obraze neznanca i tad mu sine. Bio je to Dabo. Masni Dabo, glavom i bez brade. Sasvim je izmijenio izgled. Umjesto tamnosmeđe sad je imao jarkocrvenu kosu, a umjesto antičke brade, sjali mu debeli obrazi kao dva mesnata brijega. Zbunio je Martina taj novi izgled starog znanca, ali mu istog trenutka sijevne glavom da je Dabo vjerojatno bio prisiljen izmijeniti opis. Njegov televizijski nastup, kad je odskakutao punih gaća pred milijunskom publikom, zacijelo je pričinio mnoštvo neugodnosti. Sad se prerušio, ali je izgledao još smješnije, jer je brada ipak prije njegovom licu davala ozbiljniji izgled.

- Oh, to ste vi, družo Dabo? Čini mi se da ste malo promijenili izgled - reče Martin podrugljivo.

- Dugo se nismo vidjeli, Martine - reče Dabo prijeteći.

- Samo ja sam vas vidio iako vi mene niste.

Onaj dvojici jakih tipova, između kojih je Martin sjedio, zaigraše usnice u jedva primjetan smiješak. Kao da se i oni susprežu da ne prasnu u smijeh. Dabo ga bijesno pogleda.

- Kad se ovo završi, propustit ću te kroz šake, Martine. Nećeš se izvući. Grdne ćeš batine popiti. Zapamtit ćeš ti dobro Dabu!

Martin htjede uzvratiti kako ga već pamti, ali smatrao je da nema smisla sipati ulje na vatru. Tipovi između kojih je sjedio, djelovali su dobroćudno. Jedan od njih je drijemao. Mali šofer mišje fizionomije utrkivao se sa zelenim svjetlima semafora. Put ih je opet vodio prema stadionu. Svi su šutjeli i čuo je samo pravilan rad motora. Ušli su opet sporednim, pošljunčanim putem pored semafora i svlačionica. Kola su se zaustavila u podnožju visokog stupa, što je s jedne strane držao ogromne betonske tribine, i oni iziđoše. Dabo je krenuo prvi a Martin, s onom dvojicom za njim. Šofer je, kao i zadnji put, ostao u kolima. Namjestio se u pozu da odrijeva. Dabo se zaustavi ispred jednih vrata.

- Dobro, momci, sačekajte ovdje - reče onoj dvojici i odmah se okrene Martinu - a ti pođi sa mnom.

Ušli su u mračan hodnik. Dabo pokuca na jedna vrata i, kad iznutra začuje glas, uđoše. Prostorija je bila malena, ali vrlo udobna. Na radiju je svirala tiha glazba, a zidovi su bili okićeni zastavicama i slikama atletičara. U velikoj vitrini, poredani u nizu, stajali su veliki i mali pehari i medalje. U sredini je bio stol i četiri stolice oko njega. Na stolu je stajala boca *coca-cole*, sendviči, slani štapići, keksi, čokoladni bomboni i narezane šnite torte. Na stolici nasuprot vrata sjedio je nizak čovjek rudlave, crne kose i s naočalima navrh nosa.

Martin odmah prepozna čovjeka koji je na televiziji držao pozdravni govor i s Dabom dijelio priznanja. Živahno poskoči i krene im u susret.

- Zdravo, zdravo, Martine! Drago mi je da te vidim - rekao je vrlo srdačno i pokazao mu stolicu. Martina iznenadi ta ljubaznost i on sjedne, a Dabo stane kraj njega.

Gobo je sjeo na svoje mjesto. Smješкао se Martinu i ponudio ga s onim što je na stolu. Smiješak je bio ružan i licu davao izgled grabljivice, ali se Martin zahvali i uzme sendvič znatiželjno razgledavajući sobu.

- Sviđa ti se ovdje? - upita Gobo.

- Lijepo je - prizna Martin. - Ima mnogo pehara i medalja.

- Ima, ima - složi se Gobo - ali ja vjerujem da će nam najveći i najvredniji tek stići. Što ti misliš?

- Pa... ne znam... Bilo bi lijepo, ne znam na što mislite.

- Znaš ti, znaš - priprijeti mu prstom Gobo smješkajući se i pogleda ga preko naočala.

Martin ništa ne odgovori. Grizao je sendvič i gledao u vitrinu sa sportskim odličjima. Dabo i Gobo izmijeniše jedan brzi pogled, onda opet glavni čovjek DCFK-a sa smiješkom ponudi Martina da uzme što želi. Njemu je tek sad proletjelo kroz glavu da je zapravo prisilno doveden i da je opet u rukama morskog instituta i njegovih službenika. Nisu ga, doduše, odveli u glavnu zgradu ali, eto, sjedi u maloj kancelariji stadiona okružen osobama s kojima je već neko vrijeme u pravom ratu.

- Oprostite, druže... - počeo Martin... zastao je gledajući u malog s naočalama.

- Gobo - predstavi se direktor DCFK-a.

- Druže Gobo, ne znam da li znate da su me ovamo na silu doveli?

- Znam - uzvрати ovaj kratko. - Ali nitko nije bio grub prema tebi, zar ne? Naredio sam da budu pažljivi.

Martin okrzne pogledom Dabu, koji je okrenuo glavu i nezainteresirano gledao veliku fotografiju bacača kugle.

- Vi ste naredili? - začudi se Martin. Ali zašto su me uopće doveli?

- Htio sam te vidjeti. Ja sam direktor Državnog centra za fizičku kulturu i htio sam vidjeti onog o kome kruže tako čudesne priče.

- Čudesne priče? - začudi se Martin.

- Da ne bismo gubili previše dragocjenog vremena, prijedimo na stvar. Sigurno ti je poznato da će naš grad uskoro postati domaćin najvećeg svjetskog atletskog natjecanja?

- Znam - reče Martin i pogleda u čokoladne bombone. Gobo uzme tanjurić i ponudi ga.

- Mjesec dana, Martine! Užasno, užasno malo vremena!

Gobo zastane. U kutu oka pojavi mu se crvena žilica. Zagleda se poput sove u Martina.

- Ti znaš da si nam potreban!

U sobi je nastala tišina. Čulo se samo grickanje štapića koje je Dabo dohvatio sa stola i mrvio ustima. I on prestane jesti i zagleda se u Martina.

- Koliko mi je poznato - nastavi Gobo - ti si uporno odbijao da pristaneš nastupati. Molim te, reci mi zašto?

- Odbio sam... u stvari... odbio sam... ne znam, nije bilo namjerno, već sam objasnio. Sve je od samog početka bilo nekako krivo i ružno.

- Kako krivo, kako ružno? - ljutito će Dabo, ali ga Gobo odmah prekine.

- Dobro, dobro, družo Dabo, možda Martin ima pravo. Možda je njemu bilo ružno, ali to se još daje popraviti. Što misliš, Martine?

- O čemu? O tome da sudjelujem? Ne znam, mislim da ne mogu, družo Gobo.

- Mi znamo, uvjerali smo se da si ti veliki talent. Ono što ti možeš, u ovom trenutku u svijetu ne može nitko. Ne znam da li si ti toga svjestan, ali mi i te kako jesmo. Ti si golem, nevjerojatan kapital. Dužan si to pokazati, shvaćajući, dužan prema našem sportu, prema Državnom centru za fizičku kulturu koji se brine o prosperitetu našeg sporta, i napokon prema cijeloj našoj zajednici, koja ti je sve dala i omogućila.

- Družo Gobo, meni je sve dao moj djed - usprotivi se Martin. Gobo se trgne. Nije volio da mu tko uskače u riječ i proturječi. I druga se crvena žilica pojavi u njegovom oku.

- U redu, tvoj djed, ali i tvoj djed je član našeg društva. On bi morao znati koje su obveze svakog pojedinog građanina naše države. Svatko je dužan dati svoj maksimum. On je sigurno dao, mi smo dali, zar ti želiš to svojem društvu i svojoj zemlji uskratiti? Ne vjerujem! Uvjeren sam da ti voliš svoju domovinu.

- Volim, naravno da volim - iskreno povikne Martin, tako da su se Gobo i Dabo krišom pogledali.

- E, pa molim lijepo! Ispuni dug prema domovini. Ona to od tebe očekuje - reče Gobo patetičnim glasom i treća crvena žilica mu iskoči na oku kao minijatura opruga. Martin osjeti kako su ga ulovili u stupicu. Volio je svoju zemlju, ali kako da im objasni da njih nije ubrajao u ono što smatra

dostojnim rodoljublja. Zbunjeno je protrljao čelo i ponovo se zagledao u pehare u vitrini. Dabo i Gobo čekali su odgovor.

- Druže Gobo - oprezno će Martin - mislim da je moj osnovni dug prema domovini da budem dobar đak i da uspješno položim razred.

- Zar nisi? - hinio je čuđenje Gobo.

- Bio sam dosada, ali u zadnje vrijeme mi ne ide. Imam četiri jedinice, a za tjedan dana mi završava škola. Mislim da ću pasti razred.

Rekao je to zabrinuto gledajući u pod, ali je uspio uloviti brzu izmjenu pogleda jednog i drugog funkcionara DCFK-a.

- Četiri jedinice? - ponovi Gobo. - Mislim da bi se to dalo nekako srediti.

- Zar biste mogli urediti da me pitaju?

- I više od toga, Martine - reče Gobo. - Imat ćeš mnogo manje muke nego što misliš ako mi preuzmemo stvar u svoje ruke. Prepusti zato sve nama, a tvoje je jedino da nastupiš.

Martin opet osjeti kako su stegli krug oko njega.

- Recimo da pristanem, druže Gobo, ja nisam... vjerujte, nisam siguran da ću doista u tome uspjeti.

- Kako nisi? Mi smo vidjeli što možeš.

»Znači, i on je vidio«, pomisli Martin. »Koliko ih je samo bilo u šumi?«

Onda glasno nastavi: - Točno, ali to je nešto posebno. U šumi. Nemojte tražiti da vam objasnim zašto ondje mogu, a tu mi nikako ne ide. Ja to ne znam, ja to doista ne znam.

- Ako je tako - slavodobitno će Gobo - i na to smo mislili. Imam malo iznenađenje zbog kojeg smo te i pozvali. Je li tamo sve spremno, druže Dabo?

Upit je zdrmao Dabu u trenutku kad je htio dohvatiti čokoladne bombone. On povuče ruku i potvrdi glavom.

- Onda je najbolje da odmah krenemo.
- Kamo ćemo? - upita Martin.
- Vidjet ćeš. Trudili smo se da shvatimo tvoj problem - smješкао se Gobo.

Izašli su napolje. Dva tipa, koja su bila presrela Martina, sjedila su na klupi uz atletsku stazu. Pridružiše se i oni. Nitko nije govorio, samo su hodali pored visokih tribina prema pomoćnom igralištu. Dan je bio sunčan i iz obližnjeg Zoo-loškog vrta čule su se životinje.

Martin je kradomice gledao Gobu. Pokušao je dokučiti kakvo mu je iznenađenje spremio mali direktor DCFK-a koji se dosada gradio fin prema njemu. Udoše na travnati teren pomoćnog igrališta i Martin u čudu zastane.

Na sredini terena bilo je posađeno dvadesetak visokih stabala. Stabla usred terena? Stajalo je tu još nekoliko velikih panjeva, a ono što ga je najviše zaprepastilo, iza te male šume učinilo mu se da vidi rječicu. Tek kad je zabezeknut prišao bliže, ustanovio je da je to dugačak komad plave, plastične folije, nategnut na kolčiče tik iznad zemlje. Povjetarac što je pirkao, nadizao je vijugavo crijevo plastike, pa se činilo kao da se voda mreška. Čuo se i cvrkut ptice.

Lice druga Gobe prelio je zadovoljan smiješak. Uživao je u dojmu koji je izazvao na Martinu.

- Što je to, družo Gobo? - pitao je Martin.
- Šuma, Martine, tvoja šuma - svečano uzvratila Gobo.
- Moja šuma? - zaprepastio se.

- Htjeli smo da zaboraviš stadion. Napravili smo šumu, tvoju šumu. Da se privikneš na prostor na kojem ćeš uskoro skakati. Evo i rijeke! A ptica? Čuješ li kako divno pjeva?

Gobin je glas drhtao od oduševljenja. Dabo je u čudu gledao svojeg direktora. Martin stavi nogu na panj. I već je bilo kasno da reagira na povik druga Gobe: Ne! Noga mu je proletjela kroz gornju opnu debela i propala u travu. Panjevi su bili od kartona i piljevine. Došlo mu je da se od srca nasmije, ali ga ošine strog pogled preko naočala.

»Pa to je izgleda sve umjetno«, pomisli i krene da pogleda kako ta šuma izgleda sa stražnje strane. Prizor koji je ugledao, bio je toliko smiješan da on više ne izdrži i prasne u glasan smijeh. Drveće je s druge strane bilo šuplje, poduprto drvenim nosačima zabijenim u zemlju. Krošnje su bile pune lažnog lišća od papira. Pogotovo se nasmijao kad je vidio starog domara Štefa kako naslonjen leđima na šuplji dio stabla puše u neku spravicu koja oponaša ptičji pjev. Na dva stabla bila su dva zvučnika iz kojih se širio šum vode.

Martin se zagrcne od smijeha, to više što je Štef, kad ga je ugledao, gotovo srušio drvo. Prišli su i pratitelji. Lice druga Gobe najednom se užasno izmijenilo. Nestalo je krinke ljubavnosti.

- Zašto je to tebi smiješno? - bijesno upita.

- Oprostite, druže Gobo - petljao je Martin nastojeći suspregnuti smijeh koji mu je tresao ponutricu - nisam vas htio uvrijediti, ali... ali to je stvarno smiješno.

- Sve što vidiš skupo nas je koštalo i zato ćeš morati skakati. Ružno se ponašaš, Martine!

- Oprostite još jednom, družo Gobo, nije mi ni na kraj pameti da vas vrijeđam.

- Uozbilji se i pokušaj skakati - reče Gobo.

- Sada? Nakon svega što sam vidio? Ne bih mogao. Ulovio bi me smijeh.

Gobine su oči bile sve crvenije. Sve su oštrije sjekle okvire naočala.

- Znači, nećeš? - upita.

- Na časnu riječ, ne mogu. Ovo... ovo s tom šumom... to je to... tako...

- Što, reci? - uleti oštro Gobo.

- To je... - zastane Martin - nemojte se samo ljutiti, družo Gobo, ali to je glupo. To je strašno smiješno i glupo.

Lice malog direktora DCFK-a zaplamtjelo je crvenilom. Nije odmah odgovorio. Prepolovio je Martina pogledom. Glupo! A to je bila *njegova* ideja. Očima je kolutao preko okvira naočala. Masni je Dabo pokorno gledao kako se na licu njegova šefa gomila bijes. Ali Gobo se uspio smiriti:

- Znači li to da ti ne želiš uopće skakati?

-Ja bih doista volio, ali... vjerujte, nešto me priječi... ne mogu, naprosto ne mogu...

Opet se začuje pjev ptice i Dabo dade znak jednom od onih tipova koji se izgubi iza umjetnih stabala. Pjeva odmah nestade. Jedna od umjetnih krošnji se opasno zaljuljala. Bilo je to drvo iza kojeg je sjedio Štef. Drvo je palo s treskom, tako da su komadi doletjeli čak do njih. Poskočili su svi u stranu, a Martin je još jednom bezuspješno pokušao zaustaviti smijeh. Vidio je starog domara Štefa, koji se, onako pod

parom, valjao među razbijenim komadima umjetnog stabla i papirićima od lišća. Dabo ga je zgromio pogledom, a oči druga Gobe bile su presvučene crvenkastom paučinom žilica. Martin primijeti kako je to lice najednom postalo užasno opako.

- Možda ti ne fali i onaj idiotski papagaj, ha? - dreknuo je Dabo na njega.

- Druže Gobo - reče uplašeno Martin - molim vas da me pustite da odem odavde.

Nije mu više bilo do smijeha. Stajali su tu ljudi iz Državnog centra i nitko mu od njih nije bio prijateljski sklon. »Zašto me već jednom ne ostave na miru?«, mislio je grozničavo. »Što će mi učiniti nakon ovoga?« Ruke su mu drhtale.

- Idi - bilo je sve što je rekao direktor Državnog centra za fizičku kulturu.

- Do viđenja - vikne Martin, okrene se na petama i potrči prema izlazu iz stadiona. Ona dva tipa tupo su za njim gledala. Dabo ga je ispratio s mržnjom, samo je crvena mrežica u očima druga Gobe bila nepomična kao križaljka na papiru.

- Neće, pa neće! Rekao sam vam. Tom malom smrdljivcu još je samo nedostajao onaj glupi papagaj - reče Dabo.

- Možda će mu uskoro nedostajati zauvijek? - rekao je Gobo smrknuto i tiho. - Treba ga kazniti da zapamti za cijeli život.

Martin je još uvijek trčao pored tribina. Bio je sretan što se tako brzo oslobodio. Da je kojim slučajem čuo opasnu opomenu druga Gobe, možda bi mu koljeno klecnulo? Možda

bi stao? Možda bi u strahu pomislio, kako bi bilo najpametnije da svog ljubljenog Falstaffa pošalje u zemlju iz koje je došao? Ili da ga sakrije na sigurno mjesto da mu se ne dogodi da ga tko ušutka prije nego sasvim zaboravi svoj, već ionako slabi, engleski.

O sam je dana proletjelo u dahu. Martin i Veronika zad-
nje su svoje zajedničke trenutke provodili u šutnji. On
ju je tužno gledao, a ona bi koji put zaplakala, milovala ga
po licu i govorila: - Volim te, Martine! Volim te!

Jedinice su stajale čvrste kao stijena i on se već gotovo pomirio da je izgubio godinu.

I onda je došao dan rastanka. Martin je otišao sam na željezničku stanicu. Vlak za Beč doći će na prvi kolosijek i krenuti u dvadeset i jedan sat. Veronika mu je tog jutra rekla da mama putuje s njom, i da će tjedan dana ostati u Beču a da će ih tata kolima odvesti na stanicu. Oči su joj bile vlažne i brisala ih je maramicom.

On je šutio iako mu se činilo kao da je progutao tenisku lopticu. Dogovorili su se da se vide i pozdrave još jednom na stanici. Martin je bio tu već u dvadeset sati. Sat ranije. Tumarao je kroz čekaonicu, šetao peronom gore-dolje i čitao red vožnje.

Ušao je u zadimljenu kolodvorsku restauraciju. Pod je bio prljav, upljuvan i posut opušcima i zgužvanim papirima.

Na šanku kolodvorske restauracije nalaktili se ljudi. Martin priđe i naruči rakiju.

Debela pipničarka mokrih, otečenih ruku i crvenih usnica, znatiželjno ga je pogledala, ali mu bez riječi natoči piće. Zažmirio je i u sebe jednim potezom stresao cijelu čašicu. Paklenska vrućina ispunila mu je utrobu i on se strese cijelim tijelom. Bila mu je to prva rakija u životu. Čak mu je i prijala. Plamen u želucu brzo se stišavao i prelazio u ugodnu toplinu koja se širila udovima. Kretnje su mu postale mekše i nije više tako jasno vidio ružni prostor oko sebe.

Onda ih je ugledao kako dolaze. Najprije mamu, vrlo otmjeno odjevenu, zatim tatu, čovjeka odsutna lica koji je nosio veliki kovčeg i - napokon nju.

Veronika je malo zaostajala lutajući pogledom nervozno unaokolo i ljuljala u jednoj ruci violinsku kutiju, a u drugoj malu putnu torbu. Bila je u trapericama i bijeloj majici, na kojoj je preko cijele prednje strane bilo otisnuto ogromno crno oko. Učini mu se kako ga je to kiklopsko oko dobro vidjelo.

Platio je piće i izašao. Njen otac naglo spusti kovčeg i stane. Skoro je naletio na njih. Sat je pokazivao 20,45. Vlak će svaki čas ući u stanicu. Još petnaest minuta!

Martin je prošao pored njih u trenutku kad je Veronika opet okrenula glavu. Ulovio joj je pogled. Otvorila je usta, ali joj on da brzi znak očima da se ne oda. Još su se u školi bili dogovorili kako će provesti posljednje minute. Prošao je pored nje kao da je ne poznaje. Veronika je napeto pratila Martinov korak i primijetila da se on izgubio iza vrata na kojima je velikim slovima pisalo *WC*.

- Morala bih na zahod - rekla je Veronika i odložila violinsku kutiju.

- Sada? Mogla si to i kod kuće - uzvratila je mama.

- Nisam, i zato ću ovdje - brzo će Veronika.

- Zar se ne možeš strpjeti još malo? U vlaku ćeš...

- Ne mogu! Tata, reci *ti* da li mogu ići, jer ću se inače popiškiti tu nasred perona.

- Veronika - strogo je prosiktala mama. - Kako to govoriš? Srami se!

- Dobro, pusti je - umiješao se otac. - Samo požuri!

Ona ga zahvalno pogleda i žurno, skoro trčeći, krene prema istim vratima gdje se maločas bio izgubio Martin. Stube su se spuštale u podrum i ona žurno sleti. Uhvatio ju je za ruku da je gotovo kriknula. Nije ga primijetila, jer je stajao zaklonjen velikom hrpom kartonskih kutija poredanih uz sam ulaz ženskog *WC-a*.

- Bože, kako si me uplašio?! Pomislila sam da je netko drugi.

- Imat ćeš uskoro priliku za nekog drugog - rekao je i odmah požalio te riječi, jer ga je ona tužno i prijekorno pogledala.

- Zašto mi to sada govoriš?

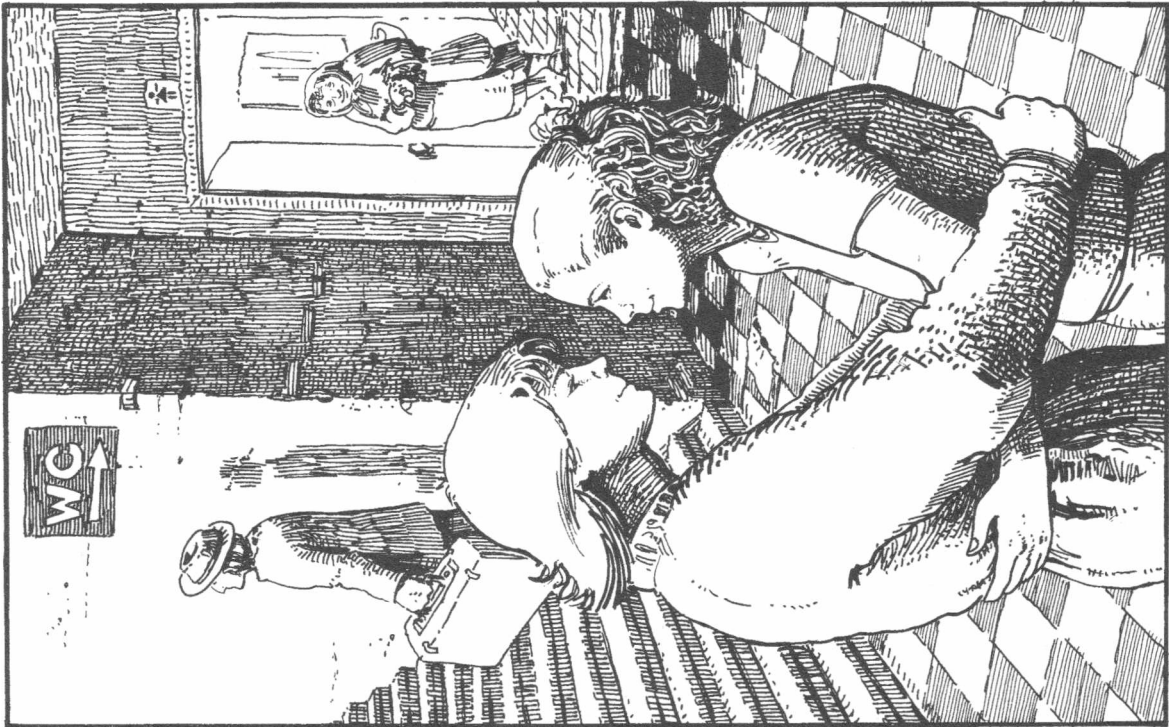
- Zato jer sam konj! Zato jer sam budala koja uopće tako ne misli!

- Martine, ja tebe volim! Užasno puno te volim.

- Pet mjeseci je dugo vrijeme - rekao je suha grla.

- Voljet ću te i nakon tih pet mjeseci. Znam to!

On je šutio i nije više znao što da joj kaže. Minute su tekle, a oni su stajali iza kutija. Iz muškog zahoda čulo se

kako netko povraća a iz ženskog je dopirao zvuk vode u školjci. Čuli su se koraci što ulaze i izlaze. Bilo je to mjesto vlažno, sivo, mračno, natopljeno mirisom mokraće i amonijaka, ali jedino mjesto u ovom trenutku gdje su mogli biti jedno uz drugo.

Ona naglo privuče njegovu glavu sebi i on osjeti njen mali jezik u svojim ustima. Istovremeno su mu obraze smočile njene suze. Zavukao je ruke ispod njene bijele majice s velikim crnim okom i ondje ga je dočekala njena glatka i napeta koža. Privukao ju je grčevito, kao da je štiti od vjetra. Zalizani tip, koji je izišao iz muškog zahoda, stao je i znatiželjno se zagledao u njih. Nisu ga primjećivali.

- Martine - šapnula je Veronika. - Martine, ljubavi - dirnula mu je usnama vrat.

- Veronika moja - uzvratio je tiho zatvorenih očiju. Bilo je krajnje vrijeme za rastanak. Ona maramicom dobro istrlja obraze i oči koje su sjale kao premazane zelenom politurom. Okrenula se i otrčala uza stube. Kad se pojavila na peronu, majka je nervozno ispružila ruke i nešto viknula. Vlak za Beč već je stajao na peronu i putnici su ulazili. Ostalo je svega pet minuta do polaska.

- Dobro, gdje si? Već sam htjela otići po tebe.

Veronika ništa ne odgovori, već okrene glavu. Martin je stao kraj košare za smeće i gledao vagone što su, crni i ogromni, mirovali na šinama. Otac je opet nosio veliki kovčeg, a majka je sitno nabadala. U vagon su ušli sve troje, ali se otac brzo vratio. Veronika i majka pojaviše se na prozoru. Ona je gledala preko očeve glave Martina koji je stajao desetak metara dalje.

Bio je to nijem, dugačak pogled pun ljubavi i tuge. Začuo se pisak. Otac je razgovarao s majkom, a Veronika je šutjela i gutala Martina pogledom. Kotači su se lagano pomakli i teški vagoni prevalili su prve metre prema Beču. On podigne ruku i mahne. Ona mu uzvratila. Otac je mislio da maše njemu. Vlak je ubrzao. Njena ruka, tanka i nježna, bijeljela se u tmini. Vidio je kako je lice naglo zabila u dlanove i kako joj se ramena tresu u plaču. Majka ju je zagrlila i obje su nestale. »Pet mjeseci«, prostrujalo mu je kroz glavu.

Stajao je par minuta kao oduzet. Vlak se više nije niti čuo. Tek tada primijeti da na peronu nema ni Veronikina oca. Krene kući i, u prolazu pored restauracije, primijeti ga kako stoji naslonjen na šank. Na istom mjestu gdje je još nedugo Martin stajao. Buljio je u mokri lim šanka i ispijao piće. Imao je umorno lice, zaokupljeno mislima, i naručio je novu čašicu. Martin se sjeti Veronikinih riječi i njene privrženosti ocu i očuti simpatiju za tog čovjeka. Požurio je na tramvaj.

Prošao je prečacem mračne čistine uz višekatkice i našao se pred vratima kuće. Gorjelo je svjetlo u kuhinji i, budući da nije imao ključ, on pozvoni. Nitko se ne javi. On ponovi još jednom, ali - ništa. »Da djed nije možda zaspao?« pomisli.

Pozvonio je još jednom, pa još jednom, pa zatim četiri puta za redom.

»Nešto mu se sigurno dogodilo!«, grozničavo su mu jurile misli.

Zalupao je snažno šakama po vratima i osluhnuo. Učini mu se kao da iznutra dopire slabo stenjanje i kao da stolica struže po podu. Panično uhvati kvaku i vrata se širom otvore.

Od naglog je zamaha umalo pao. Njegov je djed sjedio vezan čvrstim konopcem za stolicu, a nožni članci isto tako jakim konopcem bili su privezani za noge stolice.

- Djede - krikne Martin kad je ugledao da su mu i usta začepljena maramicom i da teško diše kroz nos. Istrgnuo ju je iz usta. Djed je požudno udahnuo zrak i onda mu Martin odveže ruke i noge. Trljao je zglobove koji su bili poplavjeli i u koje se opet vraćala krv. Privinuo je Martina i poljubio ga u kosu.

- Zaboga, djede, što se dogodilo? Tko je to učinio?

- Ne znam. Iznenadili su me.

- Tko?

- Dvojica. Pozvonili su i, čim sam otvorio, bez riječi su se bacili na mene i svladali me. U padu sam tako udario glavom, da sam na trenutak izgubio svijest.

- Što su htjeli? Što!? Jesu li nešto ukrali?

- Mislim da nisu. Izašli su praznih ruku.

- Pozvat ću miliciju - reče Martin i htjede otrčati do prve javne telefonske govornice.

- Ostani - zaustavi ga djed - sad ionako ništa ne pomaže. Možemo i sutra.

- Misliš da su opet *oni*? - upita Martin.

- Iz Državnog centra? - upita djed. - Što ti misliš?

- Mislim da jesu. Kako su izgledali?

- Kako? - zamisli se djed. - Veliki, jaki, malo tupavi.

Tako su izgledali ljudi druga Gobe. Stvarno im ne daju živjeti.

- Što su samo htjeli? - mučilo je Martina.

- Bili su i u tvojoj sobi i onda...

- Djede - najednom će Martin mrtvačkim glasom - gdje je Falstaff?

- Falstaff? - kao da se i djed začudio. - Zar... zar nije tu negdje? - nastavio je blijed u licu.

- Nema ga - drhtavim glasom reče Martin i kao lud otvori vrata svoje sobe. Upali svjetlo.

- Falstaffe, javi se, čuješ li, javi se! - preklinjao je Martin. Djed je stajao iza njega.

- Falstaffe, Falstaffe! - vikao je Martin, ali se papagaj nije javljao. Tad Martinu zapne krik u grlu. Na njegovom krevetu, malo zaklonjen jastukom, nepomično je ležao Falstaff. I sitan trag krvi, što mu je izlazio iz kljuna, ostavio je crvenu mrlju na bijeloj jastučnici.

- Falstaffe! - krikne Martin i padne na koljena zgrabivši užasnuto pernatog prijatelja. Glava mu se beživotno zaklima lijevo-desno. Uvijek živahne oči papagaja bile su ugašene.

- Falstaffe, ljubljeni moj, Falstaffe, zar su te ubili?! - gušio se u jecaju Martin, a djed je zaprepastenih očiju prišao i sjeo na rub kreveta. Mrtvi je Falstaff ležao u Martinovoj ruci i on je ljubio pomamno njegovu glavicu. Krupne suze zaka-pale su po zelenkastom perju trbuha. Nježno mu je dodirivao kljun i ono obješeno krilo. Nožice su bile hladne i skvrčene.

- Djede - mutnih očiju rekao je Martin - zar je moguće da su ubili mog Falstaffa? To je užasno! Zašto? Zašto im je to trebalo?

Djed je šutio. Ruke je skupio u krilu. Djelovao je bespo-moćno i slabo. Pretvorio se u starca u jednom trenutku.

- Što ćemo sad nas dvojica? Što, djede? - pitao je Martin.

- Ne znam, Martine - rekao je jedva čujno i privukao ga sebi.

Bilo je to prvi put da Martinov djed ne zna što treba učiniti.

U kancelariji druga Gobe, direktora Državnog centra za fizičku kulturu, vladala je tišina. Veliki zastor na prozoru bio je napola otvoren i izvana je dopiralo sunce. Gobo je listao mapu s telefonskim brojevima. Onda ju je zaklopio, digao se sa stolice i prišao prozoru. Zazvonio je telefon na njegovom stolu i on hitro priđe i digne slušalicu. Začudi se jer je s druge strane začuo glas glavnog koordinatora svog centra - druga Lobe.

- Izvolite, druže Lobo - rekao je Gobo.

- Druže Gobo, da li biste mogli odvojiti nekoliko minuta za mene? Morao bih s vama razgovarati.

Gobo je neko vrijeme u nedoumici stajao i brzo razmišljao. Onda kratko reče: - U redu - i spusti slušalicu. - Zanimljivo - rekao je poluglasno samom sebi.

Nije bio siguran nije li Dabo što zucnuo. Lobo je tek prije nekoliko dana došao na posao, tako da su on i Dabo nesmetano obavljali dogovorene poslove. Lobo je bio na bolovanju jer ga je bila udarila lakša moždana kap u parku kraj svoje kuće. Našli su ga u pijesku za dječje igre s poderanom čarapom u ruci. Bilo je to onog čudnog dana, kada se u parku

dogodio, do danas još neobjašnjen slučaj s letećim dolarima, o čemu su novine pisale puna tri dana.

Drugu je Lobi dva dana bila oduzeta moć govora a i kasnije, kad mu se vratila, nisu od njega saznali što je zapravo ondje radio s tom čarapom. Premda se dobro oporavio i vratio na posao, ostale su vidljive posljedice. Njegova lijeva strana lica ostala je malo ukočena. I dalje je pušio lulu, ali je na poslu bio šutljiv i mrk.

Lobo je pokucao i ušao. Pokušao je namjestiti smiješak dok se rukovao, ali je ukočena strana lica ostala nepomična.

- Sjedite, družo Lobo! Kako vaše zdravlje? - rekao je Gobo tobože ljubazno.

- Ah - uzdahnuo je Lobo - ide nekako. Ne smeta vam ako zapalim lulu?

Gobo je zapalio cigaru i sjeo u kožni naslonjač iza svog radnog stola i podbočio se rukama.

- Što vas muči, družo Lobo? Pređite odmah na stvar bez okolišanja.

- Tako sam i mislio. Smeta me, družo Gobo, niz zaku-
lisnih stvari koje su se dogodile dok mene nije bilo.

- U vezi čega? Tko ih je počinio?

- Vi! - rekao je Lobo i upro kamiš lule prema malom, rudlavom čovjeku, čije su oči najednom bijesno zasvjetlucale.

- Vi mene optužujete? Pazite što govorite. Još uvijek sam vaš šef!

- Toga sam u potpunosti svjestan.

Nastala je napeta tišina.

»Dabo«, pomisli Gobo, »onaj debeli idiot je ipak otku-
cao!«

Ljigavi Lobo sjedne što je udobnije mogao u kožni naslonjač i razveze priču. Kako su tekle njegove rečenice, tako je lice druga Gobe gubilo boju i sve jače je grizao zubima kraj cigare. Lobo je znao gotovo sve. Gotovo sve što su on i Dabo poduzeli u vezi s Martinom. Kad je završio, mali je direktor ustao i prišao mu.

- Znači, gad vam je sve rekao?
- Na koga mislite?
- Koga? Naravno, Dabu!

Ljigavi Lobo se nasmije. Odmahnuo je rukom.

- Varate se. Iako je budala i govno, vama je odaniji. Vas se više boji.

- Vi, naravno, znate da i ja znam za vaš prljavi plan i želju da sve obavite mimo mene.

Sad se Lobo uozbilji. Nije znao da Gobo toliko zna. Vjerovao je da ga je Dabo naprosto izdao, a da Gobo nema pravi uvid u događaje.

- A novac? - upita Gobo odjednom.
- Koji novac? - probljedi Lobo. Pred očima ugleda sliku letećih dolara.

- Novac koji ste utajili iz fonda za obnovu i saniranje sportskih kapaciteta?

Lobo povuče hitro nekoliko dimova i oni se vinuše iz ukočene strane usta kao iz nekog indijanskog totema. Zbunio ga je njegov mali direktor, zbunio informacijama za koje je vjerovao da mu nikako ne mogu biti poznate. Taj je novac, promijenjen u dolare, već davno bio izgubio vlasnika.

-Ja sam vaš direktor, družo Lobo, zaboravili ste to, ali nakon ovog što sam čuo, pobrinut ću se da to iznova zapamtite.

- Možda uskoro to više nećete biti.
- Što?! - drekne Gobo i oči mu zakolutaju kao špekule pune crvenih crta. - Što ste rekli?!
- Rekao sam da moj direktor može biti netko tko za to ima potrebnu kvalifikaciju.
- Što? - drekne opet Gobo. - Kako se samo usuđujete? Vi... vi... da znate da ću vas suspendirati zbog ovoga. I zbog novaca! Kvalifikacije?
- Nemate fakultet i molim vas da se više ne prenavljate, jer dobro znate o čemu govorim.
- Nemam fakultet? - reče Gobo mirnije, kao da se i sam tome čudi.
- Naravno da nemate a za mjesto, na kojem se trenutno nalazite, nužno biste ga morali imati.
- Hoćete... hoćete da vam pokažem diplomu? - rekao je nesigurnijim glasom.
- Ne treba. Obojica znamo da je to - falsifikat. Krivotvorina. Lažni papir. Druže Gobo, da skratim. Valjda vam je jasno da se ne bih upustio u takve optužbe, da nisam sve provjerio! U vezi vaše lažne diplome, već dugo znam sve. Sad smo kvit.
- Gobo htjede nešto reći, ali ga Lobo prekine rukom.
- Dekan koji je potpisan na vašoj diplomi, te godine više nije bio dekan. Nije ni mogao biti, iz prostog razloga što je već u to vrijeme punih petnaest mjeseci trunuo u zemlji. Čovjek, kojem ste platili za falsifikat, sve je dobro uradio, osim što je potpisao mrtvacu. To je greška koja se može lako dokazati.

Gobo je sjeo u kožnu fotelju i zabrinuto se zagledao u mape s telefonskim brojevima.

- Moje su kvalifikacije stečene... kako da kažem... kroz rad... društvo je to valoriziralo... već... već sam toliko godina u tom poslu... - zamuckivao je Gobo. Najednom je nestalo strašnog sjaja iz njegovih očiju. - Nakon završene gimnazije, htio sam...

- Vi niste završili ni gimnaziju!

Gobo klone u fotelji. Preko ruba stola izvirivale su mu samo crne kovrče i okrugla stakalca s uplašenim pogledom.

- Na početku drugog razreda gimnazije su vas izbacili iz škole. Lažno ste oklevetali jednog profesora zbog jedinice koju vam je dao. Čovjek je zbog toga izgubio posao ali, kad se saznala istina, izbacili su vas iz škole. Nakon toga se više s knjigama niste mučili. Imam li pravo?

Gobo je šutio.

- Nadam se da u osmoljetki niste imali sličnih problema?

Lobo je ispraznio lulu, da bi stavio novi duhan. Gobo je šutio i drhtavim prstima potražio drugu cigaru u kožnoj kutiji, jer mu se stara bila ugasila u ruci. Novi su dimovi ispunili sobu. Gobo se ispravi u naslonjaču.

- Imate li vi kakav prijedlog, družo Lobo?

Lobo ga odmjeri i otpuhne dim.

- Naravno. Zato sam i došao. Stvari su se, kao što znate, u vezi s Martinom počele događati mimo mene. E, vidite, ja hoću da se sve vrati na staro.

- Znači... - počeo je Gobo.

- Znači - nastavi Lobo - da sada svi sudjelujemo. Nema smisla da se međusobno iscrpljujemo, dok ne ostvarimo zajednički plan...

- Svjetski atletski kup je za šest dana. Sve smo pokušali, znate i sami: ucjene, ocjene, batine, kolače, malu Veroniku, umjetnu šumu i napokon smo sredili i papagaja, ali bez rezultata. Neće! Mali gad nas je sve povukao za nos.

- Treba nastojati do zadnjeg časa - inzistirao je Lobo.

- U redu, pokušat ćemo još i zajedničkim silama.

- Naravno, družite direktore - prvi put se nasmiješi Lobo. Ali samo jednom polovicom lica.

- Ove... kako da kažem... ove sitnice koje su nas međusobno zbunjivale... mislim, njih ćete zaboraviti?

- Naravno - spremno prihvati Lobo. - Očekujem sličan postupak i od vas u vezi *mojih* sitnica.

Nasmijao se sad i drug Gobo ružnim osmijehom i oni pružiše jedan drugome ruku.

- Do zadnjeg časa ne odustajemo. Zajednička šifra je: *ne talasaj* - našali se Lobo. Gobo to zadovoljno prihvati. Lobo je ustao, ugasio lulu, pozdravio i izišao iz kancelarije. Gobo se ušetao gore-dolje po sobi. Vratilo mu se samopouzdanje.

»Hulja, ima me u šahu«, mislio je, »ali imam i ja njega.«

Na vratima netko iznenada dva puta oštro zakuca. On pomisli da je to vjerojatno Lobo koji mu želi još nešto saopćiti.

Vrata su se prilično naglo otvorila, ali na njima nije stajao drug Lobo. Bio je to odrješit starčić čije su oči svijetlile kao baterije, a ispod zasukanih rukava karirane košulje vibrirale

jake žile i poigravali mišići. On bez riječi krene čvrstim korakom prema Gobi.

- Tko ste vi? Što trebate? - pitao je Gobo nervozno, ali je stari i dalje prilazio. Vrata je iza sebe bio zatvorio. Prst je poput klina uperio prema njemu i samo kratko upitao:

- Drug Gobo?

Gobo je zbunjeno potvrdio i onda Ijutito povikao:

- Dobro, kakav je to način? Upadate nepozvani u tuđu kancelariju, bez pozdrava... koga vraga hoćete?

Stari mu se unio u lice. Oči su mu divlje svjetlucale i šake se grčile.

- Jeste li gluhi? Čistite se odavde prije nego koga pozovem - zadere se Gobo i pokaže rukom na vrata.

- Prvo ću s *vama* počistiti ovu odvratnu sobu - rekao je pridošlica i hitrom kretnjom zgrabio Gobu za vrat.

Pokušao je kriknuti, ali je već u idućem trenu lamatao nožicama po zraku i letio u smjeru malog bara na kojem su bile čaše i boce. Tresak je bio silovit i Gobo je proletio nogama kroz drveno-kožnu oplatu, našavši se u kršu stakla i tekućina. Podlaktica mu je krvarila i užasno ga boljela. Ali prije nego je zaviknuo, već su ga ruke podivljalog gosta ponovo digle u zrak i opet je punom brzinom jurio naglavačke prema kožnom naslonjaču.

- Vi ste ljudi! Molim vas, dosta! - prostenjao je. Htio je zazvati u pomoć, ali ga je starac opet podigao u zrak i zavitlao njime po zraku. Za nekoliko sekundi, aterirao je ovog puta, ispruženih nogu, na svoj radni stol. Prošao je, uz strašan tresak, kroz drvo kao kroz maslac. Oko njega je frcalo iverje,

olovke, naliv-pera, mape i papiri, dok mu se telefonska žica nekoliko puta nije omotala oko vrata.

- Milost - krkljao je, jer je poludjeli starac bez riječi odlučio nastaviti svoj okrutni posao.

Uhvatio ga je za noge, podigao malo u zrak i okrenuo par puta. Zidovi sobe plesali su mu oko glave. Okrugle su naočale odletjele u kut. Gobo je, nalik na tvrdu metlu u jakim rukama starca, rušio sve što bi se ispriječilo pred njim. Bolielo ga je cijelo tijelo, bio je krvav, plav, izubijan.

Kada ga je starac napokon ispustio iz ruku, pao je bez glasa na pod kao krpa. Soba je bila u stravičnom neredu. Gobo je stenjao od boli, a nemilosrdni gost stajao je nijem i blijeda lica nad njim.

- Sad možete pozvati nekoga da počisti. Ako vas upita tko je učinio takav nered, slobodno mu recite: Martinov djed! Jeste li me čuli? Djed maloga Martina!

Gobo je kroz maglu nazirao oštre crte neznančeva lica i oči koje su sveudilj ludo svijetlile. Onda se stari uputi prema izlazu i zatvori vrata za sobom. Bio je to običan zvuk, ali je u glavi druga Gobe odjeknuo kao pucanj. Nastupila je tišina, a krš kancelarije prekrila crnina.

Po djeda su došli dva dana nakon incidenta u zgradi DCFK-a. - Plava milicijska kola zaustavila su se pred vratima i iz njih su izašla dvojica.

Bilo je rano jutro, šest sati, sunce se tek dizalo i neki su ljudi prolazili ulicom na posao. Martin je još spavao u svojoj sobi kad su milicajci pozvonili na vratima. Djed je odmah otvorio. Cijelu noć ionako nije oka stisnuo. Prevrtao se u krevetu, buljio u strop, smišljao kako će Martinu objasniti svoj postupak.

Martin nije ništa znao o njegovom pohodu na kancelariju direktora Državnog centra za fizičku kulturu. Djed je mrzio tučnjavu i obračune šakama, ali je na svojim putovanjima često bio u situaciji da ih ne može izbjeći. Otkako je otišao u mirovinu, nije se ni s kim sukobio, sve do onog noćnog napada na Martina. I tad ga je nekoliko dana pekla savjest, zbog mladića koje je istukao i zakleo se da neće više nikada. Dvojica milicionara u uniformama stajala su pred vratima. Jedan strog, stariji, drugi mlađi, blagih očiju.

- Izvolite, drugovi, uđite - pokazao im je rukom prema stolu, ali se viši i ne pomakne. Obrve mu se skupile u čupavu

crtu. Gledao je neumoljivo strogo. Djed još jednom pokaže da uđu. Mlađi milicionar zakorači, a za njim krene i strogi, viši.

- Druže, imamo nalog da vas privedemo u stanicu. Prijavljeni ste zbog toga što ste u... - počeo je strogi.

- Znam, drugovi, znam zbog čega ste došli. To je u redu. Odmah ću poći s vama - uskoči djed. - Jedino vas molim da se malo strpíte dok ne sredim neke stvari.

- Druže, nemamo što čekati. Pođite odmah s nama - nije se dao smesti strogi milicionar. Djed pogleda u mlađeg i osjeti da će kod njega naići na više razumijevanja.

- Samo minutu drugovi. Nisam ja nikakav kriminalac, shvatite. Sjedite ako želite, skuhat ću vam kavu.

- Ne treba - branio se strogi, ali je djed gledao u mlađeg koji je prišao stolu s namjerom da sjedne.

- U redu, pričekat ćemo malo, ali požurite - rekao je mlađi.

- Skuhat ću vam kavu da popijete dok ja napišem jedno pisamce.

- U redu - potvrdi mlađi. Strogi je ostao stajati.

- Kakvo pismo, druže? - upitao je.

- Za mog unuka. Moj unuk živi sa mnom, znate, sad je prijeko u sobi. Spava i ne želim ga probuditi.

Strogi je šutio, ali se i on raznježio kad je djed spomenuo Martina. Sjeo je kraj svog kolege i nijemo su se pogledali. Djed je pristavio kavu, istrkao list papira iz bilježnice i sjeo na drugi kraj stola da napiše pismo. Dvojica plavih u tišini su ga gledali. Čulo se samo struganje olovke po papiru i

ključanje vode na plameniku. Kad je kava bila gotova, djed ih ponudi.

- Može li se pušiti? - upita mlađi a djed potvrdi.

Obojica zapališe. U tišini su srkali kavu dok je on pisao.

»Ljubljeni moj Martine,« pisao je djed, »možda ćeš biti ljut na mene što te ovako obavještavam o važnim stvarima. Mislim da je to najbezbolnije, jer ne bih mogao podnijeti da gledaš dok me odvođe milicijskim kolima. Da, dobro si pročitao. Ovo pišem u nazočnosti dvojice milicionara, koji su došli po mene. Ja sam znao da će doći. Došli su s pravom, jer se tvoj nepopravljivi djed opet poslužio šakama. Prisilila me na to smrt našeg dragog Falstaffa, pa sam otišao kazniti krivca. Na žalost, ništa pametnije od batina nije mi palo na pamet. Istukao sam druga Gobu tako da je sve prašilo i mislim da za to mogu zaraditi čak i zatvor. Znam da će ti trebati novaca ako se odmah ne vratim. Naći ćeš ga u ormaru pod mojim majicama. Time kupuj hranu, sve dok ti prvog ne stigne moja mirovina. Molim te, čuvaj se i pokušaj ispraviti jedince. Uvijek ću biti s tobom! Uvijek!!

Voli te tvoj
djed.«

Ruke su mu drhtale dok je pisao zadnje rečenice i osjetio je bol u grudima. S mukom je zadržavao suze. Dva milicionara s pažnjom su ga gledala. Srkali su kavu i šutjeli.

- Koliko vam je star unuk? - upita najednom mlađi.

Djed se trgne i smota pismo.

- Petnaest godina.

- A roditelji?

- Poginuli u prometnoj nesreći. Oboje. Moja kćerka i zet.

Milicionar s blagim očima zbunjeno se nakašlje. Skinuo je kapu i stavio je na stol. Prešao je rukom preko čela i zagledao se kroz prozor.

- 1 moj je otac poginuo u saobraćajnoj nesreći. Imao sam dvanaest godina.

- Grozne su to stvari - reče djed. - Treba se truditi da ih ne osjete oni koje najviše pogađaju.

Ustao je i tiho otvorio vrata Martinove sobe. Milicionari se nagnuše da bi bolje vidjeli. Martin je spavao na boku pokrivši napola glavu jastukom. Djed na prstima priđe i stavi pisamce na stolič kraj njegova uzglavlja. Ondje je poluotvorena ležala knjiga Edmonda Rostanda: »Cyrano de Bergerac«. Djed krene lagano rukom da ga pogladi po kosi, ali se Martin u tom trenutku u snu malo pomakne i djed brzo povuče ruku.

Djed se okrene i na prstima krene van. Pogledao je još jednom s vrata na krevet i tiho zatvorio vrata. Ostao je kao prikovan držeći kvaku u rukama.

Iz njegovih svijetlih očiju napokon su stale kliziti suze. Milicionari su se zbunjeno vrpeljili na stolicama.

- Oprostite - rekao je.

- Ništa... ništa... - rekao je onaj strogi, premda od njegove strogoće nije ostalo ništa osim sraštenih obrva na čelu. Popili su kavu i čekali da djed krene.

- Zar ne bi bilo bolje da ste ga ipak probudili? - pitao je mlađi. - Mi ćemo vas vani pričekati.

- Ne, hvala. Ovako je bolje. Dajte mi samo adresu milicijske stanice. Napisat ću mu. Možda se sve ovo jako otegne, premda se nadam da neće dugo.

Mlađi mu reče adresu, djed je zapisa na komad papira i stavi na sredinu stola.

- Hoćemo li? - rekao je strogi. Glas mu je bio ozbiljan, ali u njemu više nije bilo nadutosti.

- Možemo - reče djed. - Nadam se da mogu ići mirno uz vas bez ikakvih pomagala na rukama?

- Naravno, naravno - prihvati mlađi.

Djed izvadi rezervni ključ i stavi ga na stol na vidljivo mjesto kraj papira s adresom milicijske stanice. Izišli su i djed je zaključao za sobom. Pogledao je dobro cijelu kuću od krova do temelja i dok su prolazili kroz vrt, tužno je pogledao mali komad mramora zaboden u zemlju, točno ispod bora. Grane su češale prozore Martinove sobe. Crnim slovima, bilo je napisano FALSTAFF. Ispod toga humak nabijene zemlje. Milicajci su došli *fićom* i on sjedne na zadnje sjedalo. Vozio je mlađi i auto krene cestom kojom je mnoštvo ljudi žurilo na posao. Djed se malo skruti na sjedalu.

Mnogi su ga tu znali i bilo mu je neugodno da ga tko prepozna. Kao da je shvatio djedovu bojazan, mlađi milicionar doda gas i oni pojuriše ulicom. Na prvom križanju skrenuli su prema centru grada.

Martin se probudio sat kasnije. Pospan je ušao u kupao-nicu. Tišina ga je malo zbunila. Znao je da se djed budi ranije, da priprema doručak i da se mota po kuhinji. Sad se njegovi koraci nisu čuli.

- Djede! - viknuo je iz kupaonice, ali se nitko nije odazvao. Viknuo je još jednom i uletio u kuhinju. Bila je prazna a na stolu dvije prazne šalice. U pepeljari dva opuška.

»Netko je bio ovdje«, sijeвне mu. »Da nisu opet oni?«

Tad spazi na stolu komad papira s adresom milicijske stanice i ključ od ulaznih vratiju. Protrnuo je i uhvatio rukama kvaku. Vrata su bila zaključana. Vrati se u sobu i tek tada spazi pisamce na ormariću uz krevet. Drhtavom rukom ga je otvorio i pročitao. Dva puta, pažljivo, od riječi do riječi. Bepomorno je sjeo na krevet.

- Uhapsili su djeda - šaptao je kao omamljen. - Uhapsili?! Pa... ja, ja sam ostao sam!

Za tako kratko vrijeme, čudnim spletom okolnosti, Martin je ostao bez najdražih. Veronika u Beču! Falstaff u zemlji ispod bora! Djed na miliciji!! A u školi četiri jedinice koje više ne može ispraviti. Sutra je zadnji dan škole i godinu je već izgubio. Sve to zahvaljući moćnoj ustanovi s kojom najprije nije mogao, a kasnije nije htio surađivati. Njegov je svijet bio srušen, zgažen. On je bio poražen. Kamo otići? Kome se požaliti? S kime porazgovarati o svemu tome?

Sjedio je na krevetu s djedovim pismom u ruci i nije osjećao potrebu da plače, da očajava, da viče. Glava ga je naglo zaboljela i on iz djedove ladice uzme aspirin i popije. Glad nije osjećao jer mu se želudac bio skupio i malo ga bolio. Obukao se na brzinu i pogledao na sat. Do početka nastave bilo je još petnaest minuta. Zakasnit će sigurno ako ne uhvati prvi tramvaj. Ali u školu mu se nije išlo. Za njega je ona praktički već bila završena. Dan je bio lijep. Sunčan, topao, s nebom bez ijednog oblaka.

»Ni cirrusa, ni cumulusa, ni stratusa, ni altostratusa, ni cumulonimbusa. Samo plavo nebo« - mislio je s gorčinom.

Izišao je i zaključao vrata. Zastao je kraj bora i nijemo pogledao u komadić mramora. Okrenuo se i pošao niz ulicu. Nije mu se žurilo. Put ga je vodio kroz male uličice, prema šumi izvan grada, njegovoj omiljenoj šumi, koju je u zadnje vrijeme potpuno bio zanemario.

Hodao je prema starom mjestu gdje se čuo mrmor rječice. Kos je u blizini zviždukao, nekoliko sjenica živahno je skakutalo između panjeva. Kroz zelene krošnje probijale su se zrake sunca kao upaljene igle i obasjavale zemlju iz koje se mjestimice dizala para.

Sjeo je na panj i podbočio glavu dlanom. Bila je prazna i bez misli. Buljio je u mahovinu i slušao vodu. Nije ni pomišljao da skače. Nedostajao je Falstaff, nedostajala je Veronika.

Sjedio je nepomično nekoliko sati. Čak je i zadrijemao. Kad se probudio, sunce je već visoko odskočilo. Protegnuo se i ustao. Vрати se istim putem i tramvajem do adrese koju mu je djed bio ostavio na stolu.

Kad je ušao u milicijsku stanicu, bilo mu je svejedno što će mu reći. Naravno, rekli su mu, kad je objasnio koga traži, da danas djeda više ne može vidjeti, ali neka dođe sutra ujutro. Drugo mu nisu više ništa htjeli objasniti, niti je on pitao.

»Znači, djed će stvarno dopasti zatvora«, mislio je vraćajući se kući.

Tek tada shvati da i nema kuda otići. U razredu nije imao nekog posebno dobrog prijatelja. Sa svima je bio srdačan ali nikome nije bio tako blizak kao djedu i Veronici.

Prazninu i tišinu kuće podnosio je s velikom mukom. Upalio je radio. Svirala je grupa »FILM«, ali ga je već nakon nekoliko taktova zvuk počeo beskrajno iritirati. Potražio je u frižideru jaja, jer je osjetio glad. Od jutra nije ništa stavio u usta. Dok su jaja cvrčala u tavi, mislio je na Veroniku. Sada sigurno šeta lijepim bečkim ulicama ili je u nekoj od onih starih kavana kakve mu je opisivao djed. U njegovom ih gradu više nema. Ondje se pije *kapucitier*, jede štrudla od jабuka i u tišini čitaju novine. Najednom bi izniklo lijepo lice nekog mladog glazbenika. On sjedi uz nju, gleda je zaljubljenno, dira za ruku a ona mu se ne opire. Koža mu se naježila. Veroniku je pokušao na silu istisnuti iz glave.

Jaja su bila gotova. Presolio ih je i teško gutao. Kako će mu tek djedova hrana nedostajati!

Otišao je u svoju sobicu i naslonio se na otvoreni prozor. Sitne borove iglice gotovo su ga bockale u lice, dok je gledao u humak s malom pločom na kojoj je pisalo ime njegova mrtva papagaja. Djed je kod jednog klesara nabavio taj komadić mramora, a on je tušem ispisao ime. Uvijek kad bi pogledao taj mali grob, obuzela bi ga silna mržnja. Sad je gledao bez osjećaja.

Htjede čitati knjigu koju mu je dao djed, ali je već nakon nekoliko minuta odložio. Stihovi su mu se redali pred očima, ali nije ih razumio. Šetao je kao po kavezu.

Dok je stajao nasred sobe, kao u bunilu, najednom se trgne. Pala mu je na pamet ideja. Žurno je zaključao vrata i skoro otrčao do tramvajske stanice. Dok je tramvaj drndao šinama, a on se gurao u gomili putnika, šake su mu bile stegnute i na licu nervozno poigravao mišić.

Za petnaest minuta penjao se velikim, kamenim stubama zgrade Državnog centra za fizičku kulturu. Pored portira je prošao kao da ga i nema, tako da ovaj u čudu nije uspio ništa zaviknuti. Preskakao je po tri, po četiri stube odjednom i pokucao na vratima s pločicom: »REFERENT ZA NOVE SPORT-SKE KADROVE«.

- Dobar dan - rekao je - trebam druga Dabu - premda je bilo očito da Dabe tu nema.

- Oh, to si ti, Martine - rekla je bucmasta činovnica. Sve tri su bile tu. Ona što je obično gledala u šalice kave slagala je sada s užitkom *pasijans*. Ona treća, šiljasta nosa, bila je zaposlena svojim pletaćim iglama.

- Druga Dabu tražiš? On je prije nekoliko minuta otišao na sastanak kod direktora.

- Hvala - hitro reče Martin.

Pojurio je stubama do sobe glavnog čovjeka Državnog centra, koga je njegov djed bio dobro izlemao. Gorio je od želje da vidi u kakvom je stanju. Zastao je pred vratima i oslušnuo. Kroz oplatnu se nije čuo ni najmanji šum. Napokon pokuca. Jednom. Dva puta. Jedan glas vikne: - »Naprijed«.

Martin uđe. Unutra su bili svi. Trojka koju je dobro poznao. Dabo, Lobo i Gobo. Bilo je još desetak ljudi među kojima Martin uoči i jednog od onih krupnih tipova koji su ga kidnapirali pred školom i koji su vjerojatno dokrajčili Falstaffa. Toliko su se zapanjili da su zanijemjeli i ukočili se, kao u priči o Trnoružici. Martin je bio jedini živ, poput princa koji će ih probuditi iz sna.

Dabo, Lobo i Gobo bili su smiješni kao tri klauna. Sva su trojica bila drukčija nego kad ih je prvi put sreo. Dabo

obrijan, golih, debelih obraza i crvene kose, Lobo napola ukočena lica a direktor Gobo s ogromnom modricom kraj oka ispod okruglih naočala, s bijelim zavojem oko glave, lijevom rukom do lakta i desnom nogom do koljena u gipsu. Bili su toliko komični, da bi se Martin sigurno nasmijao, da situacija nije bila tako napeta. Imao je razlog da ih prezire, da ih mrzi, da ih kao muhe, ovako na hrpi, velikom papučom prignječi na pod. Sve se kovitlalo u njemu, peklo ga je pod kožom, ali je stisnuo zube i odlučno rekao:

- Pristajem drugovi! Odlučio sam! Nastupit ću na Svjetskom atletskom kupu ako vi to još uvijek želite!

Tišina koja je nastala mogla bi se slobodno nazvati grobnom. Nekoliko trenutaka nije se čulo ni daha. Onda im se zabezknuta i zaleđena lica otkraviše. Osmijesi su lančanom reakcijom prelazili s jednoga na drugog.

Znači, pristaješ? - rekao je Gobo, gledajući ga iz svojih zavoja i gipsa. - Tek sada?

Martin ga pogleda ravno u oči koje su škiljile iznad okruglih stakalaca. Čudno kako se nisu bila razbila u onom velikom lomu.

- Zar ne počinje za tri dana? - reče napokon.

- Naravno - potvrdi Gobo. - Zar je trebalo čekati minutu prije dvanaest?

Ostali ljudi u sobi s pažnjom su pratili dijalog premda je bilo očito po njihovim licima da im nisu jasni svi odnosi. Za Martina se čulo, stvari su procurile, šušvalo se amo-tamo po cijeloj zgradi Državnog centra, ali su punu istinu o njemu znala samo trojica. Drug Dabo, drug Lobo i drug Gobo.

- Da možda ne spremaš neku psinu, Martine? - reče Lobo i izvadi lulu iz džepa. Samo se pola strane njegova lica trznulo, dok je druga mirovala. - Ako si tako što naumio, posljedice će biti teške. Strahovito teške za tebe. U pitanju je javnost. Tisuće i tisuće ljudi. Milijuni ljudi uz male ekrane. Upozoravam te na vrijeme da se okaniš bilo kakvih podvala.

- Odlučio sam nastupiti - spremno reče Martin. Lice druga Gobe se razvedri. I ona pomična polovica lica druga Lobe se smješkala. Jedino je crvenokosi Dabo gledao sumnjičavo.

Lobo pljesne rukama i obrati se čovjeku do sebe:

- Odmah izvršite registraciju za nastup. Svi su vam podaci u sobi kod druga Dabe. Vi se pobrinite za kompletnu opremu - reče drugom. - Njegove su mjere u kartoteci. Također kod druga Dabe. Dat će vam njegova tajnica. Požurite, požurite!

Martin se čudio odakle im svi ti podaci o njemu, ali nije želio ništa pitati. Oni su ionako znali i mogli sve. U sobi je nastao žamor.

- Druže, Gobo - obrati se Martin glavnom čovjeku ustanove. - Htio bih još o nekim stvarima porazgovarati.

- O kojima? - upita Gobo oprezno.

Martin se okrene i zaokruži pogledom po prisutnima.

- Ako je moguće, to bih samo s vama. Naravno, i s drugovima Lobom i Dabom.

- Drugovi - povikne Gobo - molit ću da nas ostavite na kratko vrijeme. Nastavit ćemo malo kasnije.

U sobi je cijeli namještaj bio nov. Još se osjećala svježja politura, a dijelovi od kože intenzivno su mirisali. Jedan po jedan, svi iziđoše. Ostala su samo njih trojica i Martin.

-Ja znam da je za tri dana Svjetski atletski kup, ali ne znam da li vi znate da je sutra zadnji dan moje škole? - reče Martin.

Lobo je pućkao na lulu, a Dabo natezao prstima uho. Gobo je sjedio između njih kao kralj u zavojima.

- Što želiš time reći?

- Gubim godinu, i vama je to vrlo dobro poznato.

- Druže Dabo, nazovite školu.

Dabo okrene brojčanik kao da još uvijek ne shvaća o čemu se radi. On zatraži direktora. Gobo uzme slušalicu i Dabo još samo dobaci:

- Samo trenutak, treba vas naš direktor.

- Halo, ovdje Gobo, direktor Državnog centra za fizičku kulturu. Druže direktore, zovem u vezi onog slučaja. Da... da, malog Martina. Da, znam... ali htio bih sad da ga oslobodite jedne jedinice... lišite, izbrišete, shvaćate?... koje?... svejedno koje... da, samo jedne... kako?... ipak pada?... da, znam, ali učinite tako... ne, nije čudno, mi znamo zašto to hoćemo... je li u redu..., javit ćemo se ako bude potrebno... fino... ostavite sve otvoreno da se i naknadno može intervenirati, da, za druge jedinice... kako, bit će teško, znam, znam, ali sve je danas teško... učinit ćete?... fino... dogovoreno... ah, da, usput da vam kažem da će ono za vašeg brata biti povoljno riješeno... Do viđenja!

Martin je otvorenih usta pratio razgovor. Nije vjerovao da je tako nešto moguće.

- Eto, jedna manje. Ispravio si kemiju.

- Ali nisam odgovarao!

- Lijepo, nije važno. Važno je da iz kemije više nemaš jedinicu. Jesi li zadovoljan?

- A one tri? Još su tri ostale. Što s njima? Svejedno ću izgubiti godinu.

- Ovisi o tebi. Ako ispuniš ono što očekujemo, razred ti je u džepu.

- Sutra je zadnji dan!

- Zadnji dan je onda kad mi to odredimo. To neka ne bude tvoja briga. Jedinice ćemo izmijeniti u petice. Godina ti zavisi od uspjeha u kupu. Htjeli smo samo da vidiš koliko možemo za tebe učiniti. Je li time sve u redu? - nastavi Gobo.

- Nije! Što je s mojim djedom?

- S tvojim djedom? - drekne izbezumljeno Gobo i htjede ustati, ali uz bolan izraz lica opet sjedne. - S tim divljakom? Tim luđakom?

Martin je šutio.

- Zar ti ne vidiš? Zar si slijep? - ispruži Gobo s mukom svoje udove u gipsu. - To je njegovo maslo, vidiš li? To mi je taj manijak napravio. Imat ću trajne posljedice!

Gobo je bio bijesan, a Martin cvao. »Djed je propisno naplatio smrt Falstaffa«, mislio je. Onda bojažljivo upita:

- Hoće li ga suditi?

- Sigurno da hoće - izdere se Gobo.

- Odrapit će mu prilično zbog ovoga...

Martin odluči zaigrati na sve ili ništa.

- Ne mogu dopustiti da se moj djed trapi u zatvoru. Ako mu ne pomognete, neću nastupiti.

- Što?! - povikaše sad sva trojica u jedan glas. Martin ustukne korak, ali sačuva mirnoću.

- Velim da neću nastupiti makar me ovdje na licu mjesta zatukli.

- Ti ćeš mene ucjenjivati?! Šmrkavče - ne izdrža Gobo.
- Tvoj djed je luđak i treba ga kazniti!

- I vi ste mene ucijenili. Ne jednom. Rekao sam vam što želim i kod tog ću ostati.

Prekrižio je ruke na prsima i ponosno digao glavu. Čupearak mu je titrao nad čelom. Lobo i Dabo smirivali su razljućenog direktora.

- Dobro, što hoćeš, što? - sijevao je Gobo. - Da ga oslobode?

- Nisam to rekao - nastavio je Martin. - Samo da ne tražite veliku kaznu, družo Gobo.

- To je stvar suda, a ne moja - Gobo se s mukom pomaknuo na stolici.

- Ja vas molim - uporno će Martin.

- Ne znam - kolebao se Gobo gledajući u svoje obloge od gipsa. - Ne znam. Pusti sad to. Vidjet ću.

- Neću moći nastupiti ako znam da mi djed ide na robiju.

Gobo je mrko šutio.

- Ovisi o tebi - napokon će. - Ako nastup bude uspješan, nešto ćemo učiniti.

- Obećavate?

- Da... da, do vraga i ti, i on! - pristane Gobo.

Martin ih pogleda i shvati da su to ljudi kojima nikada neće oprostiti i da je on ovdje samo zato što je pretrpio potpun poraz.

- Ti ćeš sad iz ovih stopa u hotel među ostale atletičare - reče Dabo. - Imat ćeš svoju sobu, tri obroka dnevno, možeš čitati, gledati televiziju, gledati kroz prozor... Ionako te nitko ne poznaje. Možda će najbolje biti da se u ovo malo vremena usredotočiš na nastup - opet je naređivao Dabo.

- Tko će sve biti od svjetskih atletičara? - zainteresirao se Martin.

- Tko? Svi - reče opet Dabo. - Svi najbolji. Je li ti sad jasno zašto moraš dati sve od sebe, sve: shvaćaš... Od skakača uvis bit će svi sjajni Amerikanci: Stones, Peacock, Howard, Thompson, od Rusa: Sereda, Pahlin, Avdenko, Bjelkov i Demjanuk, zatim Nijemci: Mogenburg, Frommeyer, Tranhardt, Poljaci: Wszola, Trzepizur, Biszysko, onda svjetski rekorder, Kinez Jianhua. Strašna konkurencija.

Martin je napeto slušao imena koja je Dabo nabrajao. Sve ih je dobro znao s televizijskih prijenosa, ali sad će se s njima morati natjecati! Trnci mu prodoše leđima.

Dabo je nabrajao imena skakača udalj:

- I oni će biti svi na okupu. Prije svega, sjajna američka petorka: Grimes, Myricks, Conley, McRae i fenomenalni Carl Levvis!

- I on? - uzdahne uzbuđeno Martin. - Zar i on?

- Naravno, i on! Ali ti možeš dalje i od njega. Moraš dalje, jer si skočio dalje i od Boba Beamona.

Martin je prvi put otkako se susreo s ljudima iz ove ustanove, prvi put je, unatoč svim nevoljama, osjetio pravo uzbuđenje i divan osjećaj: želio se natjecati! Pogledao ih je, jednog po jednog, i sa žaljenjem pomislio kako su sve to krivi ljudi na pravim mjestima. Tko zna kako bi se sada osjećao da je sve išlo drugim putem! Napokon, on još uvijek nije siguran da će uspjeti. Šuma je jedno, a stadion drugo. Kako li će sve izgledati kad se one ogromne tribine ispune gomilom ljudi što viču, mašu, navijaju, urlaju. On je sigurno najmlađi

natjecatelj kupa. Dabo je okrenuo telefonski broj i pozvao šofera. Tišina. Kao da je svatko utonuo u svoje misli. Na vratima netko pokuca i provire mišji brkovi šofera službenih kola Državnog centra.

- Idemo - reče Dabo. - Druže Lobo, hoćete li s nama?

- Ne, idite vi, druže Dabo! Ja ću ostati još malo ovdje da prodiskutiramo neke stvari.

- Martine, pamet u glavu - javi se nakon dužeg vremena Gobo i zaprijeti mu rukom u gipsu. Martin samo klimne i izađe s Dabom i šoferom.

- Što mislite, hoće li biti senzacija ili fijasko? - upita Lobo. - Čujte, bacili smo jednog tvrdoglavog balavca u vatru najžešćeg natjecanja. Ako propadne, svi će nas ismijati.

- A ako uspije? - uzvratila Gobo.

- Eh, to je onda druga pjesma. Društvo će nam odriješiti kesu. Nitko neće smjeti pisnuti. Moći ćemo tražiti što želimo nakon takvog uspjeha... Ako ne uspije, štampa će nas oderati. Imamo li mi još nekog drugog u igri? Naravno da nemamo.

- Što hoćete time reći, druže Lobo?

- Hoću reći da o tom vražjem petnaestogodišnjem klintcu ovisi i naša sudbina.

- Toga sam svjestan. Ipak smo ga u zadnji čas slomili.

- Da, jesmo - složi se zadovoljno Lobo - ali sačekajmo natjecanje, jer što ako se pokaže da nismo?

Zapalio je lulu i otpuhnuo gusti dim.

- Onda... onda ćemo ga stvarno slomiti - rekao je ledeno Gobo i zdravom rukom dohvatio cigaru.

- Druže Gobo - najednom će Lobo kao da se trgnuo iz dubokog sna - jeste li se ikad zapitali u čemu je zapravo tajna te njegove čudesne sposobnosti?

- Nisam - zatečeno prizna Gobo. - A vi?

- Ni ja - reče Lobo. - Sad mi je palo na pamet. Ali nema smisla da se time mučimo. Prekasno je za bilo kakve zaključke.

Čak da su i ranije pokušali, vjerojatno im to ne bi puno pomoglo. Bilo bi to isto kao s onom pričom o šalici na rubu stola. Oni su spadali u one ljude kojima je, naravno, jasno da šalica s ruba stola mora uvijek pasti na pod. A sva tajna je u tome da se koji put povjeruje da ona, kad je gurneš, može poletjeti i uvis.

Zadnju noć u sportskom hotelu uoči nastupa Martin je proveo uz prozor. Bilo je vedro i puno zvijezda.

»Da li se išta sad tamo događa?« mislio je.

U hotelu je vladao muk i svjetla su skoro na svim prozorima bila pogašena. Otkako su ga ovamo bili doveli, Martin se nije mogao micati iz svoje sobe. Bio je sam i kad bi izašao, šuljao se neprimjetno hodnicima i velikom kantinom. Na njegovom katu bila je još smještena američka, poljska i čehoslovačka reprezentacija, i po cijeli dan je brujalo. S atletičarima domaće reprezentacije gotovo da se nije družio, tako da su vjerojatno mnogi i pomislili da on ne spada u natjecatelje već da je neko hotelsko potrčkallo. Uostalom, i njegovo je lice bilo sasvim anonimno; bio je najmlađi, najmanji i najneupadljiviji među visokim, mišićavim i širokim momcima bijele i crne kože.

Nekoliko puta je na hodniku sreo Carla Lewisa, koji je često prolazio u društvu s američkim sprinterom Calvinom Smithom i nešto ozbiljno razgovarao. Gledao je zadivljeno, ispod oka, tog čudesnog atletičara, taj mišićavi stroj za trčanje i skokove, i nije mogao ni pomisliti da je upravo on, Martin,

osoba koju su ljudi iz Državnog centra za fizičku kulturu odlučili suprotstaviti tom crnom tigru. Osjetio bi kako najednom tone u vlastitoj odjeći i osjeća nelagodu.

Na njega nitko nije obraćao pažnju. Samo ga je dva puta u prolazu pozdravio visok vitak crnac s bradom i brkovima. Raširio je velike dlanove i nasmijao se rekavši: »*Hi, man!*« Martin se zbunio, uzvratilo mu osmijehom i podigao ruku na pozdrav. Uspio je pročitati ime na žutoj tablici o vratu: *Willy Banks*. Sjajni američki troskokaš. Od domaćih sportaša nitko mu se nije obraćao. Gledali su ga čak pomalo s visoka i s čuđenjem jer nisu znali kamo da ga svrstaju.

Od ljudi iz Državnog centra u ova ga je dva dana jedino posjećivao Dabo. Pokucao bi na vrata i istog trenutka ušao. Lice mu je bilo namrgođeno, ali nastojao je sačuvati ljubaznost.

- Treba li ti štogod? - pitao je kao da drobi kamenje među zubima.

- Ne - uzvraćao je kratko Martin i okretao lice od njega. Znao je da ga bućoglavi tip ne podnosi.

- Ako ti nešto nedostaje, ili nešto hoćeš, mislim... neku knjigu, kolače, ili tako nešto, onda reci.

- Ne, hvala, druže Dabo, imam sve - uzvraćao je Martin ne okrećući glavu.

Osjećao se kao u kavezu, poput dresirane životinje koju će u odsudnom trenutku pustiti da pokaže svoje sposobnosti.

Martinu je najudobnije bilo uz prozor. Sjedio bi i gledao popločeno dvorište hotela s fontanom. Nebo je bilo vedro, osim što bi po njima povremeno zaplovili duguljasti *cirrusi*. Sad ih je poznavao. Gotovo je postao stručnjak za te vunaste

nebeske nakupine zbog kojih je još uvijek imao jedinicu iz zemljopisa.

Dok je tako samovao, lagano je odmotavao film svih događaja. Napokon je bio siguran da ništa nije bilo slučajno. Od trenutka kad se nad njegov život nadvila sjena Državnog centra za fizičku kulturu, sve se odvijalo pod njihovom kontrolom. Unatoč svim otporima, koje je pružio zajedno s djedom i Falstaffom, ipak je sve završilo u skladu s njihovim željama. Htjeli su ga i imaju ga.

Kakvi su to zapravo ljudi? Toliko se razlikuju od njegova djeda. On je krčio put u životu, patio se i borio, a evo što mu se na koncu dogodilo! Zašto njima sve uspijeva? Kakva ih to vražja sila štiti? Mučile su takve misli Martinovu glavu i on je pokušavao zamisliti kako su Dabo, Lobo i Gobo izgledali kao djeca. »Tko zna kakvi su bili u mojim godinama?« Koliko god je pokušavao da ih preseli u dječjačko doba, uvijek bi izronili s današnjim glavama.

»Što... što će biti ako mi ne uspije? Oni su u stanju... da, oni su me u stanju...« bojao se tu misao glasno izgovoriti.

Osjetio je graške znoja na licu. Najednom su mu pred očima izronila krupna slova jedne pjesme iz »Knjige o džungli«. Tu je pjesmu obožavao, prije četiri godine znao ju je i napamet. Slova su mu sada kao krupni vrapci skakutala pred očima. Kao u bunilu izgovarao je Kiplingove stihove:

»Dosta mi je užadi i lanaca. Sjećam se onog što sam bio.

Sjećam se svojih starih snaga i šumskih podviga.

Neću prodavati svoja leđa čovjeku za snop šećerne trske.

Otići ću svome narodu, svom šumskom plemenu i njegovim skrovištima.

Bit ću vani sve dok dan, sve dok jutro ne grane.

Ondje gdje vjetar djevičanski ljubi, ondje gdje voda miluje čisto.

Zaboravit ću karike na svojim udovima i slomit ću štap kojim sam vezan.

Pohodit ću svoju izgubljenu ljubav i svoje slobodne drugove.«

Bio je sav u znoju. Mokrih dlanova i vlažna lica od silnog uzbuđenja koje je najednom osjetio. Iz tamnog i tihog hotela ponegdje se čulo hrkanje i u daljini zvuk željeznice. Stihovi su ga toliko ponijeli da mu se učinilo kao da mu je cijela tamna kapa nadomak ruke.

- Sačekajmo sutrašnji dan - dahnuo je u staklo prozora i okrenuo se prema krevetu. Otvorio je širom prozor da uđe svjež zrak i navukao plahtu sve do očiju.

Prvo što je ugledao, kad ih je drugo jutro otvorio, bila su njihova lica. Sva trojica. Dabo, Lobo i Gobo! Bili su uzbuđeni i blijedi. Prvi mu se obrati Gobo. Drug Lobo ga je pridržavao za ruku s jedne, a drug Dabo s druge strane.

- Martine - zastao je i Martin osjeti kako njegove oči s crvenim žilicama prodiru kroz njega. - Sve su riječi sad suviše. Mi znamo sve i ti znaš sve. Nadam se da si se u ova dva dana dobro u sebi pripremio?

Martin klimne glavom i sjedne na rub kreveta.

- Za dva sata je svečano otvaranje Svjetskog atletskog kupa. To je veliki trenutak za sve nas, za tebe pogotovo. Odmah nakon svečane ceremonije na redu su i prve discipline. Bacanje kugle, trke na osamsto, pet i deset tisuća metara. Zatim brzo hodanje i skok uvis. *Skok uvis*, Martine.

Gobo je zastao, a nakon nekoliko sekundi tišine javio se Lobin glas:

- Tvoja prva disciplina. Nemoj da bude i posljednja... Mislio sam, nemoj da ti se dogodi da već u predtakmičenju ispadneš.

Martin duboko izdahne i pogleda preko njihovih glava kroz prozor. Nebo je bilo plavo, bez oblaka.

- Trudit ću se - šapne.

Dabo stavi komplet njegove opreme na pod kraj uzglavlja.

- *Qulibet fortunae suae faber est* - svečano izgovori Lobo. Martin ga začuđeno pogleda. Gobo gotovo uplašeno.

Lobo je baratao još krhotinama latinštine iz davnih gimnazijskih dana kada se još učilo latinski i kad je još bilo gimnazija.

- Da... da... - nastavi Gobo - dobro veli drug Lobo. Tvoja je sreća u tvojim rukama, hoću reći nogama.

- Mislite, moja sreća i sreća mojih najbližih?

- Naravno, jer to u prijevodu glasi: petice i djed!

Martin htjede upitati što je s Veronikom i tko će mu vratiti Falstaffa, ali proguta riječi i spusti glavu na prsa.

- Dobro, Martine, dovoljno smo govorili. Želimo ti sreću

- reče Gobo i pruži mu ruku.

Martin začuđeno podigne glavu. Doista, Gobo je držao ispruženu ruku i Martinu se pričinilo kao da je sad prvi put

čuo od njih lijepu i normalnu rečenicu. On automatski pruži ruku i pozdravi se sa svom trojicom.

Dok su izlazili iz sobe, gledao je znatiželjno za njima. Zatim je razgledao opremu. Komad po komad odjeće i obuće, kao i plavo odijelo za svečani mimohod prije početka nastupanja.

Dva sata su brzo prohujala. Netko je snažno pokucao na vrata. Bio je to glomazni bacač kugle, određen da na čelu povorke domaćih atletičara nosi zastavu. On ubaci svoju mešnatu šiju u sobu i dubokim glasom reče: - Idemo, momčiću!

Martin poskoči i uzme svoje stvari.

»Čudno - pomisli - ne zna mi ni ime, a niti ja njegovo, a nastupamo za istu reprezentaciju.«

Veliki bacač kugle već je kucao na drugim vratima.

Martin osjeti uzbuđenje u udovima i ponovo mu znoj smoči dlanove i pazuhu. Stezalo ga je u želucu i pucketalo u ušima.

Sportaši su se okupljali u velikom predvorju hotela. Sve je brujalo i odzvanjalo od glasova i stranih jezika. Na popločenom dvorištu, nedaleko fontane iz koje je veselo prskala voda, jedan za drugim, stajali su plavi autobusi. Na prednjem staklu svakog stajalo je ime zemlje i zastava, i u njih su ulazili atletičari i atletičarke. Novinari, foto-reporteri.

Grupa domaćih atletičara bila je najbrojnija. Svi su bili u plavim odijelima i bijelim košuljama sa svijetloplavim kravatama. Martin se priključi nekako stidljivo. Tek tada zamijeti prve znatiželjne poglede. Očito da je svima bio nov. Neki su

čak i pokazivali glavom prema njemu i smješkali se. On je skretao pogled čas u jednu čas u drugu stranu i nestrpljivo čekao da već jednom krenu. Učinilo mu se kao da su ga trojica funkcionara ubacila među najbolje atletičare ne obavijestivši nikoga. Plašio se da ga tko štogod upita, jer ne bi znao što odgovoriti.

Autobusi su jedan za drugim odlazili prema stadionu. Onda je došao i njihov i oni se hitro ukrače. Sjeo je pored suhonjava dugoprugaša simpatična lica i vedrih očiju. On mu se dobronamjerno nasmiješi i Martin mu uzvratí. Autobus je vozio kroz grad i ljudi su na ulicama zastajali i, kad bi vidjeli natpis i zastavu, srdačno su mahali. Atletičari su se smijali, zbijali šale i odmahivali.

- Bit će danas gadno. Još se nisam sasvim oporavio od ozljede - reče dugoprugaš.

- Da, bit će gadno - tiho je potvrdio Martin.

- Imam gadnu grupu, a ti? Čekaj - kao da se iznenadio dugoprugaš - ja i ne znam tvoju disciplinu. Oprosti, ali nisam te do sada vidio.

- Nisam do sada nastupao - odvrati Martin.

- Nisi nastupao? - zabezekne se vitki dugoprugaš.

- Niti jednom - uzvratí Martin.

Dugoprugaš ga odmjeri kao da ga do tog trenutka nije uopće vidio:

- Ma, zezaš me! Duhovit si. Doduše, stvarno te nisam vidio, ali sigurno me zezaš. Čudno je samo to da puštaju i juniore, jer, nemoj se ljutiti, ti si još stvarno klinac.

- Znam - prihvati Martin. - I ne ljutim se.

Stadion je bio blizu. Isti onaj stadion na kojem je doživio svoj prvi neuspjeh, snažnu pljusku, i na čijem je pomoćnom travnatom terenu za njega bila izgrađena umjetna šuma.

Uzbudio se kad je autobus ušao u stadion i on ugledao betonske tribine načičkane tisućama glava. Stadion je bio prepun i neprekidni žamor ljudskih glasova penjao se prema čistom nebu.

Iskricali su se i postrojili u redove. Naokolo su trčkarali čuvari, organizatori i funkcionari u raznobojnim kapama. Gomila foto-reportera lutala je naokolo s kamerama i aparatima. Martin je ugledao odjednom druga Lobu i on mu rukom dade znak kao pozdrav. Ljigavi Lobo mu zaklima glavom. Cijelo mu je lice bilo nepomično kao da se i druga strana umrtvila. Dobaci mu značajan pogled. I on je žurio prema ulazu.

Sve su ekipe državnih reprezentacija bile postrojene. Na čelu svake grupe bila je lijepa, mlada djevojka u bijeloj haljinici golih nogu i s transparentom na kojem je stajalo ime države. Odmah iza nje išao je jedan od atletičara noseći u ruci nacionalnu zastavu. Nakon toga slikovito odjeveni redovi muških i ženskih atletičara. Stotine raznih boja, nasmijana mlada, vedra i sretna lica.

Martin ugleda jaku šiju bacača kugle koji je u jednoj ruci držao zastavu. Uzbudenje je raslo iz sekunde u sekundu. Abecednim redom grupe natjecatelja krenuše prema ulazu u stadion. Martin obriše znojne dlanove o rubove svog plavog sakoa i uhvati korak s ostalima. Ekipe su se redale jedna za drugom velikom trkaćom stazom što je vijugala oko travnatog terena i natjecatelji su rukama odzdravljali gledaocima.

Domaća ekipa izišla je posljednja. Kada se na stazi pojavio bacač kugle s visoko podignutom rukom u kojoj je vijorila zastava, kao potmula grmljavina jeknuše tribine. Aplauz poput strašnog dažda padao je sa svih strana i zaglušio tonove koračnice.

Martin je hodao kao u bunilu. Onda je momčad napravila krug i ušla na travnati teren gdje su stajale i ostale ekipe. Glazba je prestala, glasovi se smirili i na svečanu tribinu popeo se jedan mali tip i iz džepa izvadio papir. Čitao je punih petnaest minuta uspavljujući publiku.

Martin primijeti da pojedini atletičari poskakuju na mjestu, okreću se, diskretno dozivaju. Neki su i tiho razgovarali. Martinu je pažnja popustila. Gledao je uokolo po gomili glava i po nizu drvenih jarbola na kojima su se vijorile zastave. Mali je tip završio čitati i povukao se prema stolicama iza svečane tribine.

Tek tada ugleda *njih*. Svu trojicu. Jednog do drugog. Masnog Dabu, Ljigavog Lobu i Mračnog Gobu. Sjedili su kao tri mumije i Martinu se učini da sva trojica gledaju samo u njega. Pomisli kako je sad red na druga Gobu da i on nešto poruči preko mikrofona, ali je bilo očito da zbog hrpe zavoja i gipsa od toga nema ništa.

Na tribinu se popeo elegantan, sijed čovjek. Predsjednik svjetske atletske federacije. Njegov je govor bio vrlo kratak i na kraju je na četiri svjetska jezika svim sudionicima uputio pozdrav. Kad se povukao i ponovo se začula glazba, stadionom se opet prolomio gromki aplauz. Ekipe su iznova uz zvuke koračnice otišle s terena.

Teren je ostao čist, samo su na prostoru za bacanje kugle i stazi za trčanje bili spremni natjecatelji. Naokolo su hodali

suci i mjeritelji vremena. Na tribinama je vladala tišina. Trka na pet tisuća metara je počela i žamor se opet pojačao.

Martin je sjedio na klupi blizu mjesta za skok uvis i odsutno gledao. Trkači su projurili pored njega i on ugleda vitkog sugovornika iz autobusa. Bio je u sredini grupe i Martin mu vikne: »Drž' se!« Na drugoj su strani terena snažni i mešnati bacači izbacivali tešku kuglu. Stadionom se odjednom prolomi radostan poklik. Poljski bacač kugle, Sarul, poskočio je u zrak od oduševljenja. Martin pogleda na pokretni mali semafor na kojem je stajala brojka: 21,25 m. Sjajan hitac!

»Kako se raduje!« pomisli Martin. »A što će biti sa mnom?«

Čim završi trka, na redu je skok uvis. Njegov nastup. On opet pogledom potraži redove stolica iza svečane tribine. Bila su sva trojica ondje, kao tri lešinara. Trkači su nizali krugove. Mršavi je dugoprugaš gubio ritam. Sad je već bio blizu začelju. I domaći bacač kugle, koji je tako snažno djelovao i jednom rukom nosio zastavu, ni u trećem pokušaju nije uspio prebaciti daljinu od dvadeset metara.

»Ne ide baš dobro našima. Oni sigurno od mene sad očekuju najveće iznenađenje«, mislio je Martin gledajući trojku iz DCFK-a i nelagoda mu se uvlačila u tijelo. Dan je bio lijep. Nebo svijetlo i vedro premda se sunce već bilo povuklo. Na zapadu se nazirala mala, vunasta smjesa oblaka u obliku potkove.

- *Cumulonimbus* - glasno izgovori Martin gledajući u nebo. Djed, Falstaff, Veronika i jedinice, poput munjevite filmske snimke, istovremeno su mu prohujale kroz glavu. Osvrnuo se. Oko njega su već trčkarali skakači uvis. Dugonogi

Poljak Wszola sjeo je kraj njega i nasmijao se. Martin jedva makne usta.

»On sigurno misli da ja nisam natjecatelj«, pomisli.

Nijemac Mogenburg rastezao je krakove u travi, a visoki Kinez Jianhua mirno je hodao ukруг u trenirci iz koje je virilo samo njegovo malo lice kosih očiju. Ruski skakači Sereda, Bjelkov i Oganian stajali su u grupi i povjerljivo razgovarali. Martin ih je sve znatiželjno motrio. Kao da je i on gledatelj. Nedaleko je na visokim nogarima bila montirana TV-kamera koja je pratila zbivanja na njihovom dijelu terena. Trkači su ulazili u posljednji krug. Martin opet baci pogled na stazu i ugleda svog suputnika iz autobusa na samom začelju. Lice mu je bilo mokro od znoja i stegnuto u bolan grč. Martin mu htjede nešto doviknuti, ali pomisli kako ga on sigurno ne bi čuo, te samo sažalno isprati njegove teške i umorne korake. Potraži opet pogledom stolice iza svečane tribine. Bila su samo dvojica. Dabe nije bilo. On ga počne pogledom tražiti i tad začuje njegov ljutit glas iza svojih leđa:

- Martine, dobro, jesi li ti zaspao? Pogledaj, skakači su već spremni!

Doista, neki su već bili skinuli trenirke i oštro se zagrijavali na zaletnoj stazi. Trgnuo se i poskočio.

- Nisi se nimalo zagrijao, a četvrti si po redu. Kakve su to gluposti?

- Oprostite, družo Dabo, malo sam se zanio.

- Dobro, dobro - pomirljivo će Dabo. - Rastrči se malo. Pazi, *mi te gledamo!*

On se vrati prema svečanoj tribini i Martin ga isprati pogledom. - *Mi te gledamo* - tiho ponovi njegovu rečenicu.

»Kao da me samo *oni* gledaju. Gleda me sedamdeset tisuća ljudi na ovom stadionu koji ionako osim mog broja ne znaju ništa o meni. A uskoro će me gledati milijuni na televiziji.«

Sledi mu se krv u žilama. Kao da je najednom postao svjestan da sudjeluje u nečem čemu nije dorastao. Tko je on? Možda je sve to samo san?

Visina letvice bila je na *2,10 m* i prvi je skakač bez muke preletio. Martin je hodao kao u bunilu. Onda se ponovo vratio na klupu i sjeo. Dok je sjedao, pogledom je ulovio izvijeno tijelo Serede kako leti visoko iznad letvice. »Sad je na redu Jianhua, pa ja *.Jianhua, pa ja!!* Jianhua, pa ja! Svjetski prvak i rekorder, svima znan - i ja. Martin! Anonimni klinac. Ne, tu su se neke stvari gadno pomiješale!«

Vidio je kako se Jianhua zalijeće. Martin brzo skine gornji dio trenirke. Jianhua je preletio kao da ga je netko prenio, elegantno i mekano. Martin skine i donji dio i krene prema zaletištu.

Na pokretnom je semaforu sad izišao broj *13*. Broj koji je on imao na leđima. U gledalištu je vladala tišina. On pokuša raspoznati bilo koje lice u bezbrojnoj gomili, ali su mu oči bile mutne i sve mu se stopilo u bezličnu sivu masu koja se ljuljala lijevo-desno. Na svečanu tribinu nije htio ni pogledati.

Ljuljao se dugo s noge na nogu i zaletio prema mirnoj letvici. Tišinu je prekinuo duboki uzdah i nešto nalik na blag i više podrugljiv nego dobronamjeran smijeh na tribinama. Proletio je za cijelu glavu ispod letvice i pao kao vreća na rub strunjača.

Nebo je bilo vedro, s nešto manje svjetla i sve većom potkovom *cumulonimbusa* koja je plovila prema stadionu. Dok se podizao, sa strahom je pogledao prema stolicama iza svećanih tribina. Sva trojica su stajala na nogama. Masni Dabo i Ljigavi Lobo pridržavali su Mračnog Gobu ispod ruku. Martinu se učini kao da im i s ove daljine vidi blijeda lica. Na tribinama su ljudi zamorili, a on je pognute glave i crven do nokata od straha i nelagode otišao do klupe. Nitko od skakača mu nije ništa rekao. Bjelkov je već bio na zaletištu. Bijesni glas ponovo ga trgne. Crvena i zajapurena Dabina glava bila mu je iza leđa.

- Ti stvarno nisi normalan! Zašto se igraš? Zar se nismo dogovorili?

- Jesmo - jedva izusti Martin.

- Što onda izvodiš?! Zar ti nije stalo da položiš razred? Zar ti djed ništa ne znači? Na koncu, zar ti nije stalo do sebe samoga, klipane, ha? Zašto nam se rugaš?

- Ne rugam se, družo Dabo. Stvarno se ne rugam. Do svega mi je stalo. Ovo je jedino što mogu.

- Ovo?! Huljo mala. Joj, izludit ćeš me - protisnuo je Dabo a crvenilo njegove kose spajalo mu se s crvenilom obraza. - Drug Gobo ti je poručio da preskočiš ako nećeš da ti djed završi kao grof Monte Kristo.

Martin osjeti kako su mu oči pune suza i kako ga u grlu sve jače steže.

- Pustite me, molim vas, pustite me. Učinit ću sve što mogu.

- Moraš! Moraš! - bijesno ga pogleda Dabo i hitrim se korakom vrati prema svećanoj tribini.

Gotovo su svi skakači prve grupe preskočili zadanu visinu u prvom pokušaju. Ponovo je bio red na njemu i Švedaninu Sjobergu, koji je bio odličan skakač, ali je neoprezno prebacio ruku i srušio letvicu premda je imao visinu.

Martin krene na zaletište. U gledalištu se začuše žamor, komešanje i prigušen smijeh. Držao je spuštenu glavu u strahu da se sukobi s tom ogromnom masom. Tko su svi ti ljudi? Zar je moguće da mu se izruguju, da se šale i zabavljaju na njegov račun? Okrutni su prema slabima, dive se jakima. »Mrzim ih. Ja nisam gladijator«, mislio je Martin. Noge su mu se tresle na zaletištu.

- Ona tri prokleta tipa sad sigurno bulje kao izbezumljeni. Oni su mi sve ovo i priredili. Mrzim ih! Neka svi idu do vraga, do vraga! - gotovo glasno mrmljajući krenuo je prema letvici.

Noge su mu bivale sve teže. Letvica je bila beskrajno visoko i on je gotovo prohodao ispod nje udarivši glavom u rub strunjače. Raskrvario je usta. Gromoglasan smijeh publike ispratio je njegov jadan, smiješan, očajnički pokušaj. Smijali su se čak i neki atletičari.

Čuo je povike iz gledališta: - Tko je ovaj? - Vratite ga u dječji vrtić! - Dajte mu dudu! - Kakve su to gluposti? - Tko je ovog doveo na natjecanje?

- Domaći rekorder! - Hajde kući, mali, neka skače tvoja baka! - Nosite ga!

Kao žeravice padale su podrugljive riječi po njegovoj glavi. On je stiskao zube i jezikom skupljao krv koja je tekla iz rasječene usnice. Ponizili su ga, uvrijedili, ismijali. Tisuće, tisuće ljudi, milijuni uz televizijske ekrane sigurno se sad smiju njegovom nastupu. Možda i Veronika gleda! Da, sigurno

no je s nekim mladim glazbenikom u Beču, gleda ga i smije se, a on je grli i šali se na njegov račun. Srce mu je pucalo od boli i on se slomljeno dovuče do klupe i sjedne. Kraj njega je već stajao Dabo.

- Igraš se sa životom, mali majmune. Igraš se s našim životima, ali platit ćeš svojim, je li ti jasno?

Masni je Dabo bio izvan sebe. Martin je šutio i nije dizao pogleda. - Možda si ti stvarno lud - kiptio je Dabo - ali ostao ti je još samo jedan pokušaj. Samo jedan - i onda si gotov. Čekaju te strašne stvari, shvaćaš, strašne. To ti poručuju drug Gobo i drug Lobo, a ja - a ja ti spremam poseban program. Uredit ću te da ćeš izgledati kao kubistička slika. Uništit ćemo te!

Oči su mu se kolutale i šake stezale. Martin podigne glavu i zagleda se u crveno lice.

- Vi ste hulja, družo Dabo - reče mirnim glasom. - Debelo, masno, znojno, crvenokoso, bućoglavo i do grla usrana hulja!

Martinove riječi bile su ledene i spore kao udarci nožem kroz maslac. Dabo je zanijemio i zaprepašteno ga gledao.

- I drug Lobo je hulja, recite mu to slobodno. Ljigava, zlobna, kradljiva, umišljena, prevarantska i oduzeta hulja - nastavio je Martin. - Treća je hulja drug Gobo, to mu također odmah prenesite. Recite mu da mislim da je patuljasta, mračna, inkvizitorska, kratkovidna, doušnička i, što mi je posebno drago, dobro isprebijana hulja! A sad nosite odavde tu svoju debelu mješinu i tu glupu bundevu od glave, ako nećete da vam u nju pljunem.

Masni je Dabo gledao kao da ispred sebe vidi pretpotopnu životinju. Nikad do sada u cijelom svom životu, ni od koga

nije primio toliko uvreda. Htjede nešto zaustiti, ali ga ledeni Martinov glas presiječe:

- Gubite se!

Dabo gotovo sa strahom pokrene krupno tijelo i brzim korakom krene prema stolicama iza svečane tribine. Na trkačkoj stazi, dugoprugaši na deset tisuća metara ulazili su u svoj posljednji krug. Od svih skakača ostao je još samo Martin s pravom na posljednji pokušaj.

Sjedio je mirno i opušteno. Odjednom je osjetio silno olakšanje. Riječi, koje je bio izgovorio, skinule su mu cio teret s duše i udovi su mu postali najednom lagani. Nije se više bojao *njih*. Tih silnih, moćnih, strašnih i opakih funkcionara Državnog centra za fizičku kulturu. Prvi put ih se doista nije bojao i smatrao ih je malim, bijednim osobama. Nije ga plašila ni njihova moguća osveta. Skinuo je sa sebe trenirku i mirno se uputio na zaletišće. Na tribinama se začuo smijeh. Zastao je i pogledom prešao preko goleme mase glava.

»Čudno«, pomisli, »niti protiv njih više ništa ne osjećam, premda se ružno prema meni ponašaju. U gomili su, na hrpi, pa se naslađuju. Ipak, rekao je jednom djed, to je moj narod. Takav kakav je. Ne mogu ih zbog toga mrziti.«

Nebo nije više bilo tako vedro. Nazirao se prvi sumrak, a točno nad stadionom lebdio je golemi, bijeli *curnulonimbus* kao gigantska potkova od vune.

Martin se nagnuo i blago zaljuljao. Osjećao je kako su mu noge lake u sprinterkama, kako mu je tijelo lagano, kao da je najednom bez težine. U zoološkom vrtu nedaleko stadiona javila se neka ptica i, dok je gipko krenuo prema letvici, učinilo mu se da je najednom ugledao nasmijano lice svog

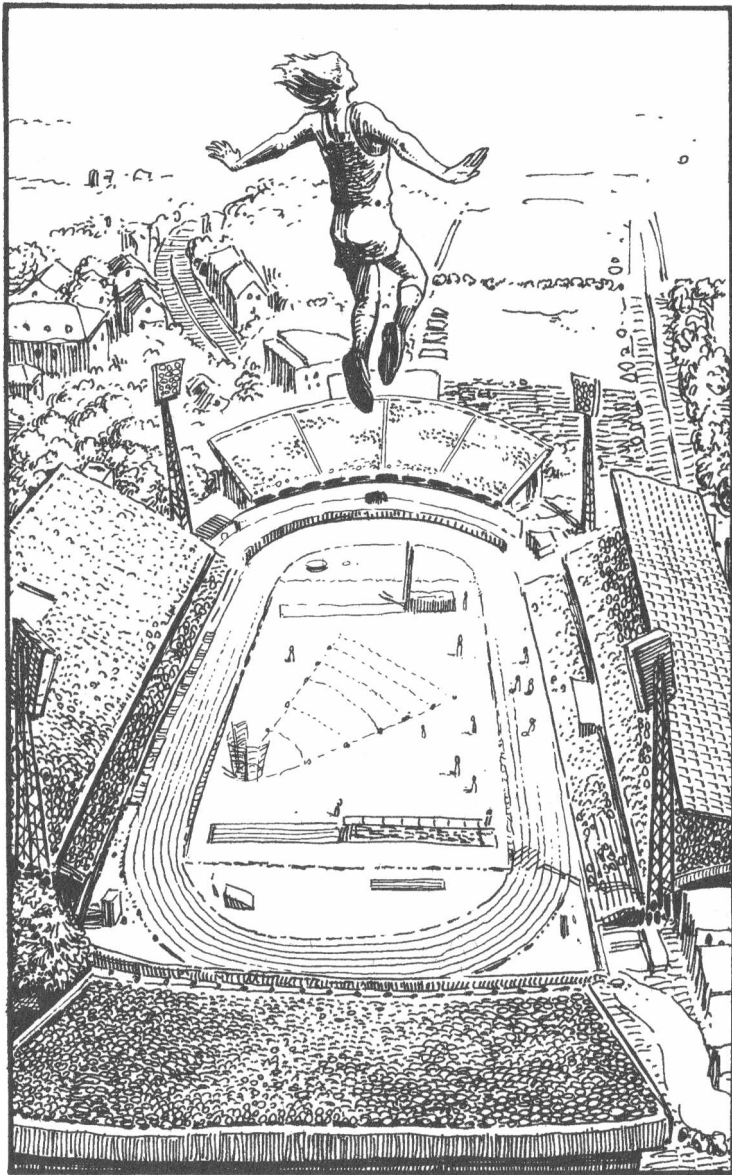
djeda. Smijao se dobri, stari brodski kuhar i pružao čiste ruke sa žilama poput konopca, kao da ga zove k sebi u zagrljaj. Točno iznad letvice sjalo je djedovo lice poput blistave zvijezde.

On se vine u zrak u želji da ga što prije dohvati. Poletio je kao izbačen snažnim oprugama. Letvica je ostala nisko ispod njegovih nogu i strašan uzdah zaprepaštenja izletio je iz svih grla na stadionu. Sedamdeset tisuća ljudi je poput jednog poskočilo na noge i začuđene oči pratile su tijelo koje se, sili teže usprkos, i dalje dizalo u zrak.

Djedovo se lice sve više primicalo i sad se na djedovu ramenu pojavi i Falstaff. Martin je sveudilj pružao ruke. Novi uzdah zaprepaštenja prolomio se stadionom. On nije padao. Letvica je sad bila duboko ispod njega, a on se i dalje lagano dizao u visinu kao da mu je tijelo izgubilo svu težinu. Već su mu prvi redovi tribina bili u ravnini s nogama, ali ga je neka čudna sila i dalje podizala. Sedamdeset tisuća ljudi nijemo je i zaprepašteno stajalo na nogama i gledalo u visinu, kamo se dječakovo tijelo penjalo kao dim iz čarobnog lonca.

Duboka je tišina pala na cijeli stadion. Martinu se učini da vidi i Veronikino lice i sjena sumnje prostrijeli mu srce. Ljubomora mu se pomiješa sa srdžbom. Let mu se istog trenutka usporio i kao da se počeo zaustavljati na velikoj visini.

Sa zebnjom pogleda dolje. Bezbrojna masa lica bila je pod njim. Lebdio je nad sredinom stadiona, u visini jarbola na kojima su podrhtavale zastave. Spazi u redu stolica iza svečane tribine tri mrtvački blijeda lica. Tri funkcionara Državnog centra za fizičku kulturu kao tri bjeloglava supa koji čekaju nečiju smrt.

»Gadovi«, pomisli osjećajući istovremeno i mržnju i prezir. Naglo je propao desetak metara niže. Duboki uzdah ponovo se prolomi stadionom i pred njim iznova iskrsnuše lica njegovih mrskih protivnika. Ali ovoga puta mržnje kao da je najednom nestalo. Zaustavio se u zraku kao da balansira na nevidljivoj žici. Ne, nije ih više mrzio. Osjetio je najednom ravnodušnost, zatim sažaljenje. Opraštao im je. Istisnuo je sasvim iz sebe želju da im se osveti za ono što su mu učinili.

Kao da mu je trbuh napunjen helijem, opet je krenuo u visinu. Ni onim ljudima ispod sebe više nije zamjerao zlobu i porugu. Možda bi ih čak mogao i voljeti da im vidi lica. Njegovo se tijelo kao balon vinulo iznad najviše tribine stadiona. Dolje više nije mogao. Svaki bi nagli pad bio koban. Morao je nekako održati visinu.

I tad Martin prvi put pod nogama ugleda svoj rodni grad. Kao da je izronio iz guste magle i zaborava, kao da ga tek sada prvi put upoznaje.

Zagreb je ležao kao na dlanu. Vitka srebrna crta Save vukla se između nasipa kroz visoka betonska zdanja novih naselja. Mostom Mladosti i mostom Slobode, jurili su automobili na jednu i na drugu stranu, a starim, željezničkim mostom upravo je huktala teretna kompozicija. Na novom Jadranskom mostu bila su već upaljena svjetla. Vitki tornjevi katedrale stršali su najviše u cijeloj panorami, a dugačkom Ilicom je prolazilo mnogo ljudi i nekoliko tramvaja. Stare zaspale ulice Gornjeg grada bile su tihe i puste.

On najednom prepozna Veronikinu kuću. Opijala ga je ta slika. I već se sasvim slobodno kretao u zraku, poput ne-

kog Disneyjevog junaka. Tražio je među malim trešnjevačkim uličicama kuću svoga djeda i onda mu se učini da ju je ugledao, stisnutu i malu kao izgubljen čep s boce *jamničke*. Vidjela se i žuta zgrada narodnog kazališta kao i betonski pravokutnik *Intercontinental hotela*.

Zelenjele su se krošnje Zelengaja, Jelenovca i Tuškanca, a iz visokih tvorničkih dimnjaka na Črnomercu izvijali su se pramenovi dima kao tamni repovi.

Dizao se sve više. Letio je. Grad je ležao pod njim, širok, i ružan, i lijep, i nov, i star, ponegdje trošan, ali njegov. Kad bi mogao, obuhvatio bi ga rukama i dugo grlio.

Sad je sasvim jasno u istoj razini vidio i televizijski toranj na Sljemenu, a iza njega valovite brežuljke Zagorja. Znao je, ako tako nastavi prema sjeveru, da će ugledati međimurske magle što se vuku prema dalekim ravnicama Slavonije. Ako nastavi prema jugozapadu, sigurno će ugledati površinu Kvarnerskog zaljeva. Na većoj će se visini možda ukazati uličice istarskih i primorskih gradića, kao i masivni hrptovi otoka što su se nanizali sve do starih dubrovačkih zidina. Dovinut će se i do visina s kojih možda puca pogled sve od snijegom pokrivenog Triglava do crvenih polja maka u Makedoniji.

Duboko dolje ispod njega ležao je stadion s tisućama glava koje su u grobnoj tišini gledale za njim. Nasmijao se i mahnuo im, pun sreće. Bijela masa oblaka bila mu je već blizu glave. Prije nego što je cijelim tijelom uletio u ogromni *cumulonimbus* i nestao s vidika, zadovoljno se još jednom sjetio svoje neispravljene jedinice iz zemljopisa.

SADRŽAJ

PREDGOVOR (JURE KARAKAŠ)	5
SPORTSKI ŽIVOT LETEĆEG MARTINA	II